

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝ. ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΕΥΧΟΣ 105^{ON}

3 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1926

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Δ. ΓΟΥΝΑΡΗ

Φυλλάδιον 19ον

Ἐπὶ τῆς καταστάσεως

Ἐξωτερικὴ ἐβδομάς

Ἐσωτερικὴ ἐβδομάς

II. Τσαλδάρη: Δηλώσεις ἐπὶ τῆς συγκέντρωσιν τοῦ Κυβερνείου

Ἄδαμ. Πολυζωίδου: Ἡ συνέλευσις τοῦ νοτίου τοῦ Οὐλλισμαστίν

Ἰωάν. Μάλλωσι: Ἡ ἀδιαλλαξία τοῦ κ. Τσαλδάρη

Ἄγγ. Ἰ. Τρωιάνου: Τὰ μετὰ τὴν ἐγκύκλιον

Δηλώσεις τῶν πολιτικῶν ἀμ...

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΤΑ...

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δραχ. 159
ΕΞΑΜΗΝΟΣ "	" 75
ΕΤΗΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικῶς) £	1
" ΑΜΕΡΙΚΗΣ Δολλάρια	5
Ἐξάμηνοι συνδρομαὶ Ἐξωτερικοῦ καὶ τρίμηνοι Ἐσωτερικοῦ δὲν γίνονται δεκταί.	

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΕ...

Καὶ τώρα;... Ἰώρα ὁ Θεόδωρος...
εὐρίσκειται εἰς τὰς φυλάκας...
αὐτοῦ τὴν ὅποιαν τὸσον ἠσθάνθησα...
ἱστορικὴν ἀνάμνησιν. Ἀχαιοὶ...
μογες καὶ κακόπιστοι κατόπιν μᾶς...
εἰς συνεργασίαν χάριν τῆς διαλύσεως...
στοῦ... τοῦ τόπου, ἀλλὰ... ἐπιδέκοντες...
Νὰ διασπάρῃ τὴν... εὐνοίαν καὶ τὸ...
ἀποστολὴν ταπεινῶν. Ὁ σκοπὸς αὐτῶν...
ποιῶν διὰ τῶν ἐκλογῶν... ὅπως...
ἀσκευάσθω κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐκλογῶν...
τοῦ Δεκεμβρίου 1923 καὶ τοῦ δημοψηφίσματος...

...καὶ τῶρα;... Τώρα ὁ Θεόδωρος εἰσέρχεται εἰς τὰς φυλακάς καὶ εἰς τὴν ὁποίαν τόσον ἠσθάνθησαν ἱστορικὴν ἀνάμνησιν. Ἀχάριστοι ὄντες καὶ κακοποιοὶ κατόπιν πάντες ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ συνεργασίας χάριν τῆς διακατοχῆς τοῦ τόπου, ἀλλὰ ἐνὰ ἐπισκοπεῖται σφοδρῶς. Νὰ διατηρήσων τὴν εὐδοσίαν καὶ τὸ δόξαν τῶν ταυτίων. Ὁ σκοπὸς αὐτῶν εἶναι ἐπιδοκῆ δια τῶν ἐκλογῶν τὰς οποίας παρασκευάζουν κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐκλογῶν τοῦ Δεκεμβρίου 1923 καὶ τοῦ δημοψηφίσματος

τος του 'Απριλίου 1924. Και η 'Ελλάς θα σωθῇ! 'Αλλά τότε διατί δὲν θὰ ἐσώζετο ἡ 'Ελλάς καὶ ἀπὸ τὸν Πάγκαλον;

ΚΑΙ ΙΧΘΥΟΣ ΑΦΩΝΟΤΕΡΟΣ

Ὁ κ. Καφαντάρης ἐμείνετο πρό τινος κατὰ τοῦ κ. Κονδύλη, προτοῦ οὗτος ἀποκαλυφθῇ διὰ τῆς ἐξελεύσεως τῶν γεγονότων. Ἐμείνετο μέχρι παροξυσμοῦ, ὅστις ἐνέβαλε πολλοὺς καὶ εἰς ἄλλας σκέψεις, διότι δὲν ἦτον εὐκολὸν νὰ δεχθῶσι πάντες, ὅτι τόσον ὑπερηθικά ἐλάττηρα ἡδύναντο νὰ κινῶσι τὸν κ. Καφαντάρην, ἢ καὶ οἰονδήποτε ἄλλον πολιτικόν—εἰς τοιοῦτον ἀδιάλλεκτον ἀγῶνα—ἐναντίον ἀνθρώπου, ὅστις δὲν εἶχε προφθάσει ἀκόμη τότε νὰ ἐκδηλώσῃ τὰς ἀληθείας διαθέσεις του καὶ σκοπιμότητας καὶ ὅστις παρουσιάζεται εἰς τὴν ἀντίληψιν πάντων ὡς εἰς τολμηρὸς καὶ εἰλικρινὴς ἀνατροπὴς τῆς τυραννίδος. Ὁ κ. Καφαντάρης ὅμως ἐγένετο καὶ ἰχθύος ἀφωνότερος, ὅταν ἐπιστοποίηθι κατόπιν ὅτι ὁ κ. Κονδύλης ἐξηπάτησε καὶ τοὺς συνεπαναστάτας του καὶ τοὺς πολιτικοὺς ἀρχηγούς καὶ τὸν κόσμον ὅλον εἰς τὸ ζήτημα τῆς οἰκουμένης καὶ ὅταν ἀπεκαλύφθῃ τὸ μέγεθος τῆς ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς ἀνανδρίας του εἰς τὸ ζήτημα τῆς διαλύσεως τῶν δημοκρατικῶν ταγμάτων. Τότε αὕτη εἶναι ἡ περίφημος «βενιζελική «σκοπιμότης». Ἀφότου ὁ κ. Κονδύλης ἐγένεν οἰκτρὸν ὄργανον εἰς τὰς χεῖρας τῶν βενιζελικῶν ἀρχηγῶν καὶ παραγόντων, θυσίασας τὰ πάντα εἰς αὐτοὺς πρωτίστως δὲ τὴν στρατιωτικὴν τιμὴν του, εἶναι καλὸς καὶ ἅγιος καὶ ἔσχατος καὶ διὰ τῶν μέγαν ἠθικομανῆ καὶ ἠθικοδιδάσκαλον κ. Καφαντάρην, πρὸ πάντων δι' αὐτόν.

ΕΙΔΕΧΘΗΣ ΣΑΤΑΝΙΚΟΤΗΣ

Ἐπεφάνη ἐπὶ τέλους καὶ οὐ ν ο ν ο λ ι

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Τὸ ζήτημα τῶν ὑπὸ τῶν κ. κ. Ρούφου, Λεοπόλδου καὶ Γαβριήλου υπογραφῶν 'Ελληνοσερβικῶν συμβάσεων ἐξακολουθεῖ ν' ἀπασχολῇ τὰς δύο Χώρας. Αἱ ἐφημερίδες τοῦ Βελιγραδίου συνεχίζουν ἡσυχὰς πολεμικὴν κατὰ τῆς 'Ελλάδος, δὲν παύουν, τῇ ἐμπνεύσει προφανῶς τῆς Σερβικῆς Κυβερνήσεως, νὰ βεβαίωσι, ὅτι ἡ 'Ελλάς θὰ θεωρηθῇ παραδομένη καὶ πάλιν ἐὰν δὲν κωλύσῃ καὶ ἐφαρμόσῃ μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν τῆς τὰς 4 συμβάσεις καὶ τὴν συνθήκην φιλίας.

κ ω ς, κατὰ τὸ περίφημον τελευταῖον μέγα «Πολιτικόν» Συμβούλιον ἐν τῷ Κυβερναίῳ, ὁλόκληρος καὶ εἰδεχθῆς ἡ σατανικότης τοῦ βενιζελισμοῦ. Ἐπρόκειτο νὰ καθορίσῃ μετὰ τῶν ἀντιθέτων πολιτικῶν ἀρχηγῶν ἀποκλειστικῶς τὰ τῆς μορφῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς διενεργείας τῶν ἐκλογῶν, ὁ ὁποῖος τρόπος συγκεντρώνει σήμερον ὅλην τὴν οὐσιαστικότητα τοῦ πολιτικοῦ ἀγῶνος,—ἐφόσον ὁ βενιζελισμὸς προσεκκολλήθη εἰς τὴν Ἀναλογικὴν ὡς εἰς σάνδα περισώσεως—καὶ παρεσφηνώσεν εἰς τὸ Συμβούλιον αὐτὸ καὶ τὸν περίφημον κ. Γονατᾶν, ἀρχηγὸν πολιτικοῦ κόμματος ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τοῦ ὁποῦοι κυμαίνεται ἀναλλοιώτως ἀπ' ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 1, καὶ πρωθυπουργὸν τῶν δολοφονιῶν. Ἐπρεπε διὰ παντός τρόπου νὰ κερδηθῇ ἡ πλειοψηφία διὰ τὴν Ἀναλογικὴν. Οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ τοῦ βενιζελισμοῦ, ἀναδειχθέντες ὡς ἀρχηγοὶ καὶ ὡς κυβερνήται τῆς Χώρας ἐλέω Γονατᾶ καὶ Πλαστήρα, δὲν δύνανται βεβαίως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ὑπάρξωσι ὡς τοιοῦτοι, εἰμὴ διὰ συνδρομῆς, ὁμοίων συνθηκῶν καὶ παραγόντων. Τὸ γεγονός αὐτὸ χαρακτηρίζει ἐπὶ πλέον σήμερον καὶ τὸ ἠθικόν των αἰσθητήριον.

ΕΣΤΙ ΔΙΚΗΣ ΟΦΘΑΛΜΟΣ...

Τερματίζων ἐν τῷ στρατοδικεῖν τὴν ἀπολογία του ὁ κ. Ζέρβας, κατέληξε διὰ τοῦ ἀφθάρτου ἀρχαίου ρήματος «ἔστι δικῆς ὀφθαλμός!» Ἀλλὰ διὰ ποίους ἐλέγχθη τὸ ρητόν; Διὰ τὸν κ. Κονδύλην; Ἡ μήπως, χωρὶς νὰ θέλῃ, ἐθεώρησεν ὅτι τὸ ρητόν τοῦτο προσαρμόζεται δι' αὐτόν τὸν ἴδιον, προδόσαντα καὶ ἀνατρέψαντα τὸν αὐθέντην του Πάγκαλον!

Ἀφ' ἑτέρου οἱ ἐπίσημοι κύκλοι τοῦ Βελιγραδίου ἀρέσκονται νὰ προβαίνουν εἰς δηλώσεις καθ' ἃς ἡ Σερβία ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρῇ τὰς συμβάσεις πλήρως ἐγκύρους καὶ καθιστᾷ ὑπεύθυνον τὴν 'Ελληνικὴν Κυβέρνησιν διὰ πᾶσαν ἄρνησιν ἐκτελέσεως οἰονδήποτε ὅρου τῶν συμβάσεων τῶν Ἀθηνῶν.

Εἰς ἐνίσχυσιν τῶν σερβικῶν ἀποφάσεων θρυλεῖται ὅτι καὶ ἡ Γαλλία δὲν διστάζει νὰ συνιστᾷ τὴν πλήρη νιοθέτησιν τῶν συμβάσεων καὶ καταχρεώνει τὴν νευρικότητα, ἡ ὁποία παρατηρεῖται δη-

θεν ἐν Ἀθήναις.

Βεβαίως δὲν θ' ἀπαντήσωμεν διὰ πολεμικῆς εἰς τὴν ἀρθρογραφίαν καὶ σκοπίμους πληροφορίας τοῦ Σερβικοῦ Τύπου. Ἡ ἐπάθυμία τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ εἶνε ὅπως ἐπιτευχθῇ τελειωτικῶς συμφωνία μετὰ τῶν δύο Χωρῶν, ἵνα οὕτως συνεχισθῇ προσφορὸν ἢ συνεργασία αὐτῶν. Δὲν πιστεύομεν ἐν τούτοις, ὅτι τοῦτο ἐπιβάλλει εἰς τὴν 'Ελλάδα νὰ δεχθῇ τὰς συμβάσεις τῆς τελευταίας κυβερνήσεως τῆς δικτατορίας Παγκάλου ὡς ἔχουν αὐτὰ.

Ἡ ἀξίωσις τοῦ Σερβικοῦ Τύπου καὶ τῶν ἐπισήμων κύκλων τοῦ Βελιγραδίου ὅπως αἱ συμβάσεις θεωρηθῶσι ἰσχύουσαι ἀπὸ τοῦδε καὶ μὴ ἐπιτραπῇ τροποποίησις αὐτῶν, δὲν εἶνε οὐδὲ κἂν σοβαρά.

Καὶ κατὰ πρῶτον δὲν στηρίζεται νομικῶς ἐφ' ὅσον αἱ συμβάσεις δὲν ἐνωρώθησαν οὔτε ὑπὸ τῆς Σερβικῆς, οὔτε ὑπὸ τῆς 'Ελληνικῆς Βουλῆς, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀπόλυτον βέτο ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Δὲν πιστεύομεν ὅτι οἱ φίλοι Σέρβοι σοβαρῶς ζητῶν νὰ μεταρρυθμισθῇ πρὸς χάριν των καὶ τὸ Διεθνὲς Δίκαιον διὰ νὰ μὴ θιχθοῦν αἱ συμβάσεις.

Ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικῶς οἱ Σέρβοι ἀδικοῦν τὴν λογικὴν πιστεύοντες, ὅτι αἱ συμβάσεις εἶνε ἱερὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ τροποποιηθῶν. Λημονοῦν μὴπως ὅτι διεπραγματεύθησαν πρὸς καθεστὼς δικτατορικὸν μὴ προσερχόμενον ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τὸ ὅποιον ἡδύνατο κάλλιστα ὁ λαὸς ἢ ἄλλος τις ἐθνικὸς παράγων ν' ἀνατρέψῃ; Λημονοῦν ὅτι πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῶν συμβάσεων παρητήθησαν διαμαρτυρόμενοι δύο ἀνώτατοι διπλωματικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ κ. κ. Κανταντζόγλου καὶ Τσαμαδῆς, μετέχοντες ἐνεργῶς τῶν διαπραγματεύσεων;

Λημονοῦν ὅτι διεμαρτυρήθησαν ἐπίσης κατὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν συμβάσεων οἱ ἀρχηγοὶ τῶν συγκεκολλημένων πολιτικῶν κομμάτων καὶ τῶν δύο παρατάξεων; Ἡγνῶουν καὶ ἠγνοοῦν ἀκόμη, ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διαπραγματεύσεων ὁ 'Ελληνικὸς Τύπος εἶχε φημιθῇ καὶ δὲν ἡδύνατο νὰ ἐκφέρῃ γνώμην;

Τὰ γεγονότα ταῦτα, ἀδιάσειστα ἐπιχειρήματα, ἐλπίζομεν νὰ πείσουν τοὺς φίλους Σέρβους, ὅτι δὲν στηρίζονται κἂν ἐπὶ τῆς λογικῆς ἀξιοῦντες ὅπως θεωρηθῶν ἰσχύουσαι καὶ μὴ τροποποιηθῶν αἱ 'Ελληνοσερβικαὶ συμβάσεις.

Ἀς τὸ ἔχουν, τελειωτικῶς, ὑπ' ὄψιν των. Μόνον συμβάσεις μὲ Κυβέρνησιν προσερχομένην ἐκ τοῦ λαοῦ δύνανται νὰ θεωρηθῶν ἰσχύουσαι καὶ αὐτὰ εἶνε ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ κοινοβουλίου.

Οἱ Βούλγαροι δὲν παύουν νὰ ἐπιδεικνύουν τὸν ἐνθουσιασμόν των διὰ τὴν ἐγχείρισιν τοῦ προσφυγικοῦ δανείου των ὑπὸ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Οἱ δύο ὑπουργοί, οἱ ὁποῖοι ἀντεπροσώπευσαν τὴν Βουλγαρίαν εἰς τὴν Γενεὴν εἰς ἐπαπειλημένους

δηλώσεις των δὲν ἀπέκρυψαν ὅτι αἱ Μεγάλα Δυνάμεις ἔχουν πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Χώραν των καὶ θὰ ὑποστηρίξουν αὐτήν, ἐφ' ὅσον παρουσιάζεται σχετικὴ εὐστάθεια εἰς τὰ ἐσωτερικά τῆς Βουλγαρίας, ἐν συγκρίσει μάλιστα πρὸς τὴν κατὰστασιν τῶν ἄλλων Βαλκανικῶν Κρατῶν..., ὡς προσθέτουν κακεντρεχῶς αἱ Βουλγαρικαὶ ἐφημερίδες.

Ἀλλὰ οἱ Βούλγαροι δὲν σταματοῦν ἔως ἐκεῖ. Ὁ ἱπουργὸς των Ἐξωτερικῶν κ. Μπούρωφ ἐπανεσχόμενος ἐκ Γενεύης θὰ διέλθῃ ἐκ Ρώμης ὅπως συναντηθῇ μετὰ τοῦ κ. Μουσσολίνι καὶ θέσῃ τὰς βάσεις μιᾶς Ἱταλοβουλγαρικῆς συνεργασίας.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο, συνδυαζόμενον πρὸς τὰ σχόλια τῶν Βουλγαρικῶν ἐφημερίδων ἐπὶ τῶν 'Ελληνοσερβικῶν ζητημάτων καὶ πρὸς τοὺς φόβους τοὺς ὁποῖους ἐξέφρασε ἡ μεγάλη Ἀγγλικὴ ἐφημερίς «Τάιμς» τοῦ Λονδίνου, δείκνυσι, ὅτι συντελεῖται μεγάλη διπλωματικὴ ζύμωσις εἰς τὰ Βαλκάνια, ὁ Ἱταλικὸς δὲ φασισμὸς σκοπεῖ νὰ παύσῃ πρωτεύοντα ρόλον μετὰ τῶν διὰφόρων ἐπαιρηθῶν.

Πράγματι οἱ «Τάιμς» εἰς μακρὸν ἀρθρον των δὲν διστάζουν νὰ ἀποδώσων εἰς τὸν Μουσσολίνι τὴν πρόθεσιν νὰ ἐφαρμόσῃ ὁλόκληρον σχέδιον δολοπλοκῶν. Πρὸς τοῦτο ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Φασισμού, ἐκμεταλλευόμενος τὴν δυσἀρεσκίαν τῆς Βουλγαρίας ἐναντίον τῶν γειτόνων τῆς, προσπαθεῖ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν τυφλὸν ὄργανον εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Ἱταλικῶν βλέψεων, ὑποσχόμενος νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς παραχωρήσεως εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἐνὸς λιμένος εἰς τὸ Αἰγαῖον.

Αἱ προθέσεις τῆς φασιστικῆς Ἱταλίας πρὸς ἐνεργὸν ἐπέμβασιν εἰς τὰ Βαλκάνια καὶ δημιουργίαν σοβαρᾶς ἐπικρατείας μετὰ τῶν Κρατῶν τῆς Χερσονήσου εἶνε προφανεῖς. Καὶ ὡς ἡχώ τῆς προσπάθειας ταύτης βλέπομεν τὰ σχόλια τοῦ Βουλγαρικοῦ Τύπου, ὁ ὁποῖος χαλεπῶς ἀρθρογραφῶν ἐπὶ τῶν 'Ελληνοσερβικῶν ζητημάτων, προβάλλει καὶ νέαν οἰκὴν μετὰ τῆς 'Ελλάδος καὶ Σερβίας, ἀφίνων οὕτω νὰ ὑπονοηθῇ, ὅτι ἡ Βουλγαρία πρέπει νὰ ἐπωφελήθῃ τῶν 'Ελληνοσερβικῶν τούτων δυσχερειῶν, ἐπιτυγχάνουσα ἀνταλλάγματα τῆς φιλίας πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν δύο Βαλκανικῶν Δυνάμεων.

Αἱ Βουλγαρικαὶ ἐφημερίδες προτρέχοντες πολὺ τῆς πραγματικότητος νομίζουσι ὅτι δύνανται νὰ ἀποκτήσων διὰ τῶν δολοπλοκῶν καλὴν θέσιν εἰς τὰ Βαλκάνια καὶ νὰ ἐμπνεύσων ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς γείτονάς των.

POLITICUS

Β. ΒΑΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἡ «Νέα Ἐποχή» θὰ δημοσιεύει βιοβιογραφίας μόνον τῶν πρὸς αὐτὴν ἀποστελλομένων βεβλίων.

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

1 Οκτωβρίου 1926

Ἡ ἐλπίς ὅτι οἱ κρατοῦντες δ' ἀνεθεώρουν τὰς ἀποφάσεις των ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας τῶν προσεχῶν ἐκλογῶν, ἀπερχομένη ματαία, καὶ ἡ κυβερνήσις Κοινὸν, ἀναθεωρήσεως τῆς πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνης τοῦ κ. Κουντουριώτη, ὁδηγεῖ τὸν λαὸν εἰς τὰς διὰ τῆς Ἀναλογικῆς ἐκλογάς, ἀναβληθείσας διὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου. Κατωτέρω ἐκτίθενται ἐν λεπτομερείᾳ τὰ τοῦ συμβουλίου τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν ἐν τῷ Κυβερνείῳ, συγκληθέντος κατὰ τὴν διαθήμην τῶν κ. κ. Τσαλδάρη, Μεταξᾶ καὶ Δεμερτζή πρὸς τὸν κ. Κουντουριώτην. Μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν γράφονται αἱ παρούσαι γραμμαί, τὰ συνερχόμενα δύο μεγάλα ἀντιβενιζελικά κόμματα, Λαϊκὸν καὶ Ἐλευθεροφρόνων, δὲν καθώρισαν τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν περὶ καθόδου εἰς Κοινοβουλίου ἐκλογάς ἢ περὶ ἀποχῆς ἐξ αὐτῶν, παρὰ τὴν ἐκδηλον ἀξίωσιν συσώζον τῆς ἀντιβενιζελικῆς κοινῆς γνώμης καὶ τοῦ Τύπου ὑπὲρ τῆς ἐν ε ρ ο ὦ ἀποχῆς ἐξ αὐτῶν. Πάντως, ἐλπίζομεν, ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ, ἀναμετρῶντες τὸ κῆρυγμα τῆς θέσεως τῆς ἀντιβενιζελικῆς παρατάξεως, θὰ προέλθουν εἰς ἐκείνας τὰς ἀποφάσεις, αἵτινες θὰ ἐξασφαλίσουν τὸν ἀντιβενιζελικὸν ἀγῶνα ἀπὸ πάσης νέας περιπετείας.

Τὴν παρελθούσαν Τρίτην ἐν τῷ Προεδρικῷ μεγάρῳ ἐγένετο μακρὰ σύσκεψις τῶν ἡγετῶν ὅλων τῶν πολιτικῶν κομμάτων ἐπὶ τῶν κωλυμάτων, αἵτινα, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀντιβενιζελικῶν ἀρχηγῶν, παρεμβάλλονται εἰς τὴν ἀπόσκοπον τῶν ἐκλογῶν ἐνεργείαν.

Κατ' αὐτὴν ὁ κ. Κουντουριώτης ἀνέθεσεν εἰς κ. Μεταξᾶν νὰ εἰσηγηθῇ τὰς ἀπόψεις, αἵτινες προέβλεπον τὸ πρὸς αὐτὸν διάβημα τῶν τριῶν ἀντιβενιζελικῶν ἡγετῶν. Ὁ κ. Μεταξᾶς, τονίσας ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου τοῦ τὴν σημασίαν τῆς γνησιότητος τῶν ἐκλογῶν, αἵτινες θὰ θέσουν τέμα ὀριστικὸν εἰς τὴν ἐκρυβὴν πολιτικὴν κατάστασιν εἶπεν, ὅτι ἡ παρούσα Κυβέρνησις Κοινὸν, ὑποστηρικτὴς ὑπὸ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως τῆς Χώρας, δὲν εἶνε ἡ κατάλληλος διὰ τὴν ἀπόσκοπον τῶν ἐκλογῶν διενέργειαν καὶ ὅτι μία καθαρὸς ὑπερρεαλιστικὴ κυβερνήσις θὰ ἦτο ἐκείνη, ἥτις θὰ ἡγγαῖον τὴν εἰσοδὸν τῆς Χώρας εἰς τὴν πολιτικὴν ὁμαλότητα. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκλογικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον ἐπεμένει νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ κ. Κοινὸν, παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην τῆς

πλειονότητος τοῦ Λαοῦ, ἔχοντος τὴν γνώμην ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐκδηλωθῇ σαφῶς τὸ γνήσιον αὐτοῦ φρόνημα, ἐξηκολούθησεν ὁ κ. Μεταξᾶς, ἀποτελεῖ ἐμπόδιον εἰς τὴν ὁμαλὴν ἐξέλιξιν τῆς καταστάσεως. Συνεπῶς ἔχει τὴν γνώμην, ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ τὸ ἐκλογικὸν σύστημα καὶ νὰ γίνῃ παραδεκτὸν τὸ πλειοψηφικόν.

Αἱ περιστάσεις, ἐσυνέχισεν ὁ κ. Μεταξᾶς, ἐπιδέχονται νὰ ληφθῇ πᾶν μέτρον, ἵνα γίνῃ πᾶσα δυνατὴ ὑποχώρησις διὰ νὰ ἐπέλθῃ πλήρης ἐξομάλυνσις τῆς πολιτικῆς καταστάσεως. Αἱ δὲ ἐκλογαὶ δύνανται βεβαίως νὰ ὁδηγήσουν εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν αὐτὴν μετὰ τὴν προϋπὸθεσιν, ὅτι θὰ διεξαχθῶν κατὰ τρόπον ἀσφαλίζοντα ἐπαρκῶς τὴν γνησίαν ἐκδήλωσιν τοῦ λαϊκοῦ φρονήματος. Περὶ τοῦτου ὅμως κρατοῦν σοβαροὶ ἀμφιβολίαι ἐξ ὧν ἔχει προκληθῇ ἡ νευρικήτις καὶ ἡ ἀνησυχία τῶν τελευταίων ἡμερῶν, ὡς καὶ ἡ ἀπόφασις περὶ ἀποχῆς ἀπὸ τὰς ἐκλογάς. Αἱ ἀμφιβολίαι αὗται προέρχονται α') ἐκ τῆς συνθέσεως τῆς παρούσης Κυβερνήσεως καὶ β') ἐκ τοῦ ἀποφασισθέντος νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐκλογικὸν σύστημα. Τὸ ἀναλογικὸν τοῦτο σύστημα, ἂν καὶ δικαιοτέρον θεωρητικῶς, προσκόπτει εἰς τὸ ὅτι ὁ Λαὸς τὸ ἀγνοεῖ καὶ ὅτι καλλιεργεῖ τὰς ἀλληλοὑπονομεύσεις τῶν ὑποψηφίων.

Ὁ κ. Δεμερτζής λαβὼν εἰτα τὸν λόγον ἐδήλωσεν, ὅτι θεωρεῖ ἀκατάλληλον τὴν παρούσαν Κυβέρνησιν νὰ διεξαγάγῃ τὰς ἐκλογάς καὶ ὅτι τάσσεται ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ τοῦ πλειοψηφικοῦ συστήματος. Ἐδήλωσεν ὅμως, ὅτι ὁ σχηματισμὸς ὑπερρεαλιστικῆς κυβερνήσεως καὶ ὁ καθορισμὸς τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος δὲν εἶνε τὸ προεχὴς ζήτημα. Διότι θεωρεῖ ὅτι, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἀμφισβήτησις παρὰ τῇ μεγάλῃ Λαϊκῇ γνώμῃ τοῦ Δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ ἐφ' ὅσον θὰ ὑφίστανται οἱ κίνδυνοι ἀναζητήσεως τῶν εὐθυνῶν τοῦ παρελθόντος, ἐν περιπτώσει κατισχύσεως τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ, οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀσφάλεια διὰ τὸ μέλλον ὑπὸ οἰανδήποτε Κυβερνήσιν καὶ ὑπὸ οἰονδήποτε συστήματι ἤθελον διενεργηθῇ αἱ ἐκλογαί. Ἐνεκα τούτου προέτεινε τὴν προεκλογικὴν συζήτησιν καὶ λύσιν τοῦ καθεστωτικοῦ ζητήματος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατὰ τὴν προεδρικὴν ἐκλογὴν συμφωνηθέντων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, εἰς ἣν θὰ ὑπετάσσοντο μετεκλογικῶς οἱ δύο πολιτικοὶ κόσμοι. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὸ ἐλληνικὸν κράτος θὰ κλυδωνίζεται μεταξὺ ἀδιαλλάξίας, ἀκροτήτων καὶ τῶν διαφόρων στρατηγῶν, παραδοκούντων τὴν εὐκαιρίαν τῆς καρπώσεως τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἐν τῇ δη-

μιουργίᾳ τῶν γενικῶν ἀναστατώσεων.

Ὁ κ. Τσαλδάρης παρεμβαίνων ἐδήλωσεν, ὅτι τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Δεμερτζή ὡς πρὸς τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα εἶνε ἀσχετα ὡς πρὸς τὰ συζητούμενα θέματα καὶ ὅτι εἶνε ὅλως ἄσκοπος ἢ ἐπ' αὐτοῦ συζητήσεις.

Ὁ κ. Παπαναστασίου ἐπεδοκίμασε τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως τὴν προκαλέσασαν τὴν σύσκεψιν ἀφοῦ ἐδημιουργήθῃ ἡ ἐντύπωσις εἰς ἓνα μέρος τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ὅτι παρεβάλλονται δυσκολίαι εἰς τὴν ἀπόσκοπον καὶ ἀμερόληπτον ἐνεργείαν τῶν ἐκλογῶν, διότι δι' αὐτῆς θέλουν διευκρινισθῇ μερικὰ ζητήματα καὶ ἀρθοῦν αἱ ἐνυπάρχουσαι δυσπαστῖαι.

Ἀναφερόμενος εἰτα εἰς τὸ ἐκλογικὸν σύστημα εἶπεν, ὅτι ἀδίκως ὁ κόσμος δυσφορεῖ κατὰ τῆς ἀναλογικῆς καὶ ἀναπτύσσει ἀκολούθως τὰ πλεονεκτήματα τοῦ συστήματος, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρει καὶ τὴν κατάπαισιν τῶν καθεστωτικῶν ἀγώνων. Καθεστωτικὸν ζήτημα ὑπάρχει καὶ ἐκεῖ ὅπου ἔχει παγλωθῇ ἓνα πολίτευμα, ἐκ τούτου δὲ δὲν ἔπεται ὅτι κυριαρχεῖ εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν καθεστωτικὸς ἀγὼν, ὡς ἐννοοῦν οἱ ἀδιάλλακτοὶ ἀντιβενιζελικοί. Καταλήγων ἐξέφρασε τὴν γνώμην, ὅτι κατὰ τὰς ἐκλογάς δὲν θὰ τεθῇ καθεστωτικὸν ζήτημα.

Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος εἶπεν, ὅτι τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα ὑφίσταται ὑπὸ μορφὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὑπολανθάνουσαν, εὐθύς δὲ μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν καθιέρωσιν τοῦ πλειοψηφικοῦ θ' ἀναφανῇ καὶ πάλιν ὀξύτερον καὶ ἡ δυσπαστία τῆς δημοσίας γνώμης θὰ γίνῃ μεγαλυτέρα. Ἴνα ἀρθῇ ἡ δυσπαστία αὕτη δὲν θὰ ἦτο ἀρκητὴ, λέγει, ἡ δόλωσις ἣν διετύπωσεν ὁ κ. Δεμερτζής, γινόμενη μόνον ἀπὸ τοὺς πολιτικὸς ἀρχηγούς, ἀλλ' ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθῇ ἀπόφασις ὑπ' αὐτῶν τῶν κομμάτων συνερχομένων εἰς εἰδικὰς συνελεύσεις.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐκλογικὸν σύστημα ὁ κ. Μιχαλακόπουλος ἐδήλωσεν, ὅτι αἰετοτε ἦτο ὑπὲρ τοῦ πλειοψηφικοῦ, διότι φρονεῖ, ὅτι δι' αὐτοῦ, ἀσχομένου καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς διαλύσεως, δύνανται νὰ προέλθουν πάγια Κυβερνήσεις καὶ νὰ ἐξυπηρετηθῇ κάλλιον ἡ Χώρα, παρὰ διὰ τοῦ ἀναλογικοῦ, οὗτινος τὴν ἀπόλυτον δικαιοσύνην οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνήθῃ.

Ὁ κ. Ζαβιτσιάνος ὡς πρὸς τὴν προταθείσαν κυβερνητικὴν μεταβολὴν ἀπέκρουσε, τονίσας, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὰς εὐθύνas ἐκ τῶν δυνατῶν κινδύνων τῆς διαδοχῆς τῆς. Ἐθεώρησε προεχόν τὸ ζήτημα τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος καὶ ἐκηρύχθη ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ τοῦ πλειοψηφικοῦ, τοῦ μόνου ἐγγυωμένου οὐ μόνον τὴν γνησίαν

τῆς λαϊκῆς θελήσεως ἀπόδοσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν σχηματισμὸν ἰσχυρᾶς καὶ βιώσιμου Κυβερνήσεως, ἥτις εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τοῦ ἀναλογικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον θὰ ὁδηγήσῃ τὴν Χώραν εἰς ἀκυβερνησίαν.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κ. Ζαβιτσιάνος καταφερόμενος κατὰ τῆς ἀναλογικῆς ἐτόνιζεν, ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο προϋποθέτει τὴν ὑπαρξίν Κομμάτων Ἀρχῶν, ὁ κ. Παπαναστασίου διακόπτων λέγει εἰς τὸν κ. Ζαβιτσιάνον. — «Βεβαίως μετὰ τὸ ἀναλογικὸν σύστημα δὲν θὰ ὑπῆρχε «Πολιτικὴ Ἐνωσις».

Ὁ κ. Ζαβιτσιάνος τότε ἀπήντησε. — «Θὰ ἦτο εὐτύχημα διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐὰν ἡ «Δημοκρατικὴ Ἐνωσις» εἶχε τὴν δρᾶσιν τῆς «Πολιτικῆς Ἐνώσεως».

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ. Λησμονεῖτε ὅτι ἡ «Πολιτικὴ Ἐνωσις» ἐξυπηρετῆσε τὸ συγκρότημα τοῦ Παγκάλου.

ZABITSIANOS. Ἡ «Πολιτικὴ Ἐνωσις» ἐξεπροσωπήθη κατὰ τὸ διάστημα ἐκεῖνο ὑπ' ἐμοῦ, ὅστις, ὡς γνωστὸν, ἀπεποιήθη καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ σχηματισμοῦ Κυβερνήσεως, ἀπεποιήθη δὲ καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς ὁκτὼ προηγουμένας Κυβερνήσεις.

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ. Ἄλλ' αὐτὸ ἀποδεικνύει πολιτικὸν ἐστερημένον γνώμην καὶ οἱ τοιοῦτοι πολιτικοὶ καταλήγουν εἰς τὸ μηδέν.

ZABITSIANOS. Ὅλα αὐτὰ δὲν μειώνουν τὰς εὐθύνas τῆς «Δημοκρατικῆς» Ἐνώσεως, ἡ ὁποία ἐξημίωσε τὴν Ἑλλάδα ὅσον οὐδὲν ἄλλο Πολιτικὸν συγκρότημα ἀφ' ὅτου ὑπῆρξεν Ἑλλάς. Οὕτε εἶσαι ἀρμόδιος νὰ διαλῇς περὶ ἐμοῦ Σὺ ὁ ὁποῖος ὑπῆρξες ἀρριβίστας τοῦ χειρίστου εἶδους.

Ὁ κ. Παπαναστασίου ἐνεσθῆς τότε ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ἐκνήθη ἀπειλητικῶς πρὸς τὸν κ. Ζαβιτσιάνον, εἰς τὴν ὁρμὴν τὸν δὲ παρέσυρε καὶ ἀνέτοσε μισθὸν τραπέζιον μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ. Οἱ λοιποὶ Πολιτικοὶ Ἀρχηγοὶ τὸν ἀνεχαίτισαν παρεμβάντες, τὸ ἐπεισόδιον δὲ ἔληξε παρεμβάσει τοῦ κ. Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ λαβὼν ἀκολούθως τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Συμβουλίου, καίτοι προκληθέντος ἀπὸ τὰ δύο ζητήματα τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος καὶ τῆς ὑπερρεαλιστικῆς Κυβερνήσεως, εἶνε γενικώτερος, ἐπεκτεινόμενος ἐφ' ὅλων τῶν αἰτίων τῆς ἐκ νέου ἀναπτύξεως τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Ἀναφερόμενος δ' εἰτα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Τσαλδάρη ἀρνήσιν τῆς συζήτησεως ἐπὶ τοῦ καθεστωτικοῦ ζητήματος εἶπεν, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀρνήσις δὲν εἶνε δυνατόν ἢ νὰ ἐξηγηθῇ κατὰ τρόπον ἀνησυχαστικὸν διὰ τοὺς ἐπιθυμούντας ἀνακλίνουσαν καθεστωτικῶν ἀγώνων. Εἶνε δὲ τοῦτο εἰς ἐπὶ πλέον λόγος, ὅστις ἐπαβάλλει τὴν διενέργειαν

ἐκλογῶν διὰ τοῦ ἀναλογικοῦ συστήματος. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς Κυβερνήσεως ὁ κ. Καφαντάρης εἶπεν, ὅτι θεωρεῖ τὴν παρούσαν Κυβέρνησιν, μετασχηματισμένην δι' ὑπηρεσιακῶν προσώπων, κατάλληλον διὰ τὴν διενέργειαν τῶν ἐκλογῶν.

Ὁ κ. Γονατᾶς ὁμίλησεν εἰτα ἀπὸ χειρογράφου κηρυχθεὶς ὑπὲρ τοῦ ἀναλογικοῦ συστήματος καὶ τῆς παραμονῆς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη.

Ὁ κ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ ἐδήλωσεν ὅτι, καίτοι ἦτο ἀρχὴθεν ὑπὲρ τοῦ πλειοψηφικοῦ συστήματος, ἤδη διὰ λόγους γενικωτέρους καὶ ἐθνικοὺς, ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς ἀναλογικῆς πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κομματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ἐνεκα τῆς ἀνάγκης ταύτης θεωρεῖ εὐλογον νὰ διεξαχθῇ ἡ ἐκλογὴ ὑπὸ τὸ ἀναλογικὸν σύστημα, μὲ τὴν πεποιθήσιν, ἄλλως τε, ὅτι ἡ μέλλουσα Βουλὴ θὰ ἐπαναφέρῃ τὸ πλειοψηφικὸν σύστημα.

Τελευταῖος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Πρωθυπουργὸς κ. ΚΟΝΔΥΛΗΣ ὅστις ἐδήλωσεν, ὅτι θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ὡς ρυθμιστοῦ τοῦ Πολιτεύματος, τὴν παραίτησιν τῆς ὑπ' αὐτὸν Κυβερνήσεως. Ὁ κ. Κονδύλης ἀπεδέχθη ὅπως εἰς περίπτωσιν διατηρήσεως του εἰς τὴν ἀρχὴν ἀντικατασταθῶν οἱ ἐκ τῶν Ὑπουργῶν μέλλοντες νὰ πολιτευθῶν, ὥστε ἡ ὑπ' αὐτὸν Κυβέρνησις νὰ προσλάβῃ ἀπολύτως χαρακτηριστὴ ὑπηρεσιακόν.

Μετὰ τὸ Συμβούλιον ἐξεδόθη τὸ κάτωθι ἀνακοινωθέν.

«Οἱ Πολιτικοὶ Ἀρχηγοὶ συνήλθον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τὴν 10 112 π.μ. καὶ συνεζήτησαν μέχρι τῆς 1 π.μ. ὅρας. Ὑπὲρ τῆς ἀναλογικῆς ἐκηρύχθησαν οἱ κ.κ. Καφαντάρης, Παπαναστασίου, Γονατᾶς καὶ Μιχαλακόπουλος. Ὑπὲρ τοῦ πλειοψηφικοῦ οἱ κ.κ. Μεταξᾶς, Δεμερτζῆς, Τσαλδάρης καὶ Ζαβιτσιάνος.

Ὑπὲρ τῆς παραμονῆς τῆς Κυβερνήσεως Κονδύλη ἐκηρύχθησαν οἱ κ.κ. Καφαντάρης, Παπαναστασίου, Μιχαλακόπουλος, Σοφούλης, Γονατᾶς καὶ Ζαβιτσιάνος. Ὑπὲρ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς Κυβερνήσεως οἱ κ.κ. Μεταξᾶς, Δεμερτζῆς καὶ Τσαλδάρης.

Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κατέληξε νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τὴν παραίτησιν τῆς ὑπ' αὐτὸν Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας εὐχαριστήσας τοὺς πολιτικοὺς ἀρχηγοὺς ἐπεφυλάχθη ν' ἀποφασίσῃ. Ἐκκατήθησαν πρακτικά.»

Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος ἐρωτηθεὶς σχετικῶς μὲ τὸ ἀναγραφέν εἰς τὸ ἐπίσημον ἀνακοινωθέν τοῦ

Κυβερνείου, ὅτι ἐκηρύχθη ὑπὲρ τοῦ ἀναλογικοῦ συστήματος εἶπεν, ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς ἀδικαιολόγητον ἀναγκάθειαν.

«Ὅλοι οἱ συνάδελφοι, ἐσυνέχισεν ὁ κ. Μιχαλακόπουλος, ὅσοι ἦσαν παρόντες, ἤκουσαν καλῶς ὅτι ἤμην καὶ εἶμαι ὑπὲρ τοῦ πλειοψηφικοῦ, ὡς ἐξυπηρετοῦντος σκοπιμώτερον τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ προτιμότερου τοῦ ἀναλογικοῦ, διὰ τὸ ὅποιον, καὶ κατὰ τὴν ἐν τῇ διαλυθείσῃ συνελεύσει σχετικὴν ἀγρεύσιν μου καὶ εἰς τὰς ἐπανελημμένας πρὸς τὸν τύπον δηλώσεις μου, ἀναγνωρίζω ὅτι ἀποδίδει πιστότερον καὶ δικαιοτέρον τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὅτι ἔχει τὸ μειονέκτημα ὅτι δύναται νὰ δημιουργῇ ἀσταθεὶς κυβερνήσεις καὶ νὰ περιαγάγῃ, τὴν χώραν εἰς τὸ ἀνωδύνητον.»

Ἀκολούθως ὁ ἡγέτης τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος κ. Τσαλδάρης προσέβη εἰς τὰς κατωθιδελώσεις πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου.

«Κατὰ τὴν γενομένην ἐν τῷ Κυβερνείῳ σύσκεψιν ἀνέπτυξα διὰ μακρῶν τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἐγένετο τὸ γνωστὸν κατ' αὐτὰς δάδημα παρὰ τῷ κ. Προέδρῳ τῆς Δημοκρατίας πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς Κυβερνήσεως διὰ καθαρῶς ὑπηρεσιακῆς τοιαύτης πρὸς ἐνέργειαν τῶν ἐκλογῶν καὶ ἐφαρμογὴν κατ' αὐτὰς τοῦ καθιερωμένου πλειοψηφικοῦ συστήματος. Ἰδίᾳ δὲ ἐξέθεσα ὅτι ἐπιβάλλεται μετὰ τοσαύτην ἐν τῷ παρελθόντι ἀνωμαλίαν καὶ ἰδίᾳ τὴν γεννηθεῖσαν ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν εἶχον ἐνεργηθῇ αἱ προηγουμέναι ἐκλογαὶ τοῦ 1923, κατὰ τὰς ὁποίας, ὡς ἐκ τῶν ἐκδόσεων τότε μέτρων, εἶχεν ἀποκλεισθῇ ἡ εἰς ταύτας συμμετοχὴ τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς παρατάξεως, ὅπως πεισθῇ ὁ λαὸς, ὅτι πρόκειται ἤδη πραγματικῶς νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐκλογαί, καθ' ὅς θὰ ἐκδηλωθῇ τὸ γνήσιον αὐτοῦ φρόνημα. Κατὰ συνέπειαν εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖον ἵνα καὶ ἡ Κυβέρνησις ἥτις θὰ ἐνεργήσῃ ταύτας εἶνε τοιαύτη, ὥστε οὐδεμία δὲ δύναται νὰ γεννηθῇ παρὰ τῷ λαῷ ἀμφισβήτησις περὶ τῆς πλήρους ἀμεροληψίας αὐτῆς καὶ τὸ ἐφαρμοζόμενον ἐκλογικὸν σύστημα νὰ εἶνε ἐπίσης γνωστὸν καὶ οὐδεμία ὡς ἐκ τούτου νὰ γεννᾶται παρὰ τῷ λαῷ ὑπόνοια περὶ τῆς νοθείας του. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἐξεταζομένη ἡ παρούσα Κυβέρνησις πολὺ ὀλίγον δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν πρὸς τὸν λαὸν τοιαύτην πεποίθησιν, ἀφοῦ ἀνεξαρτήτως παντὸς ἄλλου ὁ προϊστάμενος ταύτης ἀφ' ἑκείνου καὶ ἀνήκει εἰς τὴν πολιτικὴν ἐκείνην περὶ τὴν παρελθούσαν ἐκ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1923 μετ' αὐτῆς ἔκτοτε διαχειριζόμενος τὰ κοινὰ ἐν ἀποκλεισμῷ τῆς ἡμετέρας παρατάξεως. Δὲν παρέλπον δὲ νὰ ἀναπτύξω καὶ σχετικὰς πράξεις ἢ παραλείψεις τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τῆς ἀνάδου τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκ τῆς σχέσεως ταύτης πρὸς τὴν ἀντίθετον παρατάξιν καὶ τὸς

ὑπ' αὐτῆς ὑποστηριζομένης ἀντιλήψεις νὰ δύναται νὰ συναχθῇ ἡ ἐμμενὴς πρὸς ταύτην διάθεσις καὶ ἀντιθέτως ἡ δυσμενὴς πρὸς τὴν ἰδικὴν μας τοιαύτην. Ὑπεστήριξα δὲ, ὅτι ἡ ἰσότης μετὰ τῶν δύο παρατάξεων ἀπῆται ὅπως ὁ προϊστάμενος τῆς Κυβερνήσεως μὴ εἶνε συνδεδεμένος διὰ πολιτικῶν δεσμῶν τόσο σθενῶν ὑπὲρ τῆς ἀντιθέτου παρατάξεως, ὡς εὐλόγως θὰ ἤξιστο καὶ παρὰ ταύτης νὰ μὴ προίστατο τῆς Κυβερνήσεως πρόσωπον πολιτικὸν συνδεόμενον μετὰ τῆς ἰδικῆς μας. Κατ' οὐδὲν δὲ μετέβαλλε τὴν τοιαύτην θέσιν τῆς Κυβερνήσεως ὅτι ὁ Πρόεδρος ταύτης παρετήρησε τῆς πολιτικῆς, ἀφοῦ καὶ τοῦτο πρὸς ὄφελος ἦτο τῆς ἀντιθέτου παρατάξεως πρὸς ἣν καὶ συνέστησε νὰ ταχθῶσιν οἱ πολιτικοὶ ὁπαδοὶ του, ὑπὲρ ἧς καὶ ὄντως ἐτάχθησαν. Τὸ δίκαιον μέτρον δι' ἀμφοτέρας τὰς παρατάξεις καὶ ἵνα γεννηθῇ ἡ ἀπαιτούμενη πεποίθησις περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ἐκλογῶν ἀπαιτεῖ ὅπως ἡ Κυβέρνησις σχηματισθῇ ἐν τῷ συνόλῳ ἐξ ὑπηρεσιακῶν προσώπων ἀπολαύοντων τῆς ἐμπιστοσύνης ὁλοκληρίου τοῦ πολιτικοῦ κόσμου. Κατὰ δὲ τοὺς ἐφαρμοζόμενους συστήματος τῆς ἀναλογικῆς ἀνέπτυξα τοὺς γνωστὰς κατὰ τοῦτον λόγους, τοὺς πολλὰς ἐκτεθέντας καὶ ἰδίᾳ ἐτήσιας, ὅτι ἀγνοομένου ὅλως τούτου παρὰ τοῦ λαοῦ, ὅχι μόνον εἶνε εὐκόλον νὰ ἐπέλθωσι πλείους ὅσαι νοθείαι εἰς τὴν θέλῃσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ γεννᾶται εὐλόγως ὑπόνοια ὅτι καὶ πρὸς τοῦτο εἰσάγεται ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκλογῆς, ἵνα δι' αὐτοῦ ἐμποδισθῇ ἡ ἐκδήλωσις τῆς γνησίας θελήσεως τοῦ λαοῦ. Τὸ γεγονὸς δὲ ὅτι ἀμφισβητεῖται ἡ νομιμότης τούτου ὅχι μόνον παρὰ τῆς ἡμετέρας παρατάξεως, ἀλλὰ καὶ παρὰ διαπρεπῶς νομομαθῶν, χρηματίσαντος ὑπουργοῦ ἐπὶ Κυβερνήσεως τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου, ὅστις ἐδημοσίευσεν εἰς Ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα μακρὸν περὶ τούτου ἄρθρον, καταδεικνύει ἐπὶ πλέον, ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ πολὺ ὀλίγον δύναται νὰ πείσῃ ὅτι διὰ τῶν προσεχῶν ἐκλογῶν πρόκειται νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ὁμαλότητα πολιτικοῦ βίου.

Ἴνα ὑπάρξῃ ὁμαλότης ἀπαιτεῖται νὰ εἶνε ἀναμφισβήτητος ἡ νομιμότης τῶν ἐκλογῶν. Ἡ γνήσιος δὲ ὅλως κατὰ τὴν γενομένην σύσκεψιν νὰ μετὰσχῃ εἰς συζήτησιν ἐπὶ θεμάτων οἷα τὸ καθεστωτικὸν καὶ τὸν τῶν ἐκτελέσεων, τὰ ὁποία ἀκαίρως ὅλως ἤθελε νὰ φέρῃ πρὸς συζήτησιν ὁ κ. Δεμερτζῆς, ἀφοῦ ταῦτα οὐδαμῶς ἀπετέλουν θέμα τῆς συσκέψεως καὶ καθόσον ὡς πρὸς τὴν συζήτησιν ταύτην, ὡς ἐδήλωσα, ἐξ οὐδενὸς λόγου ἐνομιμοποιούμην, προσθέσας, ὅτι ἐκ τῆς ἀρνήσεώς μου ταύτης, ἐκ τῶν λόγων τούτων προσερχομένης, καὶ πᾶν τοιοῦτον θὰ εἶνε ἀνακριβές.

Δυστυχῶς, ἡ καθ' ὅλην τὴν μακρὰν σύσκεψιν ἐπιδειχθεῖσα ἀδιαλλαξία καὶ ἐμμονὴ τῶν βενιζελικῶν ἡγετῶν τόσο ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς

Κυβερνήσεως, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὸ σύστημα τῆς ἀναλογικῆς ἐκλογῆς, κατέστησαν ἀδύνατον εἰς ἀντιπροσώπων πρὸς ἐξομάλυνσιν τῆς ὁληθῶς κορίσιμου διὰ τὸ ἔθνος καταστάσεως. Εἰς τοῦτο δὲ ἀναντιρρήτως ἐλάχιστα ἡδύνατο νὰ συντελέσῃ καὶ ἡ κατὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην τὸ πρῶτον ἐμφάνισις ὁρισμένων ἐκ τῶν παρελθόντων παραγόντων. Μετὰ ταῦτα θ' ἀναμείνω τὰς μετὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην παρὰ τῶν ἀρμοδίων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς συσκέψεως ταύτης ἀποφάσεις.»

Ὁ ἡγέτης τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος κ. Π. Τσαλδάρης, ὁμιλῶν ἐπίσης πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου, ἐτόνισεν ὅτι πᾶσα ἐπαφὴ αὐτοῦ μετὰ τῶν βενιζελικῶν ἡγετῶν δὲν εἶνε πλέον δυνατὴ, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἔδειξαν τοιαύτην συμπεριφορὰν ἀπέναντί του, ὥστε νὰ μὴ τηρηθῇ οὔτε ἡ ὀφειλομένη πρὸς τὸ Λαϊκὸν κόμμα ἐξ ὁρισμένων γεγνημένων εὐλάβεια.»

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τῶν ἀντιβενιζελικῶν πολιτευομένων εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὁ κ. Τσαλδάρης εἶπεν, ὅτι οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει ποῖοι θὰ εἶνε οὗτοι, ἐφ' ὅσον Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ὁ κ. Κονδύλης, ὅστις καὶ καλύπτει ὁλόκληρον τὴν Κυβέρνησιν.

Ἐν τέλει ὁ κ. Τσαλδάρης, ἀναφερόμενος εἰς τὴν μετὰ τοῦ κ. Δεμερτζῆ διαφωνίαν του, ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς.

«Μετὰ τοῦ κ. Δεμερτζῆ διαφωνήσαμεν εἰς τὴν διαχείρισιν ὁρισμένου σοβαροῦ ζητήματος. Ποῖα θὰ εἶνε τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης διαφωνίας, δὲν δύναμαι νὰ καθορίσω ἀπὸ τοῦδε.»

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων κ. Γ. Μεταξᾶς, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως, μετὰ τὴν ματαίωσιν τῆς συμφωνίας κατὰ τὸ Πολιτικὸν Συμβούλιον, ἐξέφρασε τὴν λύπην τοῦ διὰ τὴν ἀδιάλλακτον τῶν βενιζελικῶν ἀρχηγῶν στάσιν.

Τὸ γεγονὸς, εἶπεν, εἶνε λίαν λυπηρὸν, διότι λόγω τῆς στάσεως τῶν βενιζελικῶν κομμάτων εἰμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀποδυσωμεν εἰς ἀγῶνα δύνανται.

Ἦναι γνωστὴ ἡ μετριοπάθεια τὴν ὁποίαν ἐπέδειξα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, δυστυχῶς ὅμως ἀνεὶ ἀποτελέσματος. Δὲν θὰ μεταβάλλω βεβαίως τὰς ἰδέας μου, ἀλλὰ δὲν δύναμαι παρὰ νὰ ἐκφράσω τὴν λύπην μου καὶ τὴν ἀπογοητευσί μου διὰ τὴν ἀδιαλλαξίαν τῶν βενιζελικῶν.

Ὁ κ. Μεταξᾶς ἐβεβαίωσε ὅτι θὰ προβῇ εἰς τὴν λήψιν κοινῶν μετὰ τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος ἀποφάσεων ὡς πρὸς τὴν περαιτέρω στάσιν τοῦ ἀντιβενιζελικοῦ πολιτικοῦ κόσμου.

Ὁ κ. Δεμερτζῆς ἐρωτηθεὶς σχετικῶς μὲ τὴν

τυχόν υπ' αὐτοῦ ληφθεῖσαν ἀπόφασιν περὶ ἀποχῆς ἢ μὴ ἀπὸ τὰς ἐκλογὰς ἐδήλωσεν, ὅτι οὐδεμίαν εἰσέτι ἀπόφασιν ἔλαβεν.

Εἰς ἐρώτησιν ἂν κατόπιν τῆς διαπιστωθείσης διαφωνίας του πρὸς τὸν κ. Τσαλδάρην κατὰ τὸ Πολιτικὸν Συμβούλιον τοῦ Κυβερνεῖου θὰ συμπεράξῃ μετ' αὐτοῦ ἐκλογικῶς, εἰς ἣν περιπτώσιν δὲν ἀπόσχῃ, ὁ κ. Δεμερτζῆς ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς.

—«Εἶνε φανερόν ὅτι ἔχων τὰς γνώμας τὰς ὁποίας ἀνέπτυξα ἐν τῇ Συμβουλίᾳ, θὰ συμπράξω κατὰ τὰς ἐκλογὰς—ἂν διὰ λόγους γενικωτέρους δὲν ἀπόσχῃ τούτων—μόνον μετ' ἐκείνων τῶν κοιμάτων μεθ' ὧν θὰ διεπιστοῦτο δημοσίᾳ πλήρως ἐπαφὴ ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἐσωτερικοῦ προβλήματος.»

Ἐξ ἄλλου ὁ ἡγέτης τῶν Προοδευτικῶν-Φιλελευθέρων, ὁμιλῶν σχετικῶς ἐπὶ τοῦ ναυαγίου τοῦ συνελθόντος εἰς τὸ Κυβερνεῖον Πολιτικὸν Συμβουλίου, ἰσχυρίσθη, ὅτι ὑπαίτιοι εἶνε οἱ ἀντιβενιζελικοί ἡγέται, οἵτινες ὑπεστήριξαν διαφόρους γνώμας ἐπὶ τριῶν ζητημάτων α') τοῦ καθεστωτικοῦ, β') τοῦ σχηματισμοῦ ὑπηρεσιακῆς Κυβερνήσεως καὶ γ') τοῦ ἀναλογικοῦ.

Κατὰ τὸν κ. Καφαντάρην, τὰ τρία ταῦτα ζητήματα εἶνε ἀλληλένδετα, δὲν ἔπρεπε δὲ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἀντιβενιζελικῶν κοιμάτων νὰ διατηρήσουν ἐπιφυλάξεις διὰ τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν.

Ἡ διατήρησις τῶν ἐπιφυλάξεων τούτων—κατέληξεν ὁ κ. Καφαντάρης—ἐπέφερε καὶ τὴν ἰδικήν μας ἀρνήσιν ἀποδοχῆς τῶν δύο ἄλλων ζητημάτων ἐκ φόβου μὴ ἀναβιώσουν αἱ παλαιαὶ παρατάξεις.

Οἱ ἀπαρτίσαντες τὴν κυβέρνησιν τοῦ κ. Εὐτα-

ξία πολιτευόμενοι καὶ ἄλλοι παλαιοὶ τοιοῦτοι, ἐν οἷς καὶ οἱ ναύαρχοι κ.κ. Ἀλεξ. Χατζηκυριάκος καὶ Κωνστ. Τυπάλδος, ἀνέθεσαν εἰς τὸν κ. Ν. Τριανταφυλλᾶζον, πρῶτον Πρωθυπουργόν, τὴν προεδρίαν τοῦ ὑπὸ ἐμφάνισιν νέου κόμματος. Τὸ νέον κόμμα θὰ ἀνακρινώσῃ τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ ἐντὸς τῶν ἡμερῶν.

Ἀληθῶς τῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας ἐν τῇ Στρατοδικεῖᾳ τοῦ δικάζοντος τοὺς διοικητὰς καὶ ἀξιωματικοὺς τῶν διαλυθέντων Ταγμάτων τῆς Δημοκρατικῆς Φρουρᾶς, ἀπελογήθησαν οἱ κατηγορούμενοι κ. κ. Ζέρβας καὶ Ντερπλῆς ἐπαρτίσαντες τὴν εὐθύνην τῆς αἱματοχυσίας εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος ἀγορεύσας ἐξήγησε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τῶν δύο διοικητῶν καὶ μικροτέρας πινᾶς διὰ τοὺς ἄλλους. Ἡ ἀπόφασις πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ τὰς ἰσχυρὰς ὥρας τοῦ Σαββάτου.

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κ. Διδάχος δι' ἐγγράφου τοῦ πρὸς τὸν Κυβερνητικὸν Ἐπίτροπον τοῦ Στρατοδικείου ἐξήγησεν, ὅτι ὑφίσταται, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος, ἐν ἰσχύει τὸ περίφημον κατοχυρωτικὸν τῆς Δημοκρατίας διάταγμα καὶ ἐξήγησεν τὴν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Διατάγματος τούτου δίωξιν τῆς «Ἀθηναϊκῆς» διὰ τὴν ἀρθρογραφίαν τῆς. Αἱ ἐκλογαί, ἐνεργοῦμεναι ὑφιστάμενου τοῦ «Κατοχυστικῶς», ἀσφαλῶς δέον νὰ θεωρηθῶσι γνήσιαι καὶ ἐλεύθεραι.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Η ΕΚΤΗ ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΟΥΪΛΙΑΜΣΤΑΟΥΝ

Ἐνταυτοῖς συνεργασίᾳ τοῦ κ. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ Θ. ΠΟΔΥΖΩΓΙΔΟΥ Ἀρχισυντάκτου τῆς «Ἀτλαντίδος» τῆς Νέας Ὑόρκης

ΟΥΪΛΙΑΜΣΤΑΟΥΝ, Μασσαχουσέτις τῆς, 26 Ἀγούστου 1926. Ἀπόψε, ἔπειτα ἀπὸ τέσσαρας ἐβδομάδας, ἐπερατώθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς ἑκτῆς Συνελεύσεως τοῦ Πολιτικοῦ Ἰνστιτούτου Οὐίλλιαμστάουν, αἵτινες ἤρχισαν τὴν 29ην Ἰουλίου, στερθεῖσαι καὶ ἐφέτος ἀπὸ πλήρη ἐπιτυχίας.

Διὰ τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον συνεστήθη ἡ ὁργάνωσις αὐτή, καὶ τὸ σύστημα, μετὰ τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ, θὰ οἷς δώσω αὐτὴν ταύτην τὴν ἐξηγήσιν, τὴν ὁποίαν εἰς τὸ πρόγραμμά του δίδει τὸ Ἰνστιτούτον.

Πρόκειται περὶ ἰδρύματος, τὸ ὁποῖον διὰ

πρώτην φορὰν ἤρχισεν ἐργαζόμενον τὸ θέρος τοῦ 1921, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Κολλεγίου Οὐίλλιαμς, ὅπου εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα καὶ ἀριστοκρατικώτερα τοῦ εἶδους του εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Τὸ Πολιτικὸν Ἰνστιτούτον ἰδρύθη εἰς τὰ 1921 πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ συζητεῖν ἀμερολήπτως τὰ γεγονότα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δίδουν τὸν τόνον εἰς τὰ μεγάλα διεθνή ζητήματα. Τὸ Ἰνστιτούτον προσπαθεῖ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς σοβαρᾶς κοινῆς γνώμης διὰ καθὲς μέγα διεθνὲς ζήτημα, καὶ ἐπίσης ζητεῖ νὰ διευκολύνῃ τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ ἀμερικανικοῦ κοινοῦ πληροτέραν κα-

τανόησιν τῶν ξένων, ὅσον καὶ τῶν σπουδαιότερων ἀμερικανικῶν προβλημάτων, εἰς τρόπον ὥστε εἰς πᾶσαν δεδομένην περίστασιν ἢ κοινὴ γνώμη, γνωρίζουσα ἀκριβέστερον τὰ πράγματα, νὰ δύναται καλλίτερον νὰ διαδραματίσῃ τὸν ρόλον τῆς. Διὰ μίαν Δημοκρατίαν, ὅπως ἡ Ἀμερικὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ κοινὴ γνώμη παίζει ἕνα ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ρόλους εἰς τὴν διαρρυθμίσειν ὅλων τῶν μεγάλων ζητημάτων, ἡ ὑπαρξίς μιᾶς ὁργανώσεως, ὅπως τὸ Πολιτικὸν Ἰνστιτούτον τοῦ Οὐίλλιαμστάουν, ἔχει χαρακτῆρα σπουδαιότατον.

Πόσον αἱ ὁργανώσεις αὗται ἐπέτυχον εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας φαίνεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς πλείστας Πολιτείας ἰδρύθησαν ἀνάλογα κέντρα μελέτης καὶ συζητήσεως τῶν διεθνῶν ζητημάτων. Ἐκτὸς τῶν παλαιότερων ὁργανώσεων, αἵτινες συνεχίζουν τὴν ἐπιτυχὴ σταδιοδρομίαν των.

Τοιοιτοτρόπως κατὰ τὸ διάστημα τῶν τελευταίων τριῶν μηνῶν εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ λάβω μέρος εἰς οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν τεσσάρων συνεδρίων εἰς διάφορα σημεῖα τῆς Συμπολιτείας. Οὕτω κατὰ τὰ μέσα Μαΐου εἶχον τὴν Συνέλευσιν τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀκαδημίας τῶν Πολιτικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν τῆς Φιλαδέλφειας. Κατὰ τὰ τέλη Ἰουνίου εἶχον τὴν Συνέλευσιν τοῦ Πολιτικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Πανεπιστημίου Φώρμαν τῆς Νοτίου Καρολίνας. Καὶ ὁλόκληρον τὸν Ἀύγουστον εἶχον τὰς ἐργασίας τοῦ Οὐίλλιαμστάουν. Τὸν προσεχῆ Δεκέμβριον μία ἄλλη ὁργάνωσις, ἡ Ἀμερικανικὴ Ἐταιρία τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, θὰ συνέλθῃ εἰς τὸν Ἅγιον Λουδοβίκον. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς μηνὸς ἐγκαινιάζονται καὶ πάλιν τὰ τακτικὰ ἐβδομαδιαῖα προγεύματα τῆς Ἐταιρίας ἐπὶ τῶν Μελετῶν τῆς Ἐξωτερικῆς Πολιτικῆς, χωρὶς πλέον νὰ λάβωμεν ἐπ' ὅρει ἄλλας ὁργανώσεις μικροτέρας σημασίας, ἀλλ' ἐπὶ τῶν πάντων ἐνδιαφέροντος.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Πολιτικοῦ Ἰνστιτούτου Οὐίλλιαμστάουν συνεκέντρωσαν ἐφέτος περὶ τὰ τριακόσια πενήκοντα μέλη. Ἀν' προσέβη κανεῖς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Γένου καὶ ἐκείνους, οἵτινες ἀπλῶς παροκολούθησαν τὰς συνεδριάσεις, χωρὶς νὰ λάβουν μέρος, δύναται νὰ εἴπῃ δι' περὶ τὰ χίλια προσώπα ἔλαβον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθουν εἰς τὸ δροσερότατον καὶ γραφικώτατον αὐτὸ περιβάλλον τῶν βουνῶν τοῦ Μπέρκσκι τῆς Μασσαχουσέτις.

Συμφώνως πρὸς τὸ καθιερωθὲν πρόγραμμα, τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου ἐχωρίσθησαν ἀμερόνως τῆς εἰδικότητος ἐκάστου εἰς ἐπὶ τμήματα, τὰ ἑξῆς:

Προβλήματα σχετικὰ μετὰ τὴν παγκόσμιον οικονομικὴν κατάστασιν.

Ὁ ρόλος τῆς Χημείας εἰς τὸ Μέλλον.

Ἡ θέσις τῆς Δικονομίας εἰς τὰ Διεθνή ζητήματα.

Ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν μεταλλείων καὶ πρῶτων ὕλων.

Ἡ Κινεζικὴ Δημοκρατία καὶ αἱ Ἀντιμαχίαι.

Ὁ περιορισμὸς τῶν ἐξοπλισμῶν.

Παναμερικανικὰ πολιτικὰ προβλήματα.

Ἐκαστον ἐκ τῶν τμημάτων τούτων ἐτέθη ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν ἐνὸς εἰδικοῦ διευθύνοντος τὰς συζητήσεις του. Αἱ συνεδριάσεις τῶν ἑγυνῶν τριῶν τῆς ἐβδομάδος, διαρκοῦσαι δύο ὥρας ἐκάστη. Τὰ ἡμίση τῶν τμημάτων εἰργάσθησαν Δευτέρᾳ, Τετάρτῃ καὶ Παρασκευῇ καὶ τὰ ἄλλα Τρίτῃ, Πέμπτῃ καὶ Σάββατον, οὕτως ὥστε οἱ θέλοντες νὰ παρακολούθησιν καὶ κατ' ἄλλο ἑπὶ τοῦ ἰδιαίτερου των θέματος, ἡδύνατο νὰ τὸ πράξουν.

Ἐκτὸς τῶν τμημάτων τούτων τὸ Ἰνστιτούτον ἔκαμε περὶ τὰς τριακόσιαι γενικὰ συζητήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἔλαβον μέρος ὅλα τὰ μέλη. Αἱ συζητήσεις αὗται ἐστράφησαν εἰς τὰ ἑξῆς τέσσαρα ζητήματα:

Ἡ γενικὴ κατάστασις εἰς τὴν Ἀπω Ἀνατολήν.

Ἡ Κοινὴ Γνώμη ἐν τῇ συνείσει τῶν παγκοσμίων ζητημάτων.

Ὁ ρόλος τῆς Χημείας ἐν πολέμῳ.

Ὁ πολιτικὸς χαρακτῆρ τῶν μετάλλων καὶ τοῦ πετρελαίου.

Τὰς ἐργασίας τοῦ Ἰνστιτούτου συνεπλήρωσε μία σειρά διαλέξεων τριῶν τῆς ἐβδομάδος, ἐκάστην ἀπορητοῦ δώσαντος ἀπὸ ἐξ διαλέξεως. Τὰ θέματα καὶ οἱ οἱήτορες ἦσαν ὡς ἑξῆς:

Τὸ ζήτημα τοῦ ἀφοπλισμοῦ καὶ τῆς ἀσφαλείας, ἐπὶ τοῦ κ. Νικολάου Πολίτη.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ κατάστασις, ἐπὶ τοῦ Γερμανοῦ καθηγητοῦ κ. Μένδελσον Μπάργολδν.

Ἡ συμβολὴ τῆς Χημείας εἰς τὴν πρόσδοιν τοῦ κόσμου, ἐπὶ τοῦ Σκωτικοῦ καθηγητοῦ Σέο Τζαῖς Ἐρδινγκ τοῦ Ἐδιμβούρου.

Ἡ Βρετανικὴ πολιτικὴ ἐν Ἰνδίαις, ἐπὶ τοῦ Ἀγγλοῦ πολιτικοῦ Σέο Φρέδερικ Οὐάιτ.

Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ λευκοῦ γαιάνθρακος ἐν τῇ Ἠλεκτροχημείᾳ, ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ εἰδικοῦ Δόκτορος Οὐμβέρτο Πομίλιο.

Μολονότι ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον φαντάζομαι ὅτι θέλει νὰ μάθῃ εἰς Ἕλληνα ἀναγνώστης, εἶναι τὰ ἰδιαίτερος ἀπασχολοῦντα αὐτὸν προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ποῖαν τινα μεγαλειότητα σημασίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα ἢ τοῦλάχιστον τὴν Εὐρώπην.

Ἀπὸ τῆς τελευταίας ταύτης ἀπόψεως θὰ ἔχετε ἴσως τὴν περιέργειαν νὰ μάθετε πῶς ὠμίσησε καὶ τί ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ὁ κ. Πολίτης.

Τὸ θέμα του, ὡς βλέπετε ἀνωτέρω, ἦτο καθαρῶς Εὐρωπαϊκῆς φύσεως, καὶ ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον ἀπὸ γαλλικῆς ἀπόψεως, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Πολίτης ἐξέφρασε με πολλὴν εὐγλωττίαν. Ἡ πρώτη διάλεξις τῆς γενομένης γαλλιστί, ἦτο ἡ ὠραιότερα ὅλων, ἀλλὰ δὲν ἔκαμεν ἐντύπωσιν, γνωστοῦ ὅτιος ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν ἀρεσκονται ν' ἀκούουν ἀγορεύσεις εἰς ἄλλας γλώσσας πλὴν τῆς ἰδικῆς των. Τὰς ἄλλας τὸν διαλέξεις ἀνέγνωσεν ὁ κ. Πολίτης ἀπὸ χειρογράφου ἀγγλιστί καὶ εἶχε πάντοτε ἐν συμπαθεῖ ἀκροατήριον, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν κατώρθωσε νὰ ἐνθουσιάσῃ.

Ὁ κυριώτερος λόγος τῆς ἀποτυχίας ταύτης τοῦ κ. Πολίτου—ὅν δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ κανεὶς ὡς ἀποτυχίαν τὴν κατὰ τὰ ἄλλα λίαν καλὴν ἐμφάνισίν του—ἔγκειται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ὁ ῥήτωρ ὑπέπεσεν εἰς τὸ σφάλμα, εἰς ὃ ἐποπίζοντες συνήθως πολλοὶ Εὐρωπαῖοι καθηγοῖται καὶ δημοσιολόγοι, οἵτινες ἔρχονται εἰς τὴν Ἀμερικὴν, φανταζόμενοι ὅτι ὁ κόσμος ἐδῶ δὲν ἔχει εἰ μὴ στοιχειώδη μόνον ἰδέαν περὶ τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν ζητημάτων. Συμβαίνει λοιπὸν ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον, διότι οἱ Ἀμερικανοὶ κατὰ τὰ τελευταῖα εἴη παρηκολούθησαν καθεὶ φάσιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς κρίσεως καλλιτέρας καὶ προσεκτικότερας ἀπὸ πολλοὺς Εὐρωπαίους. Μὴ λησμονήτε ἄλλως τε ὅτι δὲν εἶναι οὔτε τὰ μέσα, οὔτε αἱ ἐνδύσεις ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα λείπουν ἀπὸ τὸν Ἀμερικανὸν τὸν θέλοντα νὰ μελετήσῃ ἐκ τοῦ σύνεργου τὰ πράγματα τῆς Εὐρώπης.

Ὁ κ. Πολίτης ἔκαμε τὸ σφάλμα νὰ φαντασθῇ ὅτι, ἐπαναλαμβάνων τὰς παλαιὰς τὸν διαλέξεις καὶ τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐδημοσίευσεν εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ τῆς Εὐρώπης, ποῖν ἔλθῃ ἐπ'αὐτὰ, θὰ ἔλεγε πράγματα ἄγνωστα καὶ νέα.

Τὸ ἀκροατήριόν του ἐπερίμενε τίποτε νεώτερον, ἐπερίμενε μίαν πρωτοτυπίαν καὶ ἐνα πλοῦτον νέων σκέψεων καὶ νέων ἀποψεων, καὶ αὐτὰς δὲν ἠδυνήθη νὰ τὰς δώσῃ ὁ κ. Πολίτης, ὅστις, μολονότι λίαν εὐγλωττῶς ἀνέπτυξε τὸν μηχανισμόν τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἑθνῶν, καὶ τὰς λεπτομερείας τῶν συμφωνιῶν τοῦ Λοζάνου, ἐν τούτοις ἐπατέλεσε πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐγνωρίζαμεν ὅλοι.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου μὲ ἠρώτησαν διατί ὁ κ. Πολίτης δὲν ὠμίλησε περὶ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων. Ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως ὁ ἄλλοτε ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος ἔδωκε μίαν συνέντευξιν εἰς τὸν Ἀμερικανικὸν τύπον, τονίσας τὴν ἀνάγκην τῆς μεταξὺ τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν καλλιτέρας συνεννόσεως καὶ συνεργασίας.

Τὴν ἐκ τῶν φιλεισηθικῶν τούτων δηλώσεων εὐχάριστον ἐντύπωσιν κατέστρεψεν δυστυχῶς ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας δύο Σλαῦοι διπλωμάται, ὁ πρῶτον προεδρεύτης τῆς Βουλγαρίας ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις κ. Στέφανος Παναρέτωφ καὶ ὁ νῦν Σέρβος συνάδελφός του κ. Πάβιτσιτς, ἀμφότεροι μετέχοντες τῶν συζητήσεων εἰς τὸ τμήμα τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν. Ὁ κ. Πάβιτσιτς ἔκαμε παράπονα διὰ τὴν δοῶσιν τῶν κοιμιστῶν καὶ ὁ κ. Παναρέτωφ ἀπήντησεν ὅτι εἰς τὴν Μακεδονίαν ὑπάρχουν ἐν ἑκατομμύριον Βούλγαροι ὑπογέροντες τὰ πάνδενα. Ὁ κ. Πάβιτσιτς ἀπέρριψε τὸν βουλγαρικὸν ισχυρισμὸν, προσθέσας ὅτι, ἂν ἡ Βουλγαρία δὲν ἠσυχάζη, θ' ἀπορροφηθῇ ἀπὸ τὴν Νοτιοσλαβίαν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὰ πράγματα ἔγιναν σοβαρὰ μέχρι τοῦ σημείου ν' ἀναγκάσουν τὸν διευθύνοντα τὴν συζήτησιν καθηγητὴν κ. Ρήβς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μίτσιγκαν, νὰ διακόψῃ τὴν συνεδρίαν.

Ἐκεῖνος, ὅστις εἶχε τὴν μεγαλειότητα ἐπιτυχίαν εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ἐφέτος, ἦτο ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς Μόριτς Μπὸνν, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, εἰδικὸς εἰς τὰ οικονομολογικά, μέλος τῆς γερμανικῆς ἀποστολῆς διὰ τὴν εἰρήνην, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις συνεζήτησε καὶ κατέστησε τὸ σκέδιον Νιότζ, καὶ εἰς ἀπὸ τούδων μεγαλειότους δημοσιολόγους τῆς πατρίδος του, ὅστις τείνει νὰ καταλάβῃ τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον ἀφήκεν ὁ μέγας Βάλτερ Ρατενάου.

Ὁ κ. Μπὸνν διηύθυνε τὸ τμήμα, οὕτως εἶχον τὴν τιμὴν νὰ μετέχω. Μολονότι εἴμεθα ἐγγεγραμμένοι περὶ τοὺς τοιάκοις συ-

ζητηταί, ἐν τούτοις τὸ τμήμα μας πλέον ἢ ἅπασι συνεκέντρωσε δι' ἡμᾶς ἀκροατὰς σπεύδοντας ν' ἀκούσων ὁμιλοῦντα τὸν σπουδαῖον, εὐγλωττον καὶ ἀπὸ πάσης ἀποψέως εὐχάριστον Δόκτορα Μπὸνν, ὅστις ἐπιμόνως ἐτόνισεν ὅτι καθῆκον τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ὁλοκλήρου εἶναι νὰ βοηθήσων τὸ ἔργον τῆς οἰκονομικῆς ἀναστηλώσεως ὅχι μόνον τῆς Γερμανίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Γαλλίας. Ὁ κ. Μπὸνν εἶναι φανατικὸς ὁπαδὸς τῆς γαλλογερμανικῆς συνεννόσεως, τὴν ὁποίαν θεωρεῖ δυνατὴν καὶ ἐπιβεβλημένην. Τονίζει ὅμως, ὅτι καμμία χώρα τῆς Εὐρώπης δὲν θὰ συνέλθῃ ἀπὸ τὴν μεταπολεμικὴν κρίσιν τῆς, ἐφόσον θὰ φέρῃ εἰς τὸν τράχηλον τὴν μολόπειραν τῶν πολεμικῶν χρεῶν ἐπὶ ὁλοκλήρους γενεάς. Ἡ Ἀμερικὴ ὀφείλει νὰ ἀνυψηθῇ διὰ τὸ συμφέρον τῆς ἔγκειται μᾶλλον εἰς τὴν ἀναδίωξιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, παρὰ εἰς τὴν μέχρι λεπτοῦ εἰσπραξίν τῶν πολεμικῶν χρεῶν, τὰ ὁποῖα οὔτε οἱ νικηταὶ οὔτε οἱ ἡττημένοι τῆς Εὐρώπης εἶναι εἰς θέσιν νὰ πληρώσων.

Τὸ Πολιτικὸν Ἰνστιτούτον τοῦ Οὐίλλιαμστάνου θεωρεῖται ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐπιτυχές. Τὰ τμήματά του ὅλα συνεκέντρωσαν πολλοὺς συζητητὰς καὶ αἱ ἀγορεύσεις τῶν καθηγητῶν Μένδελσον Μπάρολδον τοῦ Ἀμ-

στεργου καὶ Σερ Τζαίμς Ἰρβιν τοῦ Ἐδιμβούργου ὑπῆρξαν πλούσιαι εἰς ἀνακρινώσεις ἐνδιαφερούσας.

Ὁ ἀμερικανικὸς τύπος ἔδωκεν ἐξαιρετικὴν σημασίαν εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Ἰνστιτούτου, αἵτινες κατ' ἔτος ἐλκύουν περιοσώτερον κόσμον. Καὶ εἶναι εὐχάριστον μέσα εἰς τὴν κίνησιν ταύτην νὰ βλέπῃ κανεὶς τὴν συμπάθειαν, μὲ τὴν ἑποῖαν ὅλος αὐτὸς ὁ ἐκλεκτὸς κόσμος ἐρωτᾷ καὶ θέλει νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, μόλις εὐρεθῇ ἀπέναντι ἐνὸς Ἑλλη-

νος. Τὸ κακὸν εἶναι ὅτι δὲν ἔχει κανεὶς τίποτε εὐχάριστον νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς εὐγενεῖς καὶ ἀδρούς αὐτοὺς ἀνθρώπους. Ἐν τούτοις ἐξηγεῖται ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη εἶναι παροδική, τονίζομεν ὅτι ἐν ἔθνος, ὅπως τὸ Ἑλληνικόν, τὸ ὁποῖον διήλθε διὰ τόσων περιπετειῶν καὶ ἐσώθη, δὲν θὰ χαθῇ σήμερον, προσθέτομεν ὅτι ἡ σημερινὴ Ἑλλὰς εἶναι καλλιτέρα καὶ ἰσχυρότερα ἢ ὅτι ἦτο πρὸ μίας ἑκατονταετίας, καὶ συμπληρώνομεν μὲ τὴν παρήγορον φράσιν τοῦ καλοῦ Θεοκρίτου, τὴν ὁποίαν λέγομεν εἰς τοὺς Ἀμερικανούς φίλους ἐν πρωτοτύπῳ. ΘΑΡΣΕΙΝ ΧΡΗ ΤΑΥΤΙΟΝ ΕΣΕΤ' ΑΜΕΙΝΟΝ.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ Θ. ΠΟΥΛΥΣΤΙΔΗΣ
Ἀρχισυντάκτης τῆς «Ἀττικῆς»

ΧΑΡΙΝ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Η ΑΔΙΑΛΛΑΞΙΑ ΤΟΥ Κ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ

Ἡ κατὰ τὸ συμβούλιον τοῦ Κυβερνήτου στάσις τοῦ ἡγέτου τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος κ. Παν. Τσαλδάρη, ἐπροκάλεσεν, ὡς εἰκόσ, ποικίλλα σχόλια τόσον παρὰ τοῖς κύκλοις τῶν πολιτευομένων πασῶν τῶν ἀποχωρήσεων ὅσον καὶ παρὰ τῷ τύπῳ, βενιζελικῷ καὶ ἀντιβενιζελικῷ. Ὑπῆρξαν οἱ ὑποστηρίζαντες ὅτι κακῶς ἔπραξεν ὁ κ. Π. Τσαλδάρης νὰ παρακαθίσῃ εἰς συμβούλιον, εἰς τὸ ὁποῖον μετέτεχεν ὁ κ. Γονατᾶς, ὁ γνωστὸς πρωθυπουργὸς τοῦ αἵματος, ὁ πρωθυπουργὸς τῶν τουφεκισμῶν τοῦ Γούναρη, Στράτου καὶ τῶν ἄλλων τιμῶν Ἑλλήνων, οἱ ὑποστηρίζαντες ἀκόμη ὅτι ὠφείλεν ὁ κ. Τσαλδάρης διὰ προσυνεννόσεως τοῦ μετὰ τοῦ κ. Κ. Δεμερτζή, νὰ πείσῃ αὐτὸν ὅπως μὴ ἀνακινήσῃ τὰ θέματα ἐκεῖνα, ἅτινα παρεσχόν τὴν πολυτίμητον εὐκαιρίαν εἰς τοὺς βενιζελικοὺς ἀρχηγοὺς νὰ ἐμφανίσουν τὸν κ. Τσαλδάρην ὡς ἀποκροῶντα πᾶσαν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ καθεστωτικοῦ, καὶ ν' ἀρνηθῶν πᾶσαν ὑποχώρη-

σιν ἐπὶ τῶν προτάσεων τῶν ἀντιβενιζελικῶν κομμάτων ὅπως ἀπομακρυνθῇ ἡ Κυβέρνησις Κουδῶλη καὶ ἐγκαταλειφθῇ ἡ Ἀναρχικὴ. Οἱ ταῦτα ὑποστηρίζοντες εἶναι οἱ ἀντιβενιζελικοὶ λεγόμενοι ἀδιάλλακτοι, πολιτευόμενοι καὶ δημοσκόποι.

Ἄλλ' ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι ἐπικριταί. Οἱ βενιζελικοὶ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ καὶ τὰ δημοσιογραφικὰ αὐτῶν ὄργανα, οὗτοι ἐπιτίθενται εἰς τὸν κ. Π. Τσαλδάρην τὴν εὐθύνην τῆς ἀποτυχίας μιᾶς συνεννοήσεως κατὰ τὸ συμβούλιον τοῦτο, λόγῳ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδηλωθείσης ἀρνήσεως πρὸς συζήτησιν τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Δεμερτζή ἐκτεθεισῶν ἀπόψεων ἐπὶ τοῦ λαμβάνοντος καθεστωτικοῦ ζητήματος καὶ τοῦ ἄλλου, τοῦ τῶν ἀντεκατάστασιν διὰ τὸ ἔγκλημα τῆς 15ης Νοεμβρίου 1922.

Ἡ «Νέα Ἑποχὴ» εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ θέσῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των. Ὅχι ἐξ ὑ-

ποχρεώσεως τινός προς τόν κ. Π. Τσαλδάρη, άλλ' εκ βαθυτάτης υποχρεώσεως προς την αλήθειαν και προς την λογικην αυτήν.

Διά διαθήματός των προς τόν κ. Κουντουριώτην οι κ. κ. Τσαλδάρης, Μεταξάς και Δεμερτζής υπέδειξαν την ανάγκην της απομακρύνσεως της Κυβερνήσεως Κονδύλη, ως μη έγγυωμένης την άμερόληπτον διεξαγωγήν των εκλογών και την εγκατάλειψιν του αναλογικού συστήματος άγνώστου και μη νομίμου, μη έγγυωμένου προσέτι την εκδήλωσιν του γνησίου φρονήματος του λαού.

Ο κ. Κουντουριώτης έθεώρησεν επιβαλλόμενον αυτόν να συγκαλέσῃ εἰς σύσκεψιν όλους τοὺς «πολιτικούς άρχηγούς» ἕνα ἀπὸ κοινοῦ ἐξετασθῇ ἡ ὅλη προεκλογικὴ κατὰστασις. Εἰς τὴν σύσκεψιν ταύτην ἐκλήθη καὶ ὁ κ. Γονατᾶς ἐν τῇς πρωτοβουλίαις τοῦ κ. Κονδύλη, ὡθηθέντος ἀσφαλῶς παρὰ τῆς εἰς τὰ παρασκήνια δρώσης Πλαστηρικῆς κλίμας. Ποία ἔπρεπε νὰ ἦτο ἡ στάσις τοῦ κ. Τσαλδάρη; Ν' ἀπεχώρει τῆς συσχέψεως; Νὰ παρίστατο;

Ἐὰν ἀπεχώρει καὶ ἡ σύσκεψις ἐμαυτοῦτο, θὰ ὠρθοῦντο αὐτοὶ οἱ ἐπικρίνοντες αὐτὸν διότι παρέστη εἰς σύσκεψιν, εἰς τὴν μετείχεν ὁ πρωθυπουργὸς τῶν ἐκτελέσεων, καὶ θὰ ἐξήτουν εὐθύναν, διότι ἐξ ὑπαυτιότητος τοῦ κ. Τσαλδάρη «έπορπιλλίσθη» μία εὐκαιρία συμφωνίας ἥτις θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ κ. Κονδύλη καὶ τὸν ἐνταφιασμὸν τῆς Ἀναλογικῆς. Θὰ κατηγορεῖτο ἐπὶ ὑπερβολικῇ αἰσθηματολογίᾳ, θὰ ἐχαρκτηρίζετο ἐμπαθὲς καὶ στεροῦμενος πολιτικότητος καὶ ὡς θυσιάζων εἰς τὰ αἰσθήματα τοῦ πόνου καὶ τῆς ψυχικῆς ὀδύνης, ἅτινα ἐκυριάρχουν ἐν αὐτῷ, τὴν πολιτικὴν σκοπιμότητα τῆς ἀντιβενιζελικῆς παρατάξεως. Καὶ ἐπροσέφη, νὰ ὁ π ο σ τ ῆ τὴν παρουσίαν τοῦ Γονατᾶ, νὰ ὁ π ο σ τ ῆ τὴν ἀ ν ε υ λ ά β ε ι α ν, ἡ ὁ τ ῆ ν, τοῦ βενιζελισμοῦ, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς ἀσυμβίβαστος, ὡς ἀδιάλυκτος, ὡς ὁ ὑπεύθυνος μιᾶς ἀποτυχίας, ἥτις θὰ ἐξημίον τὸν ἀντιβενιζελικὸν ἀγῶνα.

Δὲν εἶναι ἄγνωστοι, πρωτίστως εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῆς «Νέας Ἐποχῆς» αἱ περὶ τοῦ Πολιτευτικοῦ ζητήματος καὶ τοῦ τῶν ἀντεκδικήσεων ἀπὸψεως τοῦ κ. Δεμερτζή. Ἐξετέθησαν αὐταὶ ἐπανειλημμένως ἀπὸ τῶν σελίδων αὐτῆς καὶ τοῦ ἡμερησίου τύπου, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Παγκάλου πρὸ καιροῦ συγκαληθὲν συμβούλιον. Ἐὰν ὁ κ. Κωνστ. Δεμερτζής ἐθεώρησεν επιβαλλόμενον αὐτῷ νὰ ἐκθέσῃ καὶ αὐθις τὰς ἀπόψεις αὐτοῦ ταύτας εἰς σύσκεψιν ἥτις συνεκλήθη ἡ ἀ π ο κ λ ε ι σ τ ι κ ῶς διὰ τὴν ἐξέτα-

σιν τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς πρόκειται νὰ ἐνεργηθῶσιν αἱ ἐκλογαί, εἰς σύσκεψιν ἐπὶ ε ἰ δ ι - κ ῶ ν ζ η τ η μ α τ ῶ ν, τὴν ὁποίαν ἐξήτησαν οἱ τρεῖς ἄγγται κ. κ. Τσαλδάρης, Μεταξάς καὶ Δεμερτζής, κατὰ ποῖαν λογικὴν ὑποστηρίζεται αἰτίασις κατὰ τοῦ κ. Τσαλδάρη ὅτι ὡφείλεν οὗτος νὰ γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων καὶ νὰ ἐξακριβώσῃ τί ἐπρόκειτο νὰ λεχθῇ παρὰ τοῦ κ. Κ. Δεμερτζή, ἐκτὸς τοῦ εἰδικοῦ θέματος τῆς συσχέψεως, ἥ νὰ συμφωνηθῇ ἐκ τῶν προτέρων τί θὰ ἐλέγετο καὶ τί θὰ ὑπεστηρίζετο, ἀφοῦ ὅτι ἐλέχθη καὶ ὅ,τι ὑπεστηρίχθη κατὰ τὸ πρὸς τὸν κ. Κουντουριώτην διάδημα, ἐπρόκειτο νὰ λεχθῇ καὶ νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ πρὸς τοὺς ἡγέτας τοῦ βενιζελισμοῦ; Τελεῖ ἄραγε ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον κηδεμονίαν τοῦ κ. Π. Τσαλδάρη, ὁ κ. Κ. Δεμερτζής, μετεβλήθη οὗτος εἰς ἐτερόφωτόν τι θν, ἄνευ πρωτοβουλίας σχέψεως καὶ ἐνεργείας; Ο κ. Κωνστ. Δεμερτζής, ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπαναλάβῃ ἐκεῖνας τὰς ὁποίας κατ' ἐπανάληψιν ἔχει ἐκθέσῃ ἰδέας. Δικαίωμα τοῦ ἀπόλυτον. Καὶ δικαίωμα ἀπόλυτον τοῦ κ. Παν. Τσαλδάρη ἦτο νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ συζητήσῃ ἐπὶ ἀντικειμένων μὴ περιλαμβανομένων εἰς τὰ σκοπούμενα τῆς ε ἰ δ ι κ ῆς ἐκείνης συσχέψεως. Ἦτο ποτὲ δυνατόν ὁ κ. Παν. Τσαλδάρης ὅστις ὁ π έ σ τ η τὴν θυσίαν νὰ παραστῇ εἰς μίαν σύσκεψιν εἰς τὴν μετείχεν ὁ κ. Στυλ. Γονατᾶς, νὰ δεχθῇ νὰ συζητήσῃ ἐπὶ τοῦ Πολιτευτικοῦ μὲ τὸν κ. Στυλ. Γονατᾶν, πρωθυπουργὸν τῆς ἐκδιώξεως τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, νὰ συζητήσῃ ἐπὶ τῶν ἀντεκδικήσεων διὰ τοὺς τουφεκισμοὺς αὐτῶν τὸν Στυλ. Γονατᾶν, φονέα τοῦ Γούναρη, τοῦ Στρούτου, τοῦ Πρωτοπαπαδάκη, τοῦ Θεοτόκη, τοῦ Μπαλτατζή, τοῦ Χατζηγιάννη;

Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ!...

Νομίζομεν ὅτι αἱ ἀνωτέρω ἐπεξηγήσεις θέτουν τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των. Καὶ ἐκ τῆς συσχέψεως τοῦ Κυβερνήτου τοῦτο ἀπεδείχθη πασιφανὸς: ὅτι ὁ βενιζελισμὸς ἀποβλέπων εἰς τὴν ἀποσώβησιν τῆς παραιτήσεως τοῦ Κονδύλη καὶ τῆς εγκαταλείψεως τῆς Ἀναλογικῆς ὡδήγησεν εἰς τὸ Κυβερνεῖον τὸν κ. Στυλ. Γονατᾶν, ἐν τῇ βεβαιότητι ὅτι ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ αἰμοσταγοῦς ἀνείνου συναγματοάρχου, ὁ κ. Τσαλδάρης θ' ἀπεχώρει, καὶ θὰ παρείχετο ἐκ τῆς τοιαύτης ἀποχωρήσεως τοῦ ἡ ἀφορμὴ νὰ κατηγορήσῃ τὸν κ. Τσαλδάρην ὅτι ἡ συνεννόησις ἀπέτυχεν, ὅτι ὁ κ. Κονδύλης ἔμεινεν, ὅτι τὸ πλειοψηφικὸν ἐλάθη, διότι ὡπως ὁ κ. Τσαλδάρης ἐταρπίλλησεν τὴν Οἰκουμένην, οὕτως ἐτορπίλλησεν καὶ τὴν νέαν συμφωνίαν, ἥτις θὰ ἐξασφάλιζε τὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν. Ὑφ' ἃς θὰ διεξήγοντο αἱ ἐκλογαί.

Τώρα κατακρίνουν πάλιν τὸν κ. Τσαλδάρην

οἱ βενιζελικοὶ ὅτι μὴ ἐπιδείξας ἀδιαλλαξίαν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Στυλ. Γονατᾶ, ἐπέδειξε τοιαύτην ἐπὶ τῇ ὑπὸ τοῦ κ. Δεμερτζή ἀνακινήσει τοῦ Κρατοσποτικοῦ ζητήματος. Ο κ. Τσαλδάρης ὁρθότατα ἔπραξε. Ἡ δὴλωσίς του δὲ ὅτι εἶναι πάνυ ἀναρμόδιος νὰ διευθετήσῃ αὐτὸς ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τὴν πλήρη ἀρμοδιότητα τοῦ κυριάρχου

λαοῦ, δίδει τὴν ἀποστομωτικὴν ἀπάντησιν εἰς ὅλους ἐκείνους, οἵτινες νομίζουν ὅτι, διὰ τὰ ζητήματα ταῦτα εἶναι ἀρμόδιοι, καὶ ἱκανοί, νὰ συζητήσωσι καὶ λύσωσι οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξουσιοδοτήσεως παρὰ τοῦ τόσον ἔως τώρα παράγωνρισθέντος Ἑλληνικοῦ λαοῦ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΝ ΚΡΙΣΙΝ ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Τὸ ἄγγελμα τοῦ σιγερτοῦ ἐγκλήματος μεταδοθὲν αὐθημερὸν προεκάλεσεν εἰς ὅλον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ἐκδηλώσεις φρίκης καὶ ἀποτροπιασμοῦ καὶ ἠκούσθησαν ἐξ ὅλων τῶν σημείων τῆς ὕδρογειοῦ χαρᾶκη-ρισμοὶ θαυμάσιοι τινὲς τῶν ὁποίων δὲν ἐστρέφοντο ἀνυχῶς ἐναντίον μόνον τῶν δολοφόνων, ἀλλ' εἰς βάρος ὁλοκλήρου τῆς ἀνυχῶς χώρας μας.

Ὡς θὰ ἐνθυμῶνται δ' οἱ παρακολουθοῦντες μετὰ θερμοῦ ἀληθῶς ἐνδιαφέροντος τὴν ἱστορικὴν ταύτην ἐπισκόπησιν ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ κ. Νικολάου Πολίτου διὰ ουστηματικῆς καὶ ἐντέχον εἰδησεογραφίας τῶν ἐπισημοτέρων δημοσιογραφικῶν ὁργάνων τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων κατεβλήθη ἐπὶ μόνος προσπάθεια ὅπως ἐμφανισθῇ ὡς ἀξίως τῆς Γαλλίας ἡ δίκη καὶ καταδίκη τῶν ὑπευθύνων δῆθεν, διὰ νὰ πεισθῇ ἡ γαλλικὴ κοινὴ γνώμη, ὡς εἰονίζετο, δι' ἐπὶ τῇ πράγματι ριζικῇ πολιτικῇ μεταβολῇ ἐν Ἑλλάδι. Ἐνεκα τοῦτου ἰδιαζόντως ἐνδιαφέρει νὰ προταχθῶν ἐπαυθα κρίσεις τινὲς τοῦ γαλλικοῦ τύπου κυριώτατα δὲ τὸ ἐκδοθὲν ἐν Παρισίοις τὴν 29/16ην Νοεμβρίου 1922 ἐπίσημον ἀνακοινωθὲν ἔχον οὕτω:

«Κατὰ τὸ τελευταῖον συμβούλιον τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως ὁ Ἰταλὸς Πρωθυπουργὸς κ. Μουσολίνι ἀναφερόμενος εἰς τὰς ἐκτελέσεις τῶν Ἀθηνῶν, ἐξέφρασεν ἀπορίαν δι' ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις δὲν ἐπλησίασε τὴν ἐν Παρισίοις ἐλληνικὴν πρεσβείαν, ὅπως προλάβῃ τὰς ἐκτελέσεις. Ο Ἰταλὸς Πρωθυπουργὸς φαίνεται δι' ἔχει κακὰς πληροφορίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν σίασιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Γάλλου ἀντιπροσώπου ἡ ὁποία ὑπηρετοῦν ἐκ τοῦ γεγονότος δι' αἱ ἐλληνικαὶ ἀρχαὶ εἰδοποίησαν ἐπισήμως τὴν γαλλικὴν Κυβέρνησιν περὶ τοῦ κινδύνου ὁστις θὰ προέκυπε διὰ τοὺς κατηγορουμένους τῶς ὑπουργοὺς καὶ τὸν ἀρχιστράτη-

γον Χατζηγιάννην εἰς περιπτώσιν καθ' ἣν αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις θὰ ἐπενέβαινον ὑπὲρ αὐτῶν. Ἡ Γαλλία ἐπομένως δὲν ἠδύνατο ν' ἀναλάβῃ οἰανδήποτε εὐθύνην διὰ τὴν ουστηματικὴν ἐκτέλεσιν τῶν Ἑλλήνων τῶς ὑπουργῶν καὶ τοῦ στρατηγού—ἐκτέλεσιν τὴν ὁποίαν οἱ γαλλικοὶ ἐπίσημοι κύκλοι καὶ ἡ δημοσία γνώμη κατεδίκασε μὲ ἴσην ἀγανάκτησιν».

—Παγκόσμιος ἐξέγερσις

Ἡ παγκόσμιος συνείδησις ἐξηγέρθη ἐπὶ τῷ ἄγγελματι τοῦ φρικιαστικοῦ ἐγκλήματος τῶν Ἀθηνῶν. Αἱ ἐπὶ τοῦτου κρίσεις τοῦ ἀγγλικοῦ, γαλλικοῦ, ἰταλικοῦ, ἀμερικανικοῦ καὶ ἐλθετικῶς τύπου θὰ ἠδύνατο ν' ἀποτελέσουν ἰδιαίτερον τόμον τῆς ἱστορίας ταύτης.

Ἄλλ' ὡς ἦτο φυσικὸν ζωηρότερα ὑπῆρξεν ἡ ἐντύπωσις παρὰ τῷ πολιτικῷ κόσμῳ τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν.

Ο πρῶτον Πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας κ. Ραμσαϊ Μακντόναλντ, ἐν συνεντεύξει τοῦ δημοσιεύσεως εἰς τὸν «Ἡμερησίον Κήρυκα» τῆς 30ῆς Νοεμβρίου 1922 ἐπὶ τῶν ἐκτελέσεων ἐξέφρασε τὴν φρίκην του διὰ τὸ γεγονός.

«Αἱ ἐκτελέσεις, εἶπεν ὁ Ἀγγλὸς πολιτευτῆς, παρουσιάζουν πρᾶξιν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἐξεγείρῃ τὸν κόσμον.

»Ἄν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ὑπῆρξαν ἔνοχοι δι' ἐνεργείας, αἱ ὁποῖαι ἐπέβαλον τιμωρίαν, ἔπρεπε νὰ γίνον πάντας αἱ διατοπώσεις προτοῦ αἱ ἀποφάσεις ἐκτελεσθῶν.

Ο κ. Ραμσαϊ Μακντόναλντ παρετήρησεν, ὅτι: ἂν οἱ τουφεκισθέντες ὑπουργοὶ ἐνέργησαν ἐπὶ τῇ βάσει ἀγγλικῶν ὁδηγίων, ἡ θέσις τῆς Ἀγγλίας εἶναι ἐπιμεμπτος.

»Ἄν ἀρχίσαιτε νὰ τουφεκίζετε ὑπουργοὺς, εἶπεν ὁ κ. Μακντόναλντ, ποῦ θὰ φθάσωμεν;

—Εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Βουλὴν

Εἰς τοὺς κύκλους τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων προεκλήθη ζωηρὰ συζήτης.

Εὐθὺς μετὰ τὴν πρώτην ἀναγγελίαν τῶν ἐσπευμένων δολοφονικῶν ἐκτελέσεων, ὁ βουλευτὴς σὲρ Χάρου Μπριτὼν ἠρώτησεν, ἂν ὁ πρωθυπουργὸς εἶχε πλειότερας πληροφορίες νὰ δώσῃ ἐπὶ τῆς τραγωδίας τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ ἀπήντησεν ὅτι ἡ κυβερνήσις δὲν εἶχεν ἄλλας πληροφορίες παρὰ τὰς δοθείσας εἰς τὸν τύπον, καὶ ἔπειτα ἀνῆγγειλεν:

«Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Α. Μεγαλειότητος ἔλαβεν ὁδηγίαν ν' ἀποσυρθῇ ἐξ Ἀθηνῶν».

Καὶ προσέθηκεν, ὅτι ἡ ἀγγλικὴ κυβερνήσις, διὰ νὰ προλάβῃ τὴν τραγωδίαν αὐτήν, εἶχεν εἰδοποιήσει τὴν ἐλληνικὴν κυβερνήσιν δι, ἂν ἐλάμβανε χώραν θ' ἀπέσυρε τὸν ἐν Ἀθήναις πρεσβευτὴν τῆς.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς ἐπομένης (16) 29 Νοεμβρίου) ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐκτελέσεων εἰς τὴν ἀγγλικὴν Βουλὴν ἐπεξετάθη. Ἰδοὺ τί ἔγραψε σχετικῶς ὁ «Ἡμερησίος Τηλέγραφος» τῆς 30ῆς Νοεμβρίου 1922, δημοσιεύων καὶ ἀπόσπασμα τῶν ἐπισημασμένων πρακτικῶν:

«Ἡ θανάτωσις τῶν πέντε Ἑλλήνων τέως ὑπουργῶν καὶ ἐνὸς σιρατηγοῦ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἡ συνεπείᾳ τοῦτον ἀποχώρησις τοῦ Ἀγγλοῦ διπλωματικοῦ ἀντιπροσώπου ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ὑποβληθῶν χθὲς πολλὰ ἐρωτήσεις εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων.

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ, ἀπαντῶν εἰς τὸν κ. Μπριτὼν, ὅστις ἠρώτησε διὰ περισσοτέρας πληροφορίες, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τέως ὑπουργῶν ἐν Ἀθήναις, εἶπεν: «Ἡ κυβερνήσις τῆς Α. Μεγαλειότητος δὲν ἔχει ἄλλας πληροφορίες περὶ τῶν δημοσιευθειῶν εἰς τὸν τύπον. Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Α. Μεγαλειότητος διετάχθη ν' ἀποχωρήσῃ ἐξ Ἀθηνῶν».

Ὁ κ. Οὐδέϊγκοντ Μπέντ: «Ἐπρόσβην ὁ κ. πρωθυπουργὸς τὴν δῆλωσιν τὴν γενομένην ὑπὸ τῶν καταδικασθέντων ὑποψηφίων πρὸ τῆς ἐκτελέσεως, ὅτι ἔλαβον ἐνθάρσυν, ἐνίοτε γραπτῶς, ἀπὸ τῶν ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἄλλους Ἀγγλους ὑποψ

γοὺς καὶ ἐν τιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἔχῃ τὴν καλωσύνην νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὴν ἀποκαλυπτικὴν αὐτὴν ἀλληλογραφίαν».

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ: «Δὲν ἤκουσα τὴν πληροφορίαν αὐτήν, περὶ τῆς ὁποίας ὠμίλησεν ὁ προλαλήσας. Ἄν εἶναι δυνατόν νὰ δοθῶν πληροφορίαι, θὰ ἐξετάσω τὸ πρᾶγμα».

Ὁ κ. Οὐδέϊγκοντ: «Διὰ τὴν ἀνεκλήθη ὁ πρεσβευτὴς τῆς Α. Μεγαλειότητος ἐξ Ἀθηνῶν, ἐφόσον ὁ Ἀγγλὸς πρεσβευτὴς δὲν ἀνεκλήθη ἀπὸ τὴν Βουδαπέστην κατὰ τὴν Δευκὴν Τρομοκρατίαν, ὁπότε ἐκατοινάδες ἐργατῶν ἐφονεύθησαν».

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ: «Δὲν βλέπω ποίαν σχέσιν ἔχει τὸ γενόμενον εἰς προηγουμένην περίστασιν μὲ ἐκεῖνο, ὅπερ πρᾶτομεν σήμερον. Ὅπως προλάβομεν τὸ γενόμενον ἐν Ἀθήναις, ἐπληροφορήσαμεν τὴν ἐλληνικὴν κυβερνήσιν ὅτι, ἂν τοῦτο ἐλάμβανε χώραν, θὰ ἀπεσύρομεν τὸν ἀντιπρόσωπόν μας».

Ὁ κ. Κενονόρν: «Διὰ τὴν προσδοκίαν εἰς τοιαύτην ἐνέργειαν, διὰ τὴν ἀνθρώποι, ὑψηλὰς κατέχοντες θέσεις, τυφεκίζονται, καὶ οὐδὲν πρὸς ἐκτελέσιν, διὰ τὴν σφαγαὶ λαμβάνουν χώραν εἰς ἄλλας χώρας».

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ: «Εἶμαι βέβαιος ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἔχουν οὕτω».

Ὁ κ. Οὐδέϊγκοντ Μπέντ: «Ὁ κ. πρωθυπουργὸς δὲν εἶδε πληροφορίες εἰς τοὺς σήμερον (Τάϊμς) ὅτι οἱ ὑπουργοὶ οὗτοι κατὰ τὴν δίκην ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἔσχον ἐνθάρσυν—εἰς μίαν περίπτωσιν ἔλαβον ἐπιτολίην ἀπὸ Ἀγγλὸν ὑπουργόν—ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν».

Πρόεδρος: «Εἶναι ἄλλη ἐρώτησις ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου».

Ὁ κ. Νόελ Μπάξτον: «Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ γραφὲν ὅτι ὁ Γούναρης, τέως πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἤδη εὐφραίνεται, ἐπρότεινε μετὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1921 καὶ πρὸ τῆς ἡμέρας τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων ἐν Μ. Ἀσίᾳ ν' ἀποσυρθῶν τὰ στρατεύματα ἀπὸ τὰς προκχωρημένας θέσεις τῶν πρὸς ἀποσύντην δυστυχίματος καὶ ὅτι οὗτος ἀπετράπη νὰ πράξῃ τοῦτο ἀπὸ μετὰ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ὁ κ. πρωθυ

πουργὸς δύναται νὰ προσβῇ εἰς δῆλωσιν, ἢ ὅποια ν' ἀπαλλάξῃ τὴν τέως ἀγγλικὴν κυβερνήσιν ἀπὸ τὴν βαρεῖαν αὐτὴν κατηγορίαν».

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ: «Δὲν ἔχω καμμίαν πληροφορίαν περὶ τοιαύτης ἐκθέσεως. Ὁσον ἀφορᾷ τὰς πληροφορίες τῶν «Τάϊμς», δὲν τὰς εἶδον».

Ὁ κ. Οὐδέϊγκοντ Μπέντ: «Γνωρίζει ὁ κ. πρωθυπουργός, ὅτι φέρεται ὡς γεγονὸς ὅτι γίνεται λόγος περὶ ἐγγράφων; Καὶ θὰ δημοσιεύσων ἀποκαλυπτικὰ ἔγγραφα».

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ: «Δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ γνωρίζω τί εἶναι τὰ ἔγγραφα αὐτά».

Ὁ λόρδος Ροβέρτος Σέσιλ: «Θὰ ἰδύνατο ὁ κ. πρωθυπουργός νὰ ἐκθέσῃ προηγουμένην ἀποχώρησιν Ἀγγλοῦ πρεσβευτοῦ ὑπὸ παρομοίας συνθήκας» (Κρανγαί: ἐκ Σερβίας).

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ: «Βεβαίως ὑπάρχει προηγουμένην ἴσως τὸ ἐκ Σερβίας εἶναι ἐν ἐξ αὐτῶν».

Ὁ λόρδος Ρ. Σέσιλ: «Ἐν Σερβίᾳ ἐπρόκειτο περὶ φόνου καὶ οὐχὶ περὶ ἐκτελέσεως μετὰ δίκην».

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ: «Αἰτιῶν θὰ ἐξετάσω ἂν ὑπάρχουν προηγουμένα. Μοῦ φαίνεται δι' ἡ σημερινὴν περίπτωσιν δὲν εἶναι ἔργον κυβερνήσεως, ἀλλὰ ἐπαναστατικοῦ κομιτάτου».

Ὁ κ. Ράμσαιη Μακντόναλ: «Ἀκριβῶς, διὰ τὸ κ. πρωθυπουργὸς ἀπέσυρε τὸν πρεσβευτὴν».

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ: «Νομίζω ὅτι ἐξηγήσα τὸν λόγον».

Ὁ κ. Ράμσαιη Μακντόναλ: «Ὅχι».

Ὁ κ. Μπόνναρ Λῶ: «Ἐγὼ νομίζω ναί. Ἡ πρώτη ἐνέργεια, εἰς τὴν ὁποίαν προσέβην, ἦτο νὰ εἰδοποιήσωμεν τὴν ἐλληνικὴν κυβερνήσιν δι, ἂν ἡ πράξις αὕτη, τὴν ὁποίαν ἐφοδούμεθα δι' ὅτι ἐλάμβανε χώραν, πράγματι ἐξετελεῖτο, θ' ἀπεσύρομεν τὸν πρεσβευτὴν μας. Ἐδωρήσαμεν τὴν πρᾶξιν αὐτὴν βάρβαρον καὶ ἐλάβομεν τὸ μέτρον αὐτὸ διὰ νὰ τὴν παρεμποδίσωμεν. Ἦδη ὅτε ἔλαβε χώραν, θὰ ἐκπλαγῶ, ἂν τὸ μέγα

μέρος τῆς κοινῆς γνώμης δὲν μᾶς ὑποστηρίξῃ».

—Εἰς τὴν Ἱταλικὴν Γερουσίαν

Καὶ εἰς τὴν Ἱταλικὴν γερουσίαν ἠκούσθη ἔντονος διαμαρτυρία διὰ τὸ φοικιαστικὸν ἐγκλήμα. Τὸ σχετικὸν ἀπόσπασμα τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως (τῆς 16) 29 Νοεμβρίου 1922 τῆς Ἱταλικῆς Γερουσίας ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἡ συνεδρίασις ἀρχεῖται εἰς τὰς τρεῖς. Πρόεδρος ὁ κ. Τιτόνι.

Ὁ γερουσιαστὴς Μπολλάτι ζητεῖ τὸν λόγον καὶ λέγει: Νομίζω ὅτι εἶναι καθήκον ἀνθρωπίνου νὰ ἀκουσθῇ εἰς τὴν αἴθυσαν αὐτὴν μία κραυγὴ φρίκης καὶ ἀγανακτήσεως διὰ τὸ ἀκατονώμαστον ἐγκλήμα τὸ ὁποῖον διεπράχθη ἐν Ἑλλάδι. (Χειροκροτήματα). Ἡ ἀνθρωπίνη συνείδησις ὑφίσταται βαρεῖαν προσβολὴν διὰ παρομοίους φόνους ὅπουδήποτε καὶ ἂν συμβαίνουσιν. Εἰς τὴν περὶ τὴν περίστασιν δὲν ἔγιναν σεβασταὶ οὔτε καὶ συνταγματικαὶ ἐγγυήσεις, οὔτε αἱ στοιχειώδεις διατάξεις τῆς δικαιοσύνης, οὔτε τὸ ἱερὸν δικαίωμα τῆς υπερασπίσεως. Εἶναι μία ἀληθὴς δολοφονία, ἢ ὅποια εὐρίσκει ὀλίγα προηγουμένα εἰς τὰς σκοτεινότερας σελίδας τῆς ιστορίας τῶν λαῶν. (Ζωηρότατα χειροκροτήματα).

Ὁ γερουσιαστὴς Ποῦλλε.—Συμμερίζομαι τοὺς λόγους τοῦ συναδέλφου Μπολλάτι.

Τιτόνι (πρόεδρος).—Σπεύδω νὰ δηλώσω ὅτι ὡς πρόεδρος δὲν ἔχω τίποτε νὰ ἀντιπῶ εἰς ἐκδηλώσεις ὡς τῶν γερουσιαστῶν Μπολλάτι καὶ Ποῦλλε ἐμπνεομένας ἀπὸ ὑψηλότερα ἀνθρωπινὰ αἰσθήματα καὶ ἀπὸ τὸν ευγενὴ Ἱταλικὸν πολιτισμόν. (Ζωηρὰ χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Ταὸν ντε Ρεβέλ. (ὑπουργός).—Δηλοῦν ὅτι τὰ ἐκδηλωθέντα αἰσθήματα συμμερίζεται καὶ ἡ Κυβερνήσις. (Χειροκροτήματα).

Καὶ εἰς τὸ Μοντεσατιόριο (τὴν Ἱταλικὴν Βουλὴν) δὲν ἠπῆρε μικρότερα ἢ ἐντύπωσης. Σχετικὸν τηλεγράφημα ἐκ Ρώμης δημοσιευθὲν εἰς τὸν Παρισινόν «Χρόνον» τῆς 1ῆς Δεκεμβρίου (ν. ἡ.) 1922 ἀναφέρει τὸ ἑξῆς:

Ὁ Μ. Περίκο, δημοκράτης βουλευτὴς, ἐγγράψαν εἰς τὸν κ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργόν, ὅτι θὰ κάμῃ ἐπερώτησιν ὅπως πληροφορηθῇ ἐὰν ἡ Ἱταλικὴ Κυβερνήσις δὲν προτίθεται νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν σφαγὴν τῶν πρώτων ὑπουργῶν.

Ἐξ ἄλλου, ὁ κ. Φίλιππον φιλελεύθερος βουλευτὴς, θὰ ζητήσῃ νὰ μάθῃ ἐπίσης ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν ποίαν στάσιν ἡ Ἱταλία ἀντίκειται πρὸς τὴν λάθρην ἐναντι τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐκτελεσθέντος ἐγκλήματος.

Εἰς τοὺς πολιτικούς κύκλους, διακηρύττουν ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ἀναμένει ἐκθεσιν τῶν γεγονότων τῶν Ἀθηνῶν, διότι προτοῦ ἀναλάβῃ ὅποιανδήποτε ἐνέργειαν, ἐπιθυμεῖ νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἐπὶ τῆς στάσεως τὴν ὁποῖαν θὰ λάβουν. Βεβαίουν μάλιστα ὅτι ἡ Ἰταλικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἐν Λωζάννῃ καὶ ἡ ἰταλικὴ Πρεσβεῖα Ἀθηνῶν ἔλαβον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁδηγίας.

Ἐξ ἄλλου, εἰδοποιούν ὅτι ὁ νέος Ἑλληὴν πρέσβυς ἐν Ρώμῃ, ὅστις ἐπέδωσε τὴν Τετάρτην τὰ διαπιστευτήρια του, συνηγήθη μετὰ τοῦ ὑφυπουργοῦ κ. Βασάλο.

—Εἰς τὴν Ἀμερικὴν

Καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν προεκάλεσεν ἀνάλογον ἐντύπωσιν τὸ γεγονός. Ὡς ἀνέφερε ραδιοσημειογράφημα ἐκ τῶν κατακρατηθέντων τότε ὑπὸ τῆς εἰδικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἐπαναστάσεως, εἰς σχετικὴν ἐρώτησιν ἀμερικανοῦ βουλευτοῦ, ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐδήλωσεν ὅτι ἐνετάλη ὁ ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανὸς πρεσβευτὴς κ. Κέφερν ὅπως διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως τῶν Ἑλλήνων πολιτικῶν καὶ τοῦ τέως ἀρχιστρατήγου.

Αἰγέλος Ι. Τρωιανός

Εἰς τὸ προσεχές: Φιλέλληνας παραιτούμενοι τῶν Ἑλληνικῶν τίτλων τιμῆς. Ἀποκαλυπτικὸν ἄρθρον ἰταλοῦ δημοσιογράφου. Τί τοῦ προείπεν ὁ Πάγκαλος. Τὰ συλλυπητήρια τῶν ἐν Ἀθήναις πρεσβευτῶν εἰς τὰς οἰκογενεῖς τῶν θυμάτων κλπ.

ΥΠΑΙΘΡΟΝ-ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΕΙΑ

Μεγάλῃ ζωηρότητι παρατηρεῖται τὸν τελευταῖον καιρὸν εἰς ἐκδρομὰς ἀνὰ τὰ πεδία τῶν Ἀθηνῶν. Κάθε Κυριακὴ δεκάδες αὐτοκινήτων ξεκινοῦν γιὰ τὴν ἐσχάτῃ μετὰ τοὺς παῖδας ἐκδρομὴν, διὰ ν' ἀπολαύσουν, ἐφόσον τοῖς ἐπιτρέπουν αἱ ἀσכולαί των, τὸν ζωογόνον ἀέρα τοῦ ὑπαίθρου. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀλιγώτεροι ἐκεῖνοι ποὺ τρέχουν στὰ παραθαλάσσια τῆς Ἀττικῆς νὰ λουσθῶν στὸν ἀέρα, στὸν ἥλιο καὶ στὴ θάλασσα.

Εἶναι περιττὸν νὰ ἐξάρῃ κανεὶς τὴ σημασίαν ποὺ ἔχουν γιὰ τὸν ὁργανισμὸ καὶ διὰ τὰ νεῦρα ἡ Κυριακάτικες αὐτὲς ἀλλαγὲς τοῦ περιβάλλοντος. Ἐκεῖνο ποὺ κυρίως μᾶς

ἐνδιαφέρει, εἶναι ἡ ἀνάπαυσις, τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν τὴν ἐπομένην ἀναλαμβάνει τὴν καθημερινὴν του ἐργασίαν.

Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν μας τῆς ὥραις ἐκδρομῆς ποὺ διοργανῶνται τακτικῶτα ὁ Σύλλογος «Ὑπαίθριος Ζωή», τὸν ὁποῖον ἀποτελοῦν μέλη κατὰ τὸ πλεῖστον νέοι. Στὴν ἐπιστροφή τους ἀπὸ τῆς ἐνδιαφέρουσας φυσιολατρικῆς, ἀρχαιολογικῆς, πεζοπορικῆς κλπ. ἐκδρομῆς τους, εἶναι ὅλοι ζωηροὶ καὶ χαρούμενοι.

Καὶ πῶς ὅμως νὰ μὴν εἶναι εὐχαριστήμενοι; Δὲν εἶναι μόνον οἱ ὥραιες ἐντυπώσεις τοῦ περιβάλλοντος, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ στενὴ σχέσης τῆς φιλίας ποὺ ἀναπτύσσεται μετὰ τῶν μελῶν καὶ ἡ ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη δίδουν στὴν ψυχὴ καὶ στὴν καρδίαν μιὰ νέα τονωτικὴ προώθησι γιὰ τὴ δύσκολη ζωὴ τῆς ἐποχῆς μας.

Γι' αὐτὸ ἡ κοινὴν δικαίως περιβάλλει μετὰ στοργὴν τὸ Σωματεῖο αὐτὸ καὶ πρέπει νὰ τὸ βοηθῇ σὲ κάθε του προσπάθεια ἀνθρωπιστικῆ καὶ ἐκπολιτιστικῆ. Εἶναι δὲ ἐκτός συζητήσεως ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ὑπαίθρου καὶ τὸ πνεῦμα ἀναζωογονεῖ καὶ τὸ σῶμα ζωηρεύει καὶ τὰ νεῦρα καταπραΰνει.

Σ....

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἡ «Νέα Ἐποχὴ» αἰσθάνεται τὸ καθήκον νὰ ἐκφράσῃ τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην αὐτῆς πρὸς τὰς Ἀθηναϊκὰς ἐκείνας ἐφημερίδας αἵτινες μετὰ τόσης στοργῆς ἐχαίρετσαν τὴν εἰσοδὸν αὐτῆς εἰς τὸ τρίτον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἔτος. Θερμῶς ἐπίσης εὐχαριστεῖ τὴς συνδρομητὰς καὶ τοὺς φίλους τῆς αἵτινες διὰ τηλεγραφήματων καὶ ἐπιστολῶν ἔσπευσαν νὰ συγχαροῦν αὐτὴν διὰ τὴν τρίτην ἐπέτειόν της. Ἐνισχυομένη ἐκ τῶν τοιούτων ἐκδηλώσεων ἡ «Νέα Ἐποχὴ» θὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν πλέον ἀρτίαν ἐκδοσὶν αὐτῆς.

ΑΘ. ΠΟΝΤΙΑ

Ἰατροῦ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑΝ

Βιβλίον χρήσιμον διὰ τὰς οἰκογενεῖας καὶ τοὺς ἰατροὺς. Προφύλαξις ἀπὸ πάσας νόσον καὶ πρῶται βοήθεια. Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα.

Τύποις «ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ»

(Τμήμα Λινοτυπίας)

ὅτι αὐταὶ ἐξασφαλίζουν τὰ δίκαια τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐν τούτοις βραδύτερον ἀπὸ δηλώσεις ἐξωδίκους τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐμάθομεν ὅτι οὐδεμία ἐγένετο συμφωνία. Πᾶσα ἐπικρίσις παρελείφθη ὡς πρόωρος, διότι ἐν τῇ διανοίᾳ πάντων μία ἐκράτει καὶ κρατεῖ ἰδέα, ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος καὶ ἀποφυγὴ πάσης ἐνεργείας δυναμένης νὰ ζημιώσῃ αὐτό. Καὶ αἰφνης ἀκούομεν ὅτι, ἐνῶ οὐδεμία ἐγένετο συμφωνία, ἡ ὁποία νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ ἐθνικὰ δίκαια, ἐκεῖνα διὰ τὰ ὁποῖα οὐδεὶς θέλει εὐρεθῇ νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἔχουσιν εὐσταθεστάτην τὴν βάσιν καὶ θετικωτάτην τὴν ὑπόστασιν, ἐν τούτοις δηλοῦμεν ὅτι θεωροῦμεν τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος ἑλληνικωτάτων πληθυσμῶν ὡς ἀντιπατριωτικὴν ἐνέργειαν. Καὶ ὡς νὰ μὴ ἴσκει τοῦτο ἀκούομεν ὅτι καὶ ἄλλα συμπαγῇ ἑλληνικὰ τμήματα, τῆς ἀπὸ τῶν Τούρκων ἀποσπασθείσης χώρας, κρίνονται τοιαῦτα ὥστε καὶ προσφερόμενα ἀκόμη δὲν θὰ τὰ ἐδέχετο ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ μὴ μείνῃ ἡ Ἑλλὰς ἀνευ σπογδυλικῆς στηλῆς! Ταῦτα δὲ λέγει ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, καθ' ὃν χρόνον πρόκειται νὰ διαπραγματευθῶμεν περὶ τῶν ζητημάτων αὐτῶν. Δηλοῖ δὲ συγχρόνως ὅτι δι' ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἐδέχετο θὰ ζητήσῃ ἀνταλλάγματα. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ δὲν ἀμφιβάλλω, Κύριοι, ὅτι μεθ' ὅλα ὅσα πρὸ ὀλίγου ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶπε, θέλει ἐπιδιώξῃ ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους τῷ ὑπαγορεύει ἐντελῶς ἀνεξαρτήτως πρὸς ὅσα εἶπε.

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.—Νὰ εἴπω μίαν λέξιν διὰ νὰ διευκολύνω ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους. Κατὰ γενομένης διαπραγματεύσεως μετὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ συμμάχων ἐδήλωσα ὅτι δὲν εἶχομεν τὴν ἀξίωσιν νὰ ἐκταθῶσι τὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδος, ἐν Θράκῃ, ἐξήτησα ἀλλαχοῦ νὰ λάβω ἀνταλλάγματα, ἀλλ' ὅχι ἐν Θράκῃ.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μοι δώσητε σαφεστέραν τὴν ἐξήγησιν μέχρι ποίου σημείου θὰ ἦτο δυνατόν ἡ ἐπέκτασις τῶν ὁρίων;

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.—Ὅχι ἀλλ' ἐδήλωσα ἀρνητικῶς ὅτι δὲν ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ περιλάβωσι ταῦτα τὸν πολῦτιμον πληθυσμὸν τῆς Θράκης. Ἀλλαχοῦ ἐξήτησα ἑ ἀνταλλάγματα καὶ ἔκαμα τὴν θυσίαν ταύτην, ἐνόμιζα δ' ὅτι μοι ἐπεβάλλετο νὰ παράσχω τὴν βεβαίωσιν αὐτὴν, ὅπως τὴν ἔκαμον πρὸ μικροῦ, τὴν παρέχω δὲ καὶ πρὸς ὑμᾶς τὴν στιγμήν ταύτην.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἠθέλησε ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον πρὸς διασάφην ἐλαβον τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω πρὸς αὐτόν. Ἡ ἐρμηνεία ὅμως, τὴν ὁποῖαν εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ δώσω, εἶναι ὅτι, ἀφοῦ ἡ δήλωσις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐγένετο συνεπείᾳ τῶν ὁσων εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Βουλευτὴς Λακωνίας καὶ τὰ ὁποῖα ἀφεώρων ὠρισμένας χώρας σχετιζόμενας πρὸς τὴν ὑποβληθεῖσαν ἀναφορὰν....

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.—Ὁλόκληρον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀφεώρων οἱ λόγοι τοῦ ἀξιότιμου Βουλευτοῦ Λακωνίας. Μόνον τοῦ ἀξιότιμου βουλευτοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος ἀφεώρων ὠρισμένον μέρος, ἀλλὰ τοῦ κ. Βουλευτοῦ Λακωνίας ἀφεώρων ὅλον τὸν Ἑλληνισμόν.

Π. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΑΚΗΣ.—Τὰς Σέρρας τὴν Δράμαν, καὶ τὴν Καβάλλαν.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Ἐξ ὁσων ἐγὼ ἀντελήφθην ὁ ἀξιότιμος Βουλευτὴς Λακωνίας ὠμίλησε περὶ ὠρισμένων ἐκτάσεων ἀναμφισβητήτως Ἑλληνικῶν, περὶ ἐκείνων δ' ἀκριβῶς τῶν ἰδίων ἐκτάσεων ὠμίλησεν εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς

Ἡ πολιτικὴ ἱστορία τοῦ Δημητρίου Π. Γούναρη

Κυβερνήσεως ὁ πολίτης ἐκεῖνος ὁ ἐν Ἀθήναις διαμένων, καταγόμενος δὲ ἐκ τῶν αὐτῶν μερῶν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ.—Νὰ σὰς γνωρίσω τὸ θέμα τῆς ἀναφορᾶς κύριε συνάδελφε· τὸ θέμα τῆς ἀναφορᾶς περιλαμβάνει ὅλους τοὺς Ἑλληνικοὺς πληθυσμοὺς καὶ ἐπ' αὐτοῦ γίνεται συζήτης.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Κύριε πρόεδρε, δὲν ἀπευθύνομαι πρὸς ὑμᾶς, διὰ νὰ ζητήσω ἐξηγήσεις. Τὸ ἀντικείμενον τῆς συζητήσεως θὰ τὸ ἐκθέσω εἰς τὴν Βουλὴν καθ' ὃν τρόπον ἐγὼ τὸ ἀντιλαμβάνομαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ.—Εγὼ θέλω νὰ σὰς δώσω ἐξηγήσεις.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Δὲν θὰ μοὶ δώσετε σεῖς κ. Πρόεδρε.

Ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἔχουσι διάφορον γνώμην, θὰ μοὶ δώσωσι ἐξηγήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ.—Ἡ ἀγόρευσις τοῦ ἀξιότιμου προλαλήσαντος περιεστράφη εἰς ὅλους τοὺς Ἑλληνικοὺς πληθυσμούς, διότι τοιοῦτον εἶναι τὸ θέμα τῆς ἀναφορᾶς.

Π. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΑΚΗΣ.—Ὁμίλησα διὰ τὰς Σέρρας τὴν Δράμαν τὴν Καβάλλαν.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Θὰ παρακαλέσω ὑμᾶς κ. Πρόεδρε νὰ δεχθῆτε ὅτι δὲν ὑπάρχει περίπτωση νὰ δώσῃτε ἐξηγήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ.—Ὁρίσατε.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Ὅφειλω νὰ ἐρμηνεύσω τοὺς λόγους τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ὡς ἀφορῶντας τὰς χώρας, περὶ τῶν ὁποίων ὁμίλησε καὶ ὁ πολίτης ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ ὀργισθῇ καθ' ὃν τρόπον ὠργίσθη. Καὶ ὁ πολίτης ἐκεῖνος ὁμίλησεν περὶ ὠρισμένων ἐκτάσεων, πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργόν. Καὶ περὶ τῶν ἐκτάσεων ἐκείνων γίνεται λόγος καὶ ἐν τῇ ὑποβληθείσῃ ἀναφορᾷ.

Θὰ παρακαλέσω τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ σταθμίσῃ μετὰ πλείονος ψυχραιμίας τὰς δηλώσεις εἰς ἃς προέβη. Καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι, ὅταν τὰς δηλώσεις ταύτας ἐξετάσῃ μετὰ τῆς ψυχραιμίας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει ἡ διαχείρισις ὑποθέσεων τόσοσφοδρωτάτης σημασίας καὶ τοιαύτης λεπτότητος, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιμείνῃ εἰς αὐτάς. Δυσκοῦμαι μεγάλως διὰ τὸν ἀξιότιμον Βουλευτὴν ἐκ Λακωνίας, διότι, ὁμίλησας καθ' ὃν τρόπον ὁμίλησε, χωρὶς βεβαίως οὐδεμίαν νὰ ἔχῃ τοιαύτην προαίρεσιν, πρὸνάλεσε τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ ἀγανάκτῃ αὐτοῦ εἶπε πράγματα τὰ ὁποῖα—εἶμαι βέβαιος ὅτι εἴσθε πάντες ὑμεῖς σύμφωνοι, ὡς θὰ εἶναι βεβαίως σύμφωνοι καὶ πάντες ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι θὰ τὰ ἀναγνώσῃ, διότι δυστυχῶς δὲν θὰ ἐξαφανισθῶσιν—εἶπε πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δὲν θὰ εἶναι εὐχαρίστημένος ὅτι τὰ εἶπε. Διότι εἶναι πράγματα τὰ ὁποῖα οὐδαμῶς συντείνουν νὰ ἐνισχύσουσι καὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος, ἐν ταῖς διαπραγματεύσεσι τὰς ὁποίας διεξάγει.

Ἐν ταῖς διαπραγματεύσεσι ταύταις δὲν θὰ εἶναι χρήσιμον οὐδ' αὐτὸ τὸ ἀρνητικὸν μέρος τῶν δηλώσεων, τὸ ὁποῖον πρὸ μικροῦ ἐτόνισε καὶ περὶ τοῦ ὁποίου δὲν πρόκειται. Διότι ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ μέρος τῶν δηλώσεων τὸ ἀφορῶν τμήμα χώρας ἑλληνικώτατον, τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει ἀπείρως τὸν Ἑλληνισμόν καὶ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τοῦ ὁποίου εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ θελήσῃ ν' ἀγωνισθῇ

καὶ δὲν θὰ θελήσῃ νὰ τὸ ἐγκαταλείψῃ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. Εἶναι τοῦτο τὸ τμήμα ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου ὁμίλησε προχθὲς ὁ ἀξιότιμος ἐξ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας συνάδελφος τοσοῦτοι θαυμασίως. Δὲν εἶναι δυνατόν ποτε νὰ φαντασθῇ τις ὅτι ὅλη ἐκείνη ἡ ἔκτασις μεταξὺ Στρυμῶνος καὶ Νέστου, ἡ ἑλληνικώτατη, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς λόγος, οὔτε ὁ γεωγραφικὸς, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμίλησεν ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, οὐδ' ὁ πολιτικός, οὐδ' ἕτερός τις οἰοσθήποτε δύναται νὰ καταστήσῃ ἀντικείμενον ἀξιώσεως τῶν συμμάχων νὰ ἐγκαταλειφθῇ οὕτω προχείρως ἐν τῇ ἀγανάκτῃ μιᾶς στιγμῆς. Ἡκούσαμεν πάντες καὶ παρηκολουθήσαμεν μετ' ἐνδιαφέροντος ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα τόσον ἐξαιρέτως ἐξέθηκε πρὸ τῆς Βουλῆς ὁ ἀξιότιμος Βουλευτὴς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.⁽¹⁾ Εἶναι δυνατόν νὰ εἴπῃ τις, ὅτι ἡ προσκύρωσις τῶν χωρῶν αὐτῶν εἶναι ἐπιβεβλημένον νὰ γίνῃ κατὰ τρόπον παραγνωρίζοντα τὰ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ὅτι αἱ χώραι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἔδωκαν τὴν ἀφορμὴν νὰ γίνῃ ἡ συζήτησις αὕτη κρίνονται ἐν τοιαύτῃ σχέσει πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν, ὥστε νὰ καταστῶσιν ἀντικείμενον δηλώσεων οἷαι αἱ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως; Καὶ νὰ τεθῶσιν παραλλήλως μετὰ χωρᾶς Ἑλληνικᾶς, διὰ τὰς ὁποίας ἐκρίθη ἐπιτετραμμένον νὰ λεχθῇ ὅτι εἶναι συμφέρον διὰ τὸν Ἑλληνισμόν νὰ μὴ προστεθῶσιν εἰς αὐτόν, ἵνα μὴ καταστήσωσιν τὴν Ἑλλάδα ἄνευ σπονδυλικῆς στήλης;

Εἶναι τοιαῦτα τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ὥστε δὲν χρειζοῦσιν ἀντικρούσεως. Εἶναι πράγματα διὰ τὰ ὁποῖα ἐν καὶ μόνον ἐπιβάλλεται νὰ σημειωθῇ, ὅτι λεχθέντα ὡς ἐλέχθησαν καὶ ὑπὸ περιστάσεις αἱ ὁποῖαι παρερχόμεναι θὰ λυπήσωσι καὶ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος τὰ εἶπε, δὲν ἔχουσι τὴν σημασίαν, ἥτις ἡδύνατο νὰ προσδοκῇ εἰς αὐτὰ ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ εἰπόντος. Εἶναι ἀναγκαῖα δὲ ἡ σημείωσις αὕτη, διὰ νὰ μὴ λεχθῇ ὅτι ἐξεφράσθησαν ταῦτα ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου καὶ ἡκούσθησαν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὁλοκλήρως, χωρὶς νὰ ὑποσημειωθῇ ἀμέσως ὅτι εἶναι ἀπλῇ ἐκφρασίς ἀγανάκτεως, ἡ ὁποία παρέσυρε τὸν κυβερνήτην τῆς χώρας νὰ εἴπῃ ὅσα εἶπε.

Τοῦτο καὶ μόνον, Κύριοι, ἠθέλησα νὰ τονίσω ἀνελθὼν εἰς τὸ βῆμα. Ἡ κατάπληξις μου ἀκούσαντος ὅσα εἶπεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὑπῆρξε τοιαύτη ὥστε δὲν μοὶ ἐπέτρεψε παρὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα λόγια νὰ εἴπω. Καὶ νομίζω ταῦτα ἐπαρκῆ διὰ τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον ἀνελθὼν εἰς τὸ βῆμα προεθέμην. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Ἡ κήρυξις τοῦ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ πολέμου.

Ὁ Ἑλληνοβουλγαρικὸς πόλεμος, τὸν ὁποῖον πλείστοι ἄλλως τε καλύτερον γνωρίζοντες τὰ πράγματα ἐπίστευον ὡς μοιραῖον, ἐκδηρῶθη ἐπὶ τέλους τὴν 21ην Ἰουνίου 1913. Ἡ ὁμοτις καὶ ἡ θηριωδία τῶν Βουλγάρων ἐν τῇ Ἀνατολ. Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ κατὰ τῶν ὁμογενῶν, ἡ πειστικὴ καὶ ληστρικὴ παρ' αὐτῶν διοικήσεις τῶν χωρῶν τούτων, ἡ θοραξία αὐτῶν προκλητικότης ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἀλλαγὴ ἀπέναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἀρχῶν, καθὼς καὶ μεμονωμένα φονικὰ ἐπιθέσεις κατὰ τμημάτων τοῦ στρατοῦ μας, ἐξηνάγκασαν τὴν Ἑλλάδα νὰ προέλθῃ μυστικῶς εἰς συνεννόησιν μετὰ τῆς Σερβίας διὰ μίαν κοινὴν πολεμικὴν ἐνέργειαν κατὰ τῆς Βουλγαρίας.

(1) Ὁ Δημ. Καλέρης, ἄλλοτε ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Ε. Βενιζέλος ἀναγγέλων τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου ἀνέλυσε τὰ αἷτια τὰ ὀθίσαντα εἰς αὐτόν. Ἀκολούθως ἔλαβον τὸν λόγον οἱ ἐπιφανεῖς τοῦ κοινοβουλίου, ὁ δὲ Δημήτριος Γούναρης ὁμίλησεν ὡς κατωτέρω:

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐξαγγέλουσιν ἄρδην μεταστροφὴν τῶν πραγμάτων. Αἱ ἀνακοινώσεις αὐτοῦ ἐμφανίζουσιν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ὅτι διελύθη ἐν ὄνειρον, ὄνειρον ὡραῖον ἐν τῇ συλλήψει, ἀλλὰ προωρισμένον, ὅπως ὅλα τὰ ὄνειρα, νὰ διαλυθῇ ἅμα τῇ ἐπαφῇ πρὸς τὴν παραγνωρισθεῖσαν πραγματικότητα. Καὶ μαζὺ μὲ τὸ ὡραῖον ὄνειρον ἐναύαγησε καὶ ἡ πολιτικὴ ἡ ὁποία ἐπ' αὐτοῦ ἐστηρίχθη ἡ πολιτικὴ, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς πολιτικὴν εὐαγγελικὴν, ἡ πολιτικὴ ἡ ὁποία ἐβανκαλίσθη μὲ ἐλπίδας δεσμῶν ἀδελφικῶν μετὰ λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ μακροτάτων αἰώνων μόνον μέσον ἐπαφῆς πρὸς τὴν ἡμετέραν φυλὴν ἠθέλησε νὰ ἔχῃ τὸ ἐγχειρίδιον καὶ μόνον σχέσιν μετ' αὐτῆς τὴν σφαγὴν καὶ τὴν ἐρήμωσιν. Ἡ πολιτικὴ αὕτη, ἡ ὄνειροπόλος, ἦτο φυσικὸν νὰ καταπέσῃ, διότι εἰς οὐδεμίαν διετέλει ἁρμονίαν πρὸς τὰ πράγματα. Τὸ ναυάγιον τῆς πολιτικῆς ταύτης δὲν εἶναι ποσῶς περίεργον. Εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τῶν πραγμάτων εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν τροχίαν, τὴν τροχίαν τὴν ὁποίαν ἐχάραξεν ἡ ἱστορία τῆς ὁποίας τὴν φορὰν οὐδεμία αὐτοπεποιθήσις, ὅσον καὶ ἂν ἀρκεῖ εἰς τὴν ἀτομικὴν αὐτῆς ἔμπνευσιν, δὲν θὰ εἶναι ἱκανὴ ν' ἀνακόψῃ ἢ νὰ μετατρέψῃ. Εἶναι ἄξιον ὅμως παρατηρήσεως, ὅτι ἐχρειάσθη χρόνος μακρὸς, πολὺ μακρὸς, καὶ γεγονότα πολλά, παρὰ πολλά, μέχρις ὅτου ἐπέλθῃ ἡ ἀφύπνησις ἡμῶν. Δύναται τις νὰ εἴπῃ ἄνευ ὑπερβολῆς ὅτι ἐδέχσε ν' ἀκουσθῇ ὁ κρότος τοῦ Βουλγαρικοῦ τηλεβόλου, ἵνα διακοπῇ ὁ ὄνειροπόλος ἡμῶν ὕπνος. Δὲν εἶναι, Κύριοι, κατάλληλος ἡ στιγμή, ἵνα ἐξετασθῇ ἂν ἡ ἔμμενη ἡμῶν ἐπὶ τῆς σφαλερᾶς ὁδοῦ, μεθ' ὅλα τὰ προειδοποιητικὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἤρξαντο ἐμφανιζόμενα σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμου, ἐδημιούργησεν δυσχερείας διὰ τὸν ἤδη ἀρξάμενον ἀγῶνα. Οὐδὲ εἶναι δυνατόν ἤδη νὰ ἐρωτηθῇ ἂν πᾶν ὅ,τι ἐγένετο ἢ παρελείφθη κατὰ τὸ στάδιον τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν στρατιωτικῶν καὶ κατὰ τὸ στάδιον τῆς διπλωματικῆς διαπραγματεύσεως ἐπὶ τῇ φρονύδῳ ἐλπίδι, ὅτι θὰ κατορθοῦτο ν' ἀποτραπῇ τὸ ἀναπότρεπτον, δὲν ἀποτελεῖ πρόσκομμα εἰς τὸ ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ μοιραίαν τῶν πραγμάτων ἐξέλιξιν ὑπεβλήθημεν. Ἡ δεδοκισμασμένη ἡρωϊκότης τοῦ στρατοῦ ἡμῶν, ἡ δεξιότης τοῦ Ἀρχηγοῦ, ὁ ὁποῖος κατέστησεν ἤδη τὴν θέσιν αὐτοῦ περίβλεπτον εἰς τὸ πάνθεον τῶν μεγάλων Στρατηλατῶν, ἐγγυᾶται ὑπὲρ τῆς πεποιθήσεως ὅτι θέλομεν ἐπικρατήσῃ πάντων τῶν προσκομμάτων ὁθενδήποτε καὶ ἂν ἐτέθησαν ταῦτα. Ἡ δύναμις τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἡ ἀποτελοῦσα τὸ ἀπόσταγμα τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς ἐξελίξεως, εἶναι ἱκανὴ νὰ γεννήσῃ τὰς χρηστοτέρας τῶν ἐλπίδων. Αἱ ἀρξάμεναι ἤδη στρατιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις τείνουσιν εἰς τὸ νὰ μεταβάλωσιν ἐν ραγδαίᾳ προόδῳ εἰς πράγματα τὰς ἐλπίδας ταύτας. Ὁ στρατὸς ἡμῶν ἀνάθετος, ἀνατρέπων πᾶν τὸ ἐπιπροσθοῦν, καταρρίπτει συγχρόνως καὶ τὸν μῦθον, τὸν ὁποῖον μόνον ὁ ἐπιτήδειος θόρυβος ἐδημιούργησε, περὶ τῆς κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετίαν ἰδιαζόντως δημιουργηθείσης δράσεως τῶν σημειωμένων ἀντιπάλων μας. Καὶ μαζὺ μὲ τὸν μῦθον αὐτὸν ἔχω τὴν πεποιθήσιν ὅτι καταπίπτει καὶ πᾶσα σκέψις πᾶσα πρότασις, πᾶσα πράξις ἡμῶν, ἡ ὁποία ἐκκλινε εἰς τὴν ὑπόκνυν εἰς ἀξιώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐνομίσθη ὅτι ἦσαν ἐπιβεβλημέναι ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων. (Χειροκροτήματα ραγδαία).

Καὶ ἐν τῷ νέῳ ἀγῶνι ὁ Ἑλληνισμὸς ὁλόκληρος μὲ ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, ἐνιαῖος καὶ ἀδιαίρετος, ἐφορμῶν ἐπὶ τὴν πραγμάτων τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, δύναται ν' ἀναμένῃ μετὰ πεποιθήσεως καὶ τὸν τελικὸν αὐτοῦ θρίαμβον, ὁ ὁποῖος θέλει εἶναι ἐν ταυτῷ θρίαμβῳ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ δικαίου. (Χειροκροτήματα).

Ἡ Συνθήκη τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ συζήτησις ἐν τῇ Βουλῇ ἐπὶ τῆς κερῶσεως τῆς μετὰ τὴν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας Συνθήκης Εἰρήνης, προκαλεῖ μεγάλην καὶ σφοδρὰν πολεμικὴν τῆς ἀντιπολιτεύσεως κατὰ τῆς Κυβερνήσεως Βενιζέλου. Ἐπὶ τῆς Συνθήκης ταύτης λαμβάνουν κατὰ σειρὰν, τὸν λόγον οἱ βουλευταὶ Α. Ἀλεξανδρῆς, Δ. Καλλέργης, Κ. Κουμουνδούρος, Ν. Τριανταφυλλᾶκος, Ν. Δημητρακόπουλος, Ε. Βενιζέλος, Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ Γεώργ. Θεοτόκης.

Ὁμίλησεν ἀκολούθως ὁ Δημ. Γούναρης.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ(¹).— Κύριοι, καλούμενοι ἵνα δώσωμεν τὴν ψήφον ἡμῶν ἐπὶ τῆς Συνθήκης, πρὸ παντὸς καθήκον ἔχομεν νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον αἱ συμφωνίαι αἱ ἐν αὐτῇ περιλαμβανόμεναι ἀνταποκρίνονται εἰς ἐκεῖνα τὰ ἔθνη καὶ συμφέροντα, πρὸς τὰ ὁποῖα ἀποσκοποῦσι. Ἐπεταί τῆς συζητήσεως ταύτης, ἥτις θὰ καθορίσῃ τὴν ἀξίαν τῶν συμφερόντων, ἡ συζήτησις περὶ τῶν εὐθυνῶν ἂν τὰ συμφωνηθέντα κακῶς ἔχουσιν. Ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος θὰ παρακαλέσω ὑμᾶς νὰ ἐπιτρέψῃτε νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν ἡμετέραν κρίσιν παρατηρήσεις τινάς, εἰς ἃς προήλθον ἐξετάσας τὰς διαφορὰς τῆς συνθήκης συμφωνίας.

Ἐξετάζων ἐν πρὸς ἐν τὰ ἄρθρα τῆς συνθήκης, ἐτόνισε κατ' ἀρχάς ὅτι ἡ ἐπαναφορά τοῦ πρὸ τοῦ πολέμου μετὰ τῆς Τουρκίας καθεστῶτος τῶν σχέσεων μετὰ τὴν Ἑλλάδος παρουσιάζει καὶ πάλιν τὰς ἀτελείας ἐκεῖνας ἃς παρουσίαζε πρὶν, ἰδίᾳ δὲ τὰς ἀφορώσας τὰ συμφέροντα τῶν Χριστιανῶν ἐν Τουρκίᾳ διαβιούντων. Καὶ ἐνῷ, εἶπεν, ἡ Τουρκία ἐπέτυχεν τὴν ἐν ἀπάσαις ταῖς χώραις τῆς Ἑλλάδος ἐγκαταστάσιν τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας τῶν μουφτήδων, ὅρον βελτιοῦντα τὴν κατάστασιν τῶν ἐν Ἑλλάδι Μουσουλμάνων, οὐδεμία βελτίωσις ἐπετεύχθη διὰ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Χριστιανούς.

Ἀναφερὼν εἰς τὰ ἄρθρα τὰ περὶ ἀμνηστίας καὶ ἐξετάσας τὰς προηγουμένας μετὰ τὴν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας Συνθήκας παρατηρεῖ, ὅτι ὁ ὅρος τῆς ἀμνηστίας δὲν διευπλώθη συμφώνως πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς ἀξιώσεις.

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.— Ἀληθῶς ἡ διατύπωσις τοῦ ἁρθροῦ δὲν ἐγένετο συμφώνως πρὸς τὰς ἀξιώσεις ἡμῶν.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.— Καὶ οὕτως οἱ λιποτάκται Ἕλληνες, οἱ ἐκ Τουρκίας ὡς καὶ οἱ ἀνυπότακτοι, ἦτοι οἱ Ἕλληνες οἱ ἀρνηθέντες νὰ φέρουν ὄπλα κατὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν θὰ ἐξαιρεθῶσι τῆς ἀμνηστίας. Καὶ παρακαλῶ ν' ἀναλογισθῇτε τὴν θέσιν τῶν προσώπων ὅτι εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ ἐκπαιρωθῶσι διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπαινεθῶσιν εἰς τὴν Τουρκίαν ὑπὸ κατηγορίαν, ὅτι ἡ βαρύνουσα αὐτοὺς, ἀφοῦ δὲν θ' ἀπολαύσωσι τῆς ἀμνηστίας. Καὶ εἶναι χιλιάδες ἀδελφῶν μας αὐτοί, οὓς δὲν ἐπροστατεύσαμεν ἤδη νικηταί, ὅσον ἐπροστατεύσαμεν αὐτοὺς κατὰ τὸ 1897 ἡττημένοι!.

Ἐξετάζων τὰ ἄρθρα τὰ κανονίζοντα τινες θέλουσιν ἀπολαύσει τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, καὶ ἀναλύων διὰ μακρῶν προηγουμένας Συνθήκας ἐν τῇ ἐξετάσει τῆς

(¹) Ἐφημ. Συζητ. Βουλῆς 16^η Περιόδου β' Συνόδου Σελίς 92, 13 Νοεμβρίου 1913.

πρὸ τοῦ πολέμου καταστάσεως, ἐπάγεται ὅτι ἡ μὴ πρὸς ὄφελος τῶν Ἑλλήνων τῆς Τουρκίας διαρρῦθις τοῦ ζητήματος τούτου θὰ γενήσῃ μεγάλα πράγματα εἰς τοὺς Ἕλληνας; δεδομένου ὅτι ἡ στρατολογία ἐν Τουρκίᾳ εἶναι καθολική.

Εἶτα ἡσχολήθη ἐπὶ τῶν ἄρθρων τῶν ἀφορώντων τὴν ιδιοκτησίαν, δι' ὧν ἀνεγνωρίζετο πλήρως τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι Μουσουλμάνους παρამείναντας ἢ ἐκπατρισθέντας.

Προχωρῶν ἠρώτησε ἂν εἶνε ἀληθὴς ἡ πληροφορία ὅτι μετὰ τῆς Συνθήκης ὑπάρχει καὶ ἐπιστολή τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος ἀπευθυνομένη πρὸς ἐκείνους μεθ' ὧν συνεβλήθη ἡ Ἑλλάς, δι' ἧς ἐπιστολῆς ἀνεγνωρίσθη νομικόν τι πρόσωπον.

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.—Μάλιστα! Ἐδέχθημεν τὴν ἀναγνώρισιν ὡς νομικοῦ προσώπου τοῦ Νεοτουρκικοῦ Κομιτάτου, καὶ τὴν νόμιμον κατοχὴν τῶν κτημάτων αὐτοῦ, ἐπεβάλλετο δὲ ν' ἀποδεχθῶμεν τὴν ἀπαίτησιν καὶ νὰ μὴ διαφειλονικήσωμεν τὴν ἀξίωσιν, διότι δὲν ἦτο ζήτημα ἄξιον νὰ παρατείνῃ τὰς διαπραγματεύσεις.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Τούτου ὅμως οὕτως ἔχοντος ἡ ἐν τῇ ἐπιστολῇ συμφωνία ἀντίκειται πρὸς τὰ ἐν τῇ Συνβάσει συνομολογηθέντα καὶ θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ προσαρτηθῇ καὶ ἡ ἐπιστολή εἰς τὴν Σύμβασιν, ὡς πρόσθετος ἐπὶ πλέον παραχώρησις.

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.—Ἡ Ὁθωμανικὴ Κυβέρνησις δὲν διετύπωσε τοιαύτην ἀξίωσιν.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Δὲν πρόκειται περὶ τῆς Ὁθωμανικῆς Κυβερνήσεως.

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.—Δὲν εἶναι δική μας δουλειὰ νὰ ζητήσωμεν αὐτό.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Δὲν εἶναι *ιδιὴ σας δουλειά*, τῆς Βουλῆς ὅμως εἶναι.

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.—Οὔτε τῆς Βουλῆς.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Τῆς Βουλῆς βεβαίως εἶναι. Ὅταν λαμβάνωσι χώραν συμφωνίαι αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ προσαχθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν, εἶναι δικαίωμα τῆς Βουλῆς νὰ ζητήσῃ νὰ προσαχθῶσι καὶ νὰ κυρωθῶσιν, ἢ, ἂν δὲν κυρωθῶσι, νὰ μὴ ὑφίστανται.

Ἀσχολούμενος εἶτα, ὁ Γούναρης, μετὰ τὸ ἄρθρον τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς θρησκευτικῆς καὶ δικαστικῆς αὐτονομίας εἰς τοὺς Μουσουλμάνους, μέλλοντας ὑπηκόους Ἕλληνας, ἀνέτρεξεν εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἐξετάζων παλαιὰς Συνθήκας μετ' ἄλλων Χωρῶν τῆς Τουρκίας παρ' ἧς ἀπεσπάρθησαν ἄλλοτε χωραὶ ὑπὸ Μουσουλμάνων κατοικοῦμεναι, ἔκρινεν ὅτι κακῶς ἐδόθησαν τοιαῦτα προνόμια εἰς τοὺς Μουφτῆδες τῶν ἐν Ἑλλάδι Μουσουλμάνων.

Περαιῶν τὴν ἀληθῶς ἐπιστημονικὴν καὶ πολύροτον ταύτην ἀγόρευσιν του, εἶπε τὰ ἑξῆς:

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Δὲν δύναμαι νὰ ὀρίσω ποίαν ἄλλην φέρετε εὐθύνην, διότι δὲν δύναμαι νὰ σχηματίσω γνώμην ἄλλως ἢ ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφων, ἔγγραφα δὲ δὲν μᾶς προσήχθησαν ἐνῶ τὰ ἐζητήσαμεν. Δι' αὐτὸ δὲ δὲν ἐκφράζω γνώμην καὶ περὶ τοῦ γενικωτέρου τρόπου τῆς διαχειρήσεως τῶν πραγμάτων τῶν ἀφορώντων τὰ Ἐθνικὰ συμφέροντα. Ἀλλὰ τὴν εὐθύνην ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἐτόνισα πρὸ ὀλίγου, τὴν συνάγω ἀπὸ ἐκείνα τὰ ὁποῖα σεῖς μᾶς εἶπατε, ὅτι ἔκτοτε εὐρίσκειτο ἡ Τουρκία εἰς τοιαύτην θέσιν. Καὶ ἐνῶ τοιαύτη ἦτο ἡ θέσις τῆς Τουρκίας καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐβελτιοῦτο, ὡς λέγετε, σεῖς ἐξακολουθεῖτε διαπραγματευόμενοι καὶ οὐδὲν ἐπιτυγχάνοντες παρὰ μόνον τὴν ἐπαύξηση τῶν ἀξιώσεων τῆς Τουρκίας καὶ τὴν ἐπαύξηση τῶν βαρῶν καὶ ζημιῶν, τὰς ὁποίας ὑφίστατο ἡ Ἑλλάς. Τοῦτο ἐξάγεται ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐξεθήκατε πρὸ ὀλίγου κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην. (Χειροζροτήματα.)

Σχολιάζουσα ἡ «Ἀκρόπολις» τῆς 15 Νοεμβρίου 1913, τὴν ἀγόρευσιν ταύτην τοῦ Δημ. Γούναρη ἔγραφε:

«*Ἐξείναγμα τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ τελικὸν ἡ γεμάτη ἀπὸ επιχειρήματα ἀναιρετικὰ διὰ τὴν συνθήκην ἀγόρευσις τοῦ κ. Γούναρη. Ἐπῆρεν ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς ὅρους τῆς δῆθεν συνθήκης τοὺς ἐκουρέλιασε μετὰ ὅσα ἔγγραφα καὶ σημειώσεις εἶχεν, ἀπέδειξε ὅτι τίποτε ἐπιζημιώτερον αὐτῆς δὲν ὑπῆρχε καὶ διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἐλευθέρου Κράτους καὶ διὰ τοὺς ἐν Τουρκίᾳ Ἕλληνας, ἀπελίθωσε τὸν μακροῦς ἀκούοντα κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἀφήκεν ἀναπολόγητον τὸν κ. Πρωθυπουργόν.*

Καταπέλτης σωστός, προβάλλων ἀμειλίκτως μετὰ τὴν ἀκαμπον λογικὴν καὶ ἐπιχειρηματικότητά του τὸ σαθρὸν τεῦχος τῆς συνθήκης.»

Ἡ «Νέα Ἡμέρα»—εἶχεν ἥδη μεταφέρει ἐκ Τεργέστης τὴν ἔδραν τῆς ἐν Ἀθήναις—σχολιάζουσα τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Γούναρη ἔγραφεν εἰς τὸ φύλλον τῆς 15 Νοεμβρίου:

—«*Ὁ κ. Γούναρης σεμνός, λεπτός συζητητικὸς, ἀναλυτικὸς, ἐλκύνων τὴν συμπαθὴ προσοχὴν τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ τῆς Βουλῆς ὁλοκλήρου. Ὁμίλησεν εἰς δὲ ὡς, δυστυχῶς πολὺ εἰδικῶς μετὰ πολλῆς πειστικότητος ὅμως. Ἀπεπειράθη νὰ μπλέξῃ διὰ μιᾶς ἐρωτήσεώς του τὸν κ. Πανᾶν. Δὲν τὸν ἐμπλέξεν. Ἀλλ' ὁ συμπαθὴς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἔγινε σὺν «πα ν τ ζ ἄ ρ ι.»*

Οἱ Νόμοι καὶ τὸ Σύνταγμα.

Ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ Νομοσχεδίου «περὶ κυρώσεως Ν. Διαταγμάτων προκληθέντων κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς Βουλῆς» προκαλεῖ νέαν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐπίθεσιν τῆς Ἀντιπολιτεύσεως. Ὅλοι οἱ ἐπιφανεῖς ρήτορες καὶ νομικοὶ λαμβάνουν τὸν λόγον, ἦτοι οἱ Ν. Τριανταφυλλᾶκος, Α. Μιχαλακόπουλος, Ν. Δημητράκοπουλος, Γ. Θεοτόκης, Π. Τσαλδάρης, Δημ. Ράλλης κλπ.

Ὁ ἘΛΕΥΘ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ, ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι πλάνη θεμελιώδης νὰ νομίζουν οἱ προαλαλήσαντες ὅτι τὰ Νομθ. Διατάγματα εἶναι προτάσεις Νόμων, ἀλλὰ Κανόνες Δικαίου. Τοῦτο ὅταν ἔχητε ὑπ' ὄψιν, ἐξακολουθεῖ, θέλετε πεισθῇ ὅτι καλῶς ἔχουσιν ὡς ἦλθον πρὸ ὑμῶν τὰ Νομθ. Διατάγματα. Ἀλλὰ ποῖος εἶπεν, προσθέτει, ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μεταβάλλῃ ἢ νὰ μεταρρυθμίσῃ οἰαδήποτε ἐκ τῶν Διαταγμάτων θέλει; Ἐάν οἱ κ. κ. Βουλευταὶ θέλουν νὰ γίνῃ συζήτησις ὀφείλουν νὰ φέρουν τροπολογίας ἐπὶ τοῦ Νομοσχεδίου, ὅπερ εἶνε ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς.

Ὁ ΔΗΜΗΤΡ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ, ζητεῖ ἀμέσως τὸν λόγον καὶ ἐπὶ βαθεῖαν στήν καὶ ἐπὶ τὴν ἀμέριστον τῆς Βουλῆς προσοχὴν, ἀρχεται ἀγορεύων. Ἡ ἀγόρευσις αὕτη ἀποτελεῖ αἰώνιον μνημεῖον ρητορικῆς τέχνης καὶ θαυμαστῶν Συνταγματικῶν ἰδεῶν. Παραθέτομεν τὸ α'. μέρος αὐτῆς.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ (').—«*Δὲν πιστεύω ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως σοβαρῶς ἐννοεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν θεωρίαν τὴν ὁποίαν ἀνέπτυξεν ἐν τῇ ἀγορεύσει του. Τί εἶπεν ὁ κ. Πρωθυπουργός; Δὲν ζητοῦμεν, εἶπεν, παρ' ὑμῖν νὰ νομοθετήσῃτε, ἀλλὰ νὰ ἐγκρίνητε τὰ μέτρα τὰ νομοθετικά. Τί ἐννοεῖ τοῦτο; Ἐννοεῖ: Ἡμεῖς ἔχοντες τὴν Κυβέρνησιν, ἦτοι τὴν Κυβερνητικὴν ἐξουσίαν, ἐνομοθετήσαμεν καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπράξαμεν ἀξιόῦμεν καὶ πιστεύομεν ὅτι ἀποτελεῖ Νόμον. Καὶ παρ' ὑμῶν τῶν ἀσκήντων τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν δὲν ζητοῦμεν νὰ θέσῃτε τοῦτο τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἐν τοῖς Διατάγμασιν ἐθέσαμεν ὡς Νόμον, ἀλλὰ ν' ἀναγνωρίσῃτε ὅτι τὸ παρ' ἡμῶν τεθὲν ὡς νόμος εἶναι νόμος.*

(') Ἐφημ. Σῆτ. Βουλῆς ΙΘ' Περιόδου Β' Σύνοδος, 13 Συνεδρ. τῆς 22 Νοεμβρίου 1913 σελῖς 182—185.

Ζητούμεν όμως ἐπὶ πλέον ν' αποφανθῇτε ὅτι καλῶς παρ' ἡμῶν ἐγένετο τὸ οὕτω γενόμενον. Καὶ προχωρῶν ὁ κ. Πρωθυπουργός, διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ διὰ τῶν Διαταγμάτων τεθὲν εἶναι νόμος λέγει: Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ρυθμισθῶσι τὰ θέματα ἅτινα τὰ Διατάγματα ἐρρῦθμισαν, καὶ ἀφ' ἐτέρου ἡ ἐγκρισις τῆς κοινῆς γνώμης περὶ τοῦ ὅτι καλῶς ἐγένετο ἡ ρύθμισις τῶν θεμάτων, κατέστησαν τὴν ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ρύθμισιν τῶν θεμάτων τούτων κανόνα δικαίου καὶ ἐπομένως Νόμον. Καὶ οὕτως ἐμφανίζεται κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, νέον σύστημα κυοφορίας τοῦ νόμου γενομένης μίξεως τῆς ἀνάγκης μετὰ τῆς κοινῆς γνώμης. Ἡ δὲ κοινὴ γνώμη φέρεται ὡς ἐγκρίνουσα ὅχι τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ τὴν σειρὰν τῶν ἀρθρῶν τῶν Διαταγμάτων ἀνερχομένων εἰς πολλὰς δεκάδας καὶ ρυθμιζόντων πληθύν λεπτομερειῶν. Ἀλλ' εἰς τίνας ἀνήκει καὶ πῶς ἀσκεῖται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία δὲν εἶναι ζήτημα θεωριῶν, οὔτε φράσεων, οὔτε λέξεων. Περὶ τούτου ὑφίστανται κανόνες καὶ ἐπιταγαὶ ἐν τῷ Συντάγματι.

Δ. Γ. ΡΑΛΛΗΣ.—Οὔτε ἀντικείμενον συζητήσεως.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Οὔτε ἀντικείμενον συζητήσεως δύναται τοῦτο νὰ γίνῃ ἐν οἰαδήποτε αἰθούσῃ, πολὺ δ' ὀλιγώτερον πάσης ἄλλης, ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ. Εἰς τίνας ἀνήκει καὶ πῶς ἀσκεῖται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία δὲν θὰ καθορίσωμεν δυνάμει θεωριῶν ἢ ἀναπτύξεων εὐφραδῶς ἢ μὴ. Τὸ λέγει τὸ Σύνταγμα. Πέρα δὲ τοῦ Συντάγματος οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἔχει ἡ δύναται ν' ἀσκήσῃ τοιαύτην ἐξουσίαν. Δύναται νὰ ἔχῃ πλειοψηφίαν μία Κυβέρνησις καὶ αὕτη νὰ ἐγκρίνῃ τὰς θεωρίας καὶ τὰς πράξεις αὐτῆς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ δημιουργήσῃ διάταξιν παράπλευρον τῆς τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν τῶν Νόμων γέννησιν ἄλλως καθορίζουσαν ἢ ὡς τὸ Σύνταγμα ἐπιτάσσει.

Σχολιάζοντα ἡ ἐφημερὶς «Ἀθῆναι» τῆς 23 Νοεμβρίου 1913, τὴν ἀγόρευσιν ταύτην ἔγραφε τὰ κατωτέρω:

«Χθὲς ἡ πρώτη ἐπιστημονικὴ κοινοβουλευτικὴ συζήτησις. Ὁ κ. Δ. Γούναρης ὑπέρχους εἰς ἐπιχειρήματα καὶ εἰς δυνάμιν λόγου. Τὸ θέμα ἐξόχου κοινοβουλευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐνδιαφέροντος ἀφῆκεν ἀναπολόγητον τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ἐν τερατώδεις προέβαλεν ἐπιχείρημα:

—Ἐχω τὴν δημοσίαν γνώμην μετ' ἐμοῦ... αὐτὸ περίπου τὸ ὁποῖον εἶπεν ὁ ἠθοποιὸς Ἀνδρονόπουλος, ὅταν ὑποδυόμενος τὸν Σέρξην ἐκάπνιζε καὶ τοῦ εἶπεν ὅτι τότε δὲν ὑπῆρχε καπνός.

—Καὶ τί Σέρξης εἶμαι ἐγὼ ἅμα δὲν μπορῶ νὰ καπνίσω ἕνα τσιγάρο!..»

* *

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 13 Δεκεμβρίου 1913 ὁ Γούναρης ὁμίλησεν διὰ μακρῶν ἐπὶ τοῦ Νομοσχεδίου περὶ τῆς ἐφαρμοστῆς νομοθεσίας ἐν ταῖς προσηρτημέναις χώραις καὶ ἡσχολήθη εἰδικώτερον μὲ τὸν ὁριζόμενον τρόπον δικαιοπραξιῶν. Ἀληθὲς μονομαχία δικανικὴ μετὰ τὸν Γούναρη—Ρακτιβάν καὶ Γούναρη—Βενιζέλου.

* *

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 18 Δεκεμβρίου 1913 συζητουμένης τῆς κυρώσεως τῆς Συμβάσεως μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Προνομίου Ἑταιρείας τῆς στατίδος, μετὰ τοὺς βουλευτὰς Κρεστενίτην Μπασιάν, Μεσηνέζην καὶ Δικαῖον, συστήσαντας τὴν ἀναβολήν, ὁ Δημήτριος Γούναρης λαβὼν τὸν λόγον ἐπετέθη κατὰ τῆς Συμβάσεως. Διεκόπτετο συνεχῶς ὑπὸ τοῦ Βενιζέλου ἐξηγουῦντος ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ πιεστικὰ μέτρα κατὰ τῆς «Ἐνιαίας» καὶ καταλήγων εἶπε:

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ σύμβασις ἡ ὁποία θὰ ψηφισθῇ ἀν' ἐπιμείνῃ ἡ Κυβέρνησις ἥτις συνῆφεν αὐτήν, νομίζω, λέγω, ὅτι ἡ σύμβασις αὕτη δὲν ἀποτελεῖ διαχείρισιν τοῦ ζητήματος, οἷαν ἐγὼ τοῦλάχιστον θὰ ἠδυνάμην νὰ εὐχηθῶ.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 19^{ης} Δεκεμβρίου ἐπαναλαμβάνεται ἡ συζήτησις τοῦ νομοσχεδίου περὶ τῆς δικαστικῆς ὁργανώσεως τῶν Νέων Χωρῶν καὶ μετὰ τοὺς βουλευτὰς, Παν. Τσαλδάρην, Κ. Σοκόλην καὶ Ν. Τοιανταφυλλάκον ὁμιλεῖ διὰ μακρῶν ὁ Δημ. Γούναρης εἰς δὲν ἀπαντοῦν οἱ Ρακτιβάν Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης καὶ Βενιζέλος Πρωθυπουργός.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 20 Δεκεμβρίου 1913 ὁ Γούναρης, λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ψηφισθῇ κατ' ἀρχὴν τὸ νομοσχέδιον περὶ τροποποιήσεως κλάσεων τοῦ δασμολογίου ἀντιτίθεται κατὰ τῆς ψηφίσεως εἰπὼν ὅτι τοιαύτης σημασίας καὶ σπουδαιότητος νομοθετήματα, ρυθμίζοντα συμφέροντα καὶ συσχετίζοντα τὴν φορολογίαν μετὰ τοῦ Παλαιοῦ τμήματος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Νέων Χωρῶν, χρήζουσιν μελέτης καὶ ἐρεῦνης.

Ὁ Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ λέγει, ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ὁμογνώμοσύνη συνιστᾷ τὴν ἀναβολὴν τῆς ψηφίσεως, δεχόμενος τὰς ἀπόψεις τοῦ Γούναρη περὶ ἐπισταμένης ἐξετάσεως τοῦ νομοσχεδίου.

Ἡ πίστις τοῦ Κράτους

Ἡ βα συζήτησις ἐπὶ τῆς συμβάσεως τοῦ δανείου τῶν 500.000.000 παρέχει εἰς τὸν Γούναρη τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐκφωνήσῃ ἕνα ἐκ τῶν θαυμασιωτέρων λόγων ἐξ ὧν ἠκούσθησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν.

Ὁ πρόλογος τῆς ὑπερόχου ταύτης ἀγορεύσεως ἀφορᾷ τὴν ἐξέτασιν τῶν ὅρων τοῦ δανείου καὶ εἶνε μᾶλλον «εἰδικός», καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν θὰ παραθέσωμεν εἰμὴ τὸν ἐπίλογον.

Δ. Γούναρης.—(1) Ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ ἀγλαΐᾳ, τὸν ὁποῖον ἀποτελεῖ ἡ σύγχρονος κοινωνία, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δίδει τὰ νεῦρα, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δίδει τὴν δυνάμιν τῆς κινήσεως, τῆς ἀναπτύξεως, τῆς προόδου εἶναι ὁ θαυμασιὸς συνδυασμὸς τῶν ἔργων, τῶν πράξεων, τῶν μέσων τὰ ὁποῖα οὐδὲν ἄτομον δύναται νὰ εἰσηγηθῇ οὐδὲν ἄτομον δύναται νὰ διευθύνῃ, οὐδὲν ἄτομον δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ. Ταῦτα εἰσηγείται, διευθύνει, πραγματοποιεῖ μόνον τὸ κοινὸν κέντρον, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσρέουσι τὰ ὑπὸ πάντων συνεισφερόμενα καὶ ὑπὸ κοινῆς διευθύνσεως ἐπὶ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον χρησιμοποιοῦνται. Τὸ Κέντρον τοῦτο εἶναι τὸ Κράτος. Ὁ κ. ὑπουργὸς λοιπὸν τῶν Ἑσωτερικῶν, ὁ ὁποῖος ἔχει μελετήσει διὰ τῶν διαφορῶν αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν τὰ σχετικὰ θέματα θὰ σᾶς εἴπῃ καὶ αὐτὸς ὅτι θὰ λάβῃ ἀνάγκην πολλῶν χρημάτων. Διὰ αὐτὸ εἶπεν καὶ ἐπαναλαμβάνω ὅτι θὰ εἴσθε εὐτυχεῖς ἐὰν κατορθώσητε τὰς ἀνάγκας ταύτας ν' ἀντιμετωπίσητε δι' ἄλλου δανείου ἴσου κατὰ ποσὸν πρὸς τὸ ὑπὸ συζήτησιν. Θὰ προσφύγητε λοιπὸν ἐκ νέου εἰς τὴν πίστιν ἡμῶν. Θὰ εἶναι ὀδυνηρὸν δ' ὑμᾶς, ὀδυνηρὸν διὰ τὴν χώραν, ἐὰν συναντήσητε τὴν πίστιν αὐτὴν οἷαν τὴν συναντᾷται νῦν, ὅτε μετ' αὐτῆς συμβάλλετε, ἢ χεῖρονα. Θὰ εἶναι δὲ τόσῳ μᾶλλον ὀδυνηρὸν, διότι θὰ εἶναι ἀδικαιολόγητον. Διότι ἡ δυσπιστία αὕτη δὲν θὰ ἀνταποκρίνηται πρὸς τὴν πραγματικὴν κατάστασιν. Δὲν θὰ ὀφείλῃται εἰς τὴν ἀληθῆ ἐκτίμησιν τῆς καταστάσεως

(1) Ἐφημερ. Σὺν. Βουλῆς 19^{ης}. Βουλευτ. Περίοδος Β' ἐκτ. Συνόδου 23 Δεκεμβρίου 1913 σελίς 673—676.

ή υποτίμησις αὐτῇ τῆς οἰκονομικῆς ἀνάγκης τῆς χώρας, τῆς ὁποίας ἄρτι ἐπεκταθείσης, ἀλλὰ καὶ τόσον δεξιῶς, κατὰ τὸ παρελθὸν ἐν τῇ μικρᾷ αὐτῆς ὑποστάσει δραστήως καὶ ἀντιταχθείσης. Δὲν θὰ εἶναι δικαία πρὸς τὴν χώραν ταύτην τοιαύτη δυσπιστία. Θὰ προέρχηται ἐξ ἄλλων λόγων, διὰ τοὺς ὁποίους οὐχὶ ἡ χώρα, ἀλλ' οἱ διαχειριζόμενοι τὰ δημόσια αὐτῆς οἰκονομικά θὰ ὦσιν ὑπεύθυνοι, ἐκ λόγων σχετιζομένων οὐχὶ μὲ τὴν οἰκονομικὴν δύναμιν τῆς χώρας, ἀλλὰ μὲ τὴν διαχείρισιν τῶν δημοσίων Οἰκονομικῶν.

Ἡ πίστις τοῦ Κράτους.

Εἰς χεῖρας ὑμῶν κ. Ὑπουργέ ἐγκείται ἡ βελτίωσις τῆς δυσχερούς σήμερον καταπτώσεως τῆς πίστεως ἡμῶν. Εἰς χεῖρας ὑμῶν ἐγκείται τοῦτο, οὐχὶ διὰ παραστάσεων πρὸς τοὺς κεφαλαιούχους, οὐχὶ διὰ λόγων ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου. Διότι πάντα ταῦτα οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν μετὰ τὰ ἐλατήρια τὰ ὁποῖα κινοῦσιν ἐκείνους, οἵτινες πρόκειται νὰ δώσωσι τὸ χρῆμα αὐτῶν. Εἰς χεῖρας ὑμῶν ἐγκείται τοῦτο διὰ τῆς προσηκούσης διαρρυθμίσεως τῶν δημοσίων ἡμῶν οἰκονομικῶν. Ἐλέγετε πρὸς ἡμᾶς πρὸ δύο ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς τὸν ὁποῖον θὰ ὑποβάλλετε διὰ τὸ 1914, εἰς τὸ ὁποῖον προσεχώσῃ εὐρισκόμεθα, δὲν θέλει ἔχει ἰσοζύγιον. Καὶ εἶναι φυσικὸν τὸ πρᾶγμα, θὰ ἦτο δὲ περιεργὸς ἀξίωσις νὰ ἐλέγομεν πρὸς ὑμᾶς ὅτι ὀφείλετε νὰ φέρητε Προϋπολογισμὸν τοῦ 1914, ὁ ὁποῖος νὰ καταλήξῃ εἰς πλήρη καὶ τέλειον ἰσοζύγιον ἢ καὶ περισσεύμα.

Ἄλλ' ἡ ἐμφάνις τοῦ προϋπολογισμοῦ ἄνευ ἰσοζυγίου, μὲ μόνην δικαιολογίαν τὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ πίστιν πρὸς ἐκείνους πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνεσθε σήμερον καὶ θὰ ἀπευθυνῆτε καὶ αὔριον, ἵνα ζητήσετε τὰ κεφάλαιά των. Ἡ ἐμφάνις Προϋπολογισμοῦ ἄνευ ἰσοζυγίου μὲ δικαιολογίαν τὴν πραγματικὴν κατάστασιν εἶναι μᾶλλον αἰτία δυσπιστίας. Διότι, ὅταν λέγετε πρὸς ἡμᾶς, καὶ τοῦτο τὸ ἀκούουσι καὶ ἐκείνοι δικαιολογούμενος διὰ τὸ ἔλλειμα. Τί θέλετε νὰ κάμω; Τὰ πράγματα εἶναι τοιαῦτα ὥστε ἐπιβάλλουσι τὸ ἔλλειμα, βεβαίως θὰ σᾶς εἴπωσι. Δεχόμεθα ὅτι τὰ πράγματα ἐπιβάλλουσι, τὸ ἔλλειμα, ἀλλὰ τότε ἔχετε ἔλλειμα καὶ δὲν δύνασθε νὰ ἀξιοῖτε πίστιν, διότι δὲν ἔχετε οἰκονομικά. Εἶσθε ὑποχρεωμένοι, κ. Ὑπουργέ, σὺν αὐτῷ τῷ Προϋπολογισμῷ νὰ ὑποβάλλετε καὶ τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Προϋπολογισμὸς θὰ παύσῃ, καὶ πότε θὰ παύσῃ νὰ εἶναι ἀνισοσκελὴς. Διότι ἴσως δὲν δύνασθε νὰ φέρετε αὐτὸν εἰς τὸ ἰσοσκελὲς δι' ἐνὸς καὶ μόνου μέτρου ἐντὸς τοῦ βραχυτάτου διαστήματος. Ἄλλ' ὀφείλετε νὰ μελετήσητε τὴν ὅλην κατάστασιν καὶ νὰ διαγράψετε τὴν ὅλην πορείαν ἣν θὰ διανύσωμεν, ἵνα εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ οἰκονομικοῦ ἡμῶν ἰσοζυγίου φθάσωμεν. Καὶ νὰ προσεγγίσετε καὶ τὰ μέτρα ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων βαθμιαίως κατὰ τὰ διάφορα στάδια τῆς περιόδου αὐτῆς κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τελεσθῇ ἡ τοιαύτη ἐξέλιξις, τὰ μέτρα ἐκεῖνα, λέγω, διὰ τῶν ὁποίων εἴτε διὰ μειώσεως τῶν δαπανῶν εἴτε διὰ αὐξήσεως τῶν προσόδων θέλετε κατορθώσῃ νὰ ἐπιτύχητε τοῦτο, μέτρα τεθησόμενα καὶ κυρωθησόμενα ἀμέσως, προσωρινά ἀσφαλῶς νὰ παραγάγῃσι τοὺς βαθμιαίους καρπούς αὐτῶν ἐν τοιαύτῃ προόδῳ ὥστε ἐκείνος ὁ ὁποῖος θὰ μελετήσῃ ταῦτα ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως νὰ δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι ἐξησφαλισμένον ἐν χρόνῳ προσεχέτατα ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως τὸ ἰσοζύγιον τῆς χώρας καὶ ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν πίστιν ἡμῶν μετὰ στερῶ ἢ ὀλίγον ἀποτέρῳ τὸ ἰσοζύγιον τῆς χώρας καὶ ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν πίστιν ἡμῶν μετὰ πλήρους πεποιθήσεως. Τοῦτο δὲ κ. Ὑπουργέ, ἐπιβάλλει εἰς ὑμᾶς, ὁ ὁποῖος διευθύνετε τὰ οἰκονομικά τῆς χώρας, νὰ εἴπητε τὸ ὅμμα ὑμῶν εὐθυμιστικὸν ἐπὶ παντὸς μέτρου οἰασθήποτε φύσεως δυναμένου νὰ συνεπαγάγῃ δαπάνας καὶ νὰ ἐρευνήσητε αὐτὸ μὲ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα ἐκείνου ὁ ὁποῖος χρήματα διαχειρίζεται καὶ περὶ χρημάτων ἀποφασίζει.»

Ὁ μολοσσὸς τοῦ δημοσίου Χρήματος.

Διότι γνωρίζετε σεῖς ἐκ τῆς πείρας ὑμῶν ὡς ὑπουργοῦ, ἀλλὰ γνωρίζετε καὶ ἐκ τῶν μελετῶν ὑμῶν, ποία εἶναι ἡ θέσις σας εἶσθε ὁ μολοσσὸς ὁ τεταγμένος πρὸ τοῦ Χρηματοκιβωτίου τοῦ Κράτους καὶ φυλάττειν αὐτὸ ἀπὸ παντὸς ἐκ τῶν συναδέλφων σας, ὁ ὁποῖος θὰ θελήσῃ νὰ ἐπιβάλλῃ χεῖρα εἰς αὐτό. Χωρὶς τοῦτο νὰ πρᾶξτε, διότι θὰ εἶναι ἀντιοικονομικόν, ἀσκήσατε ὅμως τὴν ἐξουσίαν σας ταύτην μετ' ὅλου τοῦ θάρρους καὶ ὅλης τῆς ἐπιβολῆς. Διότι ἐνθυμηθῆτε ὅτι, ὅταν ἐξογκωθῇ ὁ Προϋπολογισμὸς σας ἐλάχιστα θὰ ἔχητε ἐν αὐτῷ κονδύλια ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐν περιπτώσει ἀντιξίων περιστάσεων τῶν οἰκονομικῶν ὑμῶν, νὰ δύνασθε νὰ χρησιμοποιήσητε τὴν ψαλίδαν. Ἐν τῷ ὀγκῶδῃ Προϋπολογισμῷ, ὁ ὁποῖος θὰ διέπῃ ἡμᾶς εἰς τὸ μέλλον θὰ ἔχητε

τὸ δημόσιον χρῆος, ἀνεπίδεκτον οἰασθήποτε μεταβολῆς, θὰ ἔχητε τὰς συντάξεις, τὰς ἠξυμένους ἀνεπίδεκτους πάσης μεταβολῆς, θὰ ἔχητε τὰς δαπάνας ἐκείνας εἰς τὰς ὁποίας κατὰ τὸ παρελθὸν κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς οἰκονομικῆς στενοχωρίας ἢ τῆς οἰκονομικῆς ἀπογνώσεως κατεύφενον οἱ προκατόχοι ὑμῶν, καὶ διὰ τοῦ μετριασμοῦ διὰ τῶν ὁποίων ἐπετύγχανον βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως. Ἐννοῶ τὰς στρατιωτικὰς καὶ ναυτικὰς μας ἀνάγκας. Ἐν στιγμῇ ἀνεχειρίας ἐπεβάλλετο εἰς αὐτὰς κατὰ τὸ παρελθὸν ἡ χεῖρ τῶν διαχειριζομένων τὰ οἰκονομικά. Πρὸ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων ἐμείον τὰς δαπάνας τοῦ στρατοῦ ἢ τοῦ ναυτικοῦ. Ἄλλ' αὐτὴν τὴν εὐχέριαν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς σήμερον καὶ τῆς αὔριον, καὶ ὡς εὐχυθῶμεν βραχέος μέλλοντος δὲν θὰ ἔχῃ.

Διότι αἱ δυνάμεις τότε αἱ πολεμικαὶ τῆς Ἑλλάδος ἕτερον εἶχον προορισμὸν παρὰ τὸν προορισμὸν, τὸν ὁποῖον ἔχουσιν ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. Διὰ τὰς δυνάμεις τὰς πολεμικὰς ἡμῶν ἠδύναντο οἱ προκατόχοι ὑμῶν νὰ εἴπωσιν· «ὡς ἀναβληθῇ πρὸ τῆς ἀδυναμίας τῆς οἰκονομικῆς ἐπὶ τινα χρόνον, ἐπὶ δύο τρία, ἢ ὀλιγώτερα ἔτη — ἡ αἰσιοδοξία πάντοτε ἐμείον τὸν χρόνον, εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ τὰ πράγματα κατόπιν τὰ ἐπεξέτεινον ἴσως κατὰ τι περισσότερον — ὡς ἀναβληθῇ ἡ τελεία στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ παρασκευὴ τῆς χώρας. Διότι τότε ἡ παρασκευὴ αὕτη περιορίζετο ἐπὶ τὴν πραγματοποίησιν ἱερῶν μὲν πόθων, ἀλλ' εἰς τὸ μέλλον κειμένων, ἐνῶ σήμερον, κύριε Ὑπουργέ ἡ στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ἡμῶν δύναμις δὲν εἶναι τι εἰς τὴν μείωσιν τοῦ ὁποίου δύνασθε οὔτε σεῖς οὔτε ἕτερος τις ν' ἀποβλέψῃ, διότι διάφορος εἶναι καὶ ἀνεπίδεκτος πάσης ἀναβολῆς ὁ προορισμὸς αὐτῆς. Καὶ χάριν τοῦ προορισμοῦ διὰ τὸν ὁποῖον αἱ πολεμικαὶ ἡμῶν δυνάμεις ὁργανοῦνται καὶ ὑφίστανται σήμερον, εἶναι ἐπιβεβλημένον νὰ θυσιασθῶσι τὰ πάντα. Διὰ τοῦτο θὰ εὐρεθῇ ἐνώπιον Προϋπολογισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἐλάχιστα θὰ ἔχητε νὰ μειώσῃτε ὅταν ἐξογκωθῇ.

Καὶ προσέξατε εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Διότι τὸ γνωρίζετε ὑμεῖς, σᾶς τὸ διδάσκει καὶ ἡ πείρα ὅλων τῶν Κρατῶν, σᾶς τὸ διδάσκει καὶ ἡ πείρα τοῦ Κράτους τοῦ ἡμετέρου, ὅτι αἱ δαπάναι ἀπαξ ἐισαγόμεναι εἶναι ἀδύνατον νὰ περιορισθῶσι κατόπιν.

Εὐτυχῶς δέ, προκειμένον νὰ ἐπεκτείνητε τοὺς ὑπάρχοντας ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν ὑπηρεσιακοὺς ὁργανισμοὺς εἰς τὰς ἄρτι προσαρτηθείσας χώρας, εὐρίσκεσθε σήμερον ὑπὸ περιστάσεις ἐξόχως εὐμενεῖς διὰ τὴν ὅσον ἐνεστὶν οἰκονομικώτεραν διαρρυθμίσιν τῶν ὁργανισμῶν τούτων. Διότι δύνασθε ἐπεκτείνοντες αὐτοὺς κατ' ἐδαφικὴν ἔκτασιν πέραν τῶν πρῶν ὁρίων νὰ ἐξαντλήσητε πᾶσαν τὴν δυνατὴν ἐνεργητικότητα αὐτῶν ἀποφεύγοντες νὰ τοὺς ἐξογκώσῃτε.

Αὐτὰς, Κύριοι, εἶχον τὰς συστάσεις νὰ ὑποβάλλω εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ δανείου. Κατερχόμενος δὲ τοῦ βήματος ἐπαναλαμβάνω νὰ τονίσω ὅτι πᾶσαν πρόνοιαν νομίζω ἐνδεδειγμένην ἵνα ἀνυψώσωμεν τὴν πίστιν ἡμῶν. Διότι ταύτης ἔχομεν σήμερον καὶ θὰ ἔχωμεν καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀπόλυτον ἀνάγκην, ἵνα καὶ ὡς Κράτος συντηρηθῶμεν καὶ ὡς κοινωνία προαχθῶμεν. (Χειροκροτήματα παρατεταμένα).

* *

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 10ης Μαρτίου 1914 συζητουμένου τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἐξαγορᾶς τῶν μετοχῶν τῆς Ἑταιρίας τῶν Ἑλληνικῶν Σιδηροδρόμων ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ὁ Δημ. Γούναρης καὶ ἐκράτησε τὸ βῆμα ἐπὶ τοῖσιν, Ἡ ἀγόρευσις του ἐκείνη ἐθαυμάσθη ὅχι μόνον διὰ τὴν ἀριότητά της ἀλλὰ καὶ ἀκόμη διότι ἀπέδειξε τὸν Γούναρην ἐντριβῇ περὶ τὰ τεχνικὰ ζητήματα. Ἀρκεῖ ἡ παράθεσις ἀρθροιδίου τῆς Βενιζελικῆς ἐφημερίδος «Νέα Ἑλλάς», ἥτις ἐσχολίασε τὴν ἀγόρευσιν ἐκείνην τοῦ Γούναρη διὰ νὰ καταστή ἀντιληπτὴ ἡ πάσα ἀρετὴ ἐκ τῆς ἀγορεύσεως ἐκείνης ἐντύποις.

...Ἐκ τῶν ἀναπτυχθέντων ἐπιχειρημάτων ἦσαν ἰδιαίτερος ἀξιοσημείωτα ὅσα προέβαλεν ὁ κ. Δ. Γούναρης ἀποδεικνύων ὅτι κατὰ τὴν λεπτομερεῖαν διατύπωσιν τῆς συμβάσεως ἀφ' ἧς ἔχουσιν ἄνευ προσοχῆς σημεία ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ Κυβέρνησις ὀφείλε νὰ καταβάλλῃ ἰδιαίτερον τὴν μέριμναν αὐτῆς...

Ἡ «Ἀκρόπολις» ἐξ ἄλλου σχολιάζουσα τὴν ἀγόρευσιν ἐκείνην ἔγραφε: Ἐκ τῆς ὅλης ἀγορεύσεως τοῦ κ. Δ. Γούναρη περὶ τῶν σιδηροδρόμων ἀπεδείχθη δυστυχῶς ἐναργέστατα, ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶναι μόνον ὑποχωρητικὴ ἀπέναντι τῶν ξένων Κυβερνήσεων

διὰ τὰ πάρη εὔσημα καλοῦ παιδιοῦ, ἀλλ' εἶναι ὑποχωρητικὴ καὶ εἰς τὰς ἐταιρίας. Καὶ ὅτι δι' αὐτὴν τὸ Δημόσιον χρεῖμα εἶνε ξένον χρεῖμα, πρὸς τὸ ὅποιον στοργὴ δὲν ἐπιτρέπεται.

Ὁ κ. Δ. Γούναρης εἰς τὰ ζητήματα αὐτὰ εἶναι πάντοτε «καβάλλα».

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἐπίσημον Βενιζελικὸν δημοσιογραφικὸν ὄργανον, ἡ «Πατρίς» δὲν ὑστέρησεν εἰς ἐπαίνους. Ἰδοὺ μία περικοπὴ ἀρθροῦ διὰ τῆς ἀγορεύσεως τοῦ Γούναρη.

«... Ὁ κ. Γούναρης ἠκολούθησε τὴν πρέπουσαν τακτικὴν. Ὁμίλησεν ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ὄχι ὡς ἐκ συστήματος ἀντιπολιτευόμενος... Ἐδωκεν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς γνώμην καὶ καὶ συμβουλὰς χρησίμους, τὰς ὁποίας ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν. Ὅταν οὕτω διεξάγονται αἱ συζητήσεις, βεβαίως ἡ Βουλὴ αἰρεται εἰς τὸ προσήκον αὐτῇ ὕψος».

Ἡ «Ἀστροπὴ» ἔγραφεν ἐπίσης εἰς τὸ φύλλον αὐτῆς τῆς 11ης Μαρτίου.

«Ζωηρὰ ἐντύπωσιν ἐπροξένησε ἡ χθεσινὴ ἐπὶ τῶν σιδηροδρομικῶν συμβάσεων ἀγορεύσις τοῦ κ. Γούναρη. Διὰ νέων ἐπιχειρημάτων ὁ ἐπιφανὴς ἐκ Πατρῶν πολιτευτὴς κατέδειξε τὸ ἀσυμφορὸν καὶ οἰκονομικῶς ἐπιβλαβὲς τῶν συμβάσεων τούτων. Διαρκούσης τῆς ὁμιλίας τοῦ Γούναρη διέκοπτε τὸν ἀγορευτὴν συχνὰ ὁ κ. Βενιζέλος ὅπως διασκεδάξῃ τὴν ἐντύπωσιν ἐκ τῶν ἐπιχειρημάτων τὰ ὁποῖα ὡς βόμβαι ἐξεργηγνόντο ἐκ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ βήματος. Οὔτε αἱ διακοπαὶ ἀλλ' οὔτε καὶ αἱ ἀθρόαι σημειώσεις τὰς ὁποίας ἀπέστειλε πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον ὁ παρὰ τοὺς στενογράφους παρακαθήμενος κ. Διαμαντίδης, οὔτε καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ βήματος ἀπάντησις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ κατάρθωσαν ἢ ἀνατρέψωσαν τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Γούναρη λεχθέντα. Δυστυχῶς ἡ Βουλὴ καίτοι ἐκκλητικὸς ἦκουσε τῶν παρὰ τοῦ κ. Γούναρη λεχθέντων ἐψηφίσε κατὰ τὰς προϋπάρχουσας ἀμφοτέρους τὰς κατὰ τοιοῦτον πλημμελὴ καὶ ἐπιζήμιον διὰ τὸ Κράτος τρόπον καταρτισθείσας συμβάσεις».

Αἱ δὲ «Ἀθῆναι» τῆς 11 Μαρτίου 1914, ἀφιέρωσαν τὰ κάτωθι χαρακτηριστικὰ ἀρθροῖδια εἰς ἀναδημοσίευσίν.

«Τίναγμα ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα δυσχερὲς ἀνευρίσκει τις ἐν τῇ ἀναλύσει νομοσχεδίων ὑπῆρξεν ἡ περὶ σιδηροδρομικῆς συμβάσεως χθεσινὴ ἀγορεύσις τοῦ κ. Δ. Γούναρη. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κ. Γ. Θεοτόκη, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κ. Δ. Γούναρη τί ἀπομένει ἐκ τῆς συμβάσεως ταύτης; Μόνον ἡ ἀπάντησις.

— Αὐτὸ μᾶς ἤρθε, αὐτὸ ἐκάμαμεν ἀφοῦ ἔχομεν τὴν πλειοψηφίαν. Ἄλλως τε ἀπὸ τὴν σιγῆν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ ἀπὸ τοῦ τριήμερον μάθημα, ὅπερ ἔλαβε διὰ τὰ ἀπαντήσῃ ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀποδεικνύομεν ὅτι δὲν ἐννοοῦμεν καὶ μεγάλα πράγματα ὡς Κυβέρνησις.

Αὕτη δὲ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Ἀφίενται λοιπὸν αὐτῇ αἱ ἀμαρτίαι καὶ τὰ 5 1/2 ἐπὶ πλέον ἐκατομύρια εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας τῆς Μπαντίνωλ».

«Τὰ Κυβερνητικὰ φύλλα εἶναι καταπληκτικῆς ἀφελείας. Ὁμίλησαν διὰ τὴν ἀγορεύσιν τοῦ κ. Δ. Γούναρη ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς συμβάσεως. Καὶ τί νομίζετε ὅτι εἶπον, ὅτι ὁ κ. Δ. Γούναρης ὁμίλησεν ὡς μὴ ἀντιπολιτευόμενος. Πλανῶνται. Ὁ κ. Γούναρης εἶναι ὁ ἀποδοκιμάζων ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐθνικὴν, διοικητικὴν, οἰκονομικὴν, πολιτεσιολογικὴν. Ἀλλ' εἰς τὸ κοινὸν τῆς συμβάσεως τὸ ὅποιον ἔκαμε διὰ τῆς ἀγορεύσεώς του ἠθέλησαν νὰ συρράψουν ψευδοεπαίνους διότι ὁ κ. Δ. Γούναρης συνεζήτησεν ὡς θὰ συνεχίζῃ φίλος τῆς Κυβερνήσεως. Οἰκτροτέρα ἀντίληψις πολιτικῆς ἀμύλλης δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ».

«Καὶ ἄλλο θαῦμα ἀφελείας... Ἡ «Πατρίς» ὀρκίζεται ὅτι ὅσα εἶπεν ὁ κ. Δ. Γούναρης ἦσαν ἀσύστατα, διότι ἡ σιδηροδρομικὴ σύμβασις εἶναι τὸ κορύφωμα τῆς ἐντελείας. Καὶ εἰς τὸ τέλος προσθέτει ὅτι καλὸν εἶναι ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐπωφεληθῇ τῶν διδαγμάτων ἅτινα τῇ παρέσχε ὁ ἐκ Πατρῶν πολιτευτὴς».

Ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς τροποποιήσεως τοῦ δασμολογίου καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ εἰσηγητικὴ ἀγορεύσις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Α. Διομήδους φέρουν τὸν Δημήτριον Γούναρη ἐπὶ τοῦ βήματος ὅπερ ἐκράτησεν ἐπὶ τετράωρον. Ὅλος ὁ θησαυρὸς τῶν οἰκονομικῶν γνώσεων τοῦ Γούναρη, αἱ περὶ δασμολογίου θεωρίαι του καὶ γινώμαι ἀπαύγασμα μακρῶν καὶ ἐνδελεχῶν, μελετῶν, ἐξετέθησαν τὴν ἐσπέραν ἐκείνην καὶ ἡ Κυβέρνησις ἡσθάνθη βαθύτατα τὸ ἀνηλεὲς μαστίγωμα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς.

Θὰ ἤξιζε τῶνόντι, ἡ παράθεσις ὅλης τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης ἀγορεύσεως ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, ἀν' ὃ χωρὸς αὐτοῦ δὲν ἦτο τόσῳ περιορισμένος. Παραθέτομεν μόνον μίαν περικοπὴν τῆς ἀγορεύσεως ταύτης, ἁξίαν ἢ ἀναγνωσθῇ ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας:

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.—Εἶπον ὅτι ἐν τῇ αἰτιολογικῇ μνημονεύεται τὸ πρῶτον πρόβλημα, τὸ περὶ δασμολογικῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἀκούσατε τώρα, Κύριοι πῶς μνημονεύεται: «Διὰ τοῦ προκειμένου νομοσχεδίου προτείνεται ἡ ἐλάττωσις δασμῶν τινῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης. Εἶναι μὲν βέβαιον—ἐνταῦθα ἐπικαλοῦμαι, Κύριοι, ὁλόκληρον τὴν προσοχὴν σας, διὰ τὰς ἀπορροαίους ν' ἀντιληφθῇ ἐν τῷ χωρίῳ τὸ ὅποιον θὰ σὰς ἀναγνώσῃ, καὶ τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ τὴν μόνην συσχέτισιν τοῦ νομοσχεδίου πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς δασμολογικῆς μεταρρυθμίσεως—εἶναι μὲν βέβαιον ὅτι τὸ ἐν ἰσχύϊ δασμολόγιον χρήζει γενικῆς ἀναθεωρήσεως ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιστημονικωτέρας καὶ μεθοδικωτέρας κατατάξεως, τῶν διαφόρων εἰδῶν καὶ δασμολογίσεως ἐπὶ τῇ βάσει κατ' ἀρχὴν ὁρισμένου ποσοστοῦ ἐπὶ τῆς ἀξίας των» καὶ ἐξακολουθεῖ μὴ νομίσητε ὅτι παραλείπω καμμίαν λέξιν «ἰδίως δὲ τῶν προϊόντων ἐγγωρίου παραγωγῆς ἢ βιομηχανικῶν τοιούτων».

Ὅστις ἐξ ὑμῶν ἐνόησε τί τοῦ λέγει εἶναι ἀξίως βραβεύσεως. (Παρότης).

Πρὸ τίνος καιροῦ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἀγορεύων ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης, ἀπηύθυνεν ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς νεανίας τοὺς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον φοιτῶντας καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς: «Κύριοι ὅταν ἀπευθύνεσθε πρὸς τὴν Βουλὴν, καθήκον ἔχετε νὰ γράψῃτε τὴν Ἑλληνικὴν καὶ αἱ λέξεις αἱ ὑφ' ἡμῶν τιθέμεναι ἐν τοῖς ἐγγράφοις, νὰ ἐκπροσωποῦν ὁρισμένας ἐννοίας» Ἡθελον παρακαλέσει τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἀπευθύνῃ συχνὰ τὴν συμβουλὴν αὐτὴν καὶ εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι συντάττουσι τὰς εἰσαγωγικὰς ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν νομοσχεδίων τῶν εἰσηγούμενων ὑπὸ τῆς ὑπ' αὐτὸν Κυβερνήσεως εἰς τὴν Βουλὴν». (Χειροκροτήματα).

Ἡ παραχώρησις τῆς νησιδος Σάσωνος.

Τὸ νομοσχέδιον περὶ παραχωρήσεως τῆς νησιδος Σάσωνος εἰς τὴν Ἀλβανίαν, προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Βουλῆς. Πρῶτος λαμβάνει τὸν λόγον ὁ ἀεικλής Δημήτριος Ράλλης καταφερόμενος δομῆματα ἐναντίον τῆς παραχωρήσεως, ἀπαντᾷ δ' εἰς αὐτὸν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Γ. Στρογγί.

Μετὰ ταῦτα λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Δημ. Γούναρης καὶ ἐκ τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἀγορεύσεως αὐτοῦ παραλαμβάνομεν σημεῖα τινὰ, ἵνα νὰ δώσωμεν τὸ μέτρον τῆς πολιτικῆς διορατικότητος τοῦ ἐκλιπόντος.

Δ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ (1)—Διὰ τοῦ ἐπὶ συζητήσεων νομοσχεδίου, κ. Βουλευταί, καλοῦμεθα νὰ παρασχόμεν τὴν ἀδειαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἵνα παραχωρήσῃ τὴν νησιδα Σάσωνα εἰς τὸ Ἀλβανικὸν Κράτος. Ἡ παραχώρησις αὕτη ἀποτελεῖ μέρος γενικωτέρας παραχωρήσεως περιλαμβανομένης οὐ μόνον τῆς νησιδος αὐτῆς ἀλλὰ καὶ χώρας καταληφθείσας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ σιγατοῦ καὶ ἀποδοθείσας διὰ τῶν ἀγώνων αὐτοῦ εἰς τὴν ἐλευθερίαν, τὰς ὁποίας καλοῦμεθα ἤδη νὰ παραδώσωμεν οὐχὶ εἰς τὸ Κράτος, εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ ὁποίου πρότερον ἐτίθουν, ἀλλὰ εἰς τὸ νεοπαγὲς Ἀλβανικὸν Κράτος».

«Τοῦτον ἔνεκα, Κύριοι, νομίζω ὅτι καὶ ἐμοὶ καθήκον εἶναι νὰ ἐπιληφθῶ τῆς ἐξέτασός οὐχὶ ἀπλῶς τῆς παραχωρήσεως τῆς νησιδος, ἀλλὰ τῆς ἐξέτασός οὐκλήρου τῆς ἡπειρωτικῆς ἐποπτείας τῆς

(1) Ἐφημερὶς Συζητήσεων Βουλῆς ΓΘ'. Περίοδος Β'. Ἐκτάκτου Συνόδου. Σελὶς 1584 τῆς 12 Μαΐου 1924.

ὅποιας ὁ διακανονισμὸς συνετελέσθη κατὰ τρόπον ὥστε νὰ περιλαμβάνη μὲν καὶ τὴν παραχώρησιν τοῦ Σάσσωνος ἀλλὰ καὶ τὴν παραχώρησιν χωρῶν ἄλλων πολλῶν σημαντικωτέρων καὶ πολλὴν περισσότερον θιγόντων τὴν ψυχὴν ἡμῶν

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν εἶπεν ὅτι τὸ πανευρωπαϊκὸν συμφέρον ἴδουσε τὴν Ἀλβανίαν εἶπε προσέτι ὅτι εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἡ Ἑλλάς οὐδὲν εἶχε ν' ἀντεῖπῃ καὶ προσέθηκε τὴν χαρακτηριστικὴν παρατήρησιν ὅτι, καὶ ἂν ἡ Εὐρώπη δὲν ἤθελε σκεφθῇ τὴν ἰδουσαν Ἀλβανικοῦ Κράτους, συμφέρον τῆς Ἑλλάδος ἦτο νὰ σκεφθῇ αὐτὴ ταύτην καὶ νὰ συντελέσῃ παντὶ τρόπῳ εἰς αὐτήν. Βεβαίως εἰς τὰς δηλώσεις ταύτας οὐδεὶς, οὐδὲ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, οὐδὲ ἔξω αὐτῆς, εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ ἀντίρρησην. Ἡ ἰδουσα Κράτους Ἀλβανικοῦ ἐκ τῆς Ἀλβανικῆς ἐθνότητος, περιλαμβανόντος ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτοῦ τὰς χώρας ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ὑπὸ Ἀλβανῶν τὸ γένος κατοικοῦνται, δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ εἶπῃ τὴν Ἑλληνικὴν κυρίαν συμπαθεσάτην καὶ οὐδεὶς ἦτο δυνατόν νὰ ἐπάρξῃ ἐν Ἑλλάδι ὁ ὁποῖος ὅχι νὰ διαφοροῖσιν ἐναντίον τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς Ἐλευθερον Κράτος, φυλῆς μετὰ τῆς ὁποίας τοσοῦτους ἔχομεν δεσμούς, ἀλλὰ νὰ μὴ θελήσῃ προθύμως νὰ τεθῇ παρὰ τὸ πλεονὸν τοῦ νέου Κράτους καὶ μὲ τὰ αἰσθήματα τὰ φιλελεύθερα, τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ μὲ πᾶσαν ἐνίσχυσιν τὴν ὁποῖαν αἱ περιστάσεις ἤθελον ἐπιτρέπει.

Ἀλλὰ.....

Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦτου μέχρι τῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν ἀξίωσιν, ἵνα χώρα Ἑλληνικαὶ καὶ πληθυσμοὶ Ἑλληνικοὶ περιληφθῶσιν εἰς τὸ Ἀλβανικὸν Κράτος, ἡ ἀπόστασις εἶναι πολλὴ μεγάλη. Καὶ δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ὅτι ἐκεῖ ὅπου κατέληξεν ἡ ἰδουσα τῆς Ἀλβανίας περιλαμβάνει χώρας καὶ πληθυσμούς Ἑλληνικούς καὶ διὰ ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ γεγονότι, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰδίας ἀκριβῶς ἀρχῆς ἡ ὁποία ἐμπνέει πᾶσαν συμπάθειαν ἐν Ἑλλάδι πρὸς τὴν ἰδουσαν Ἀλβανικοῦ Κράτους, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ αἰσθανθῶμεν ἄλγος καὶ δόνησιν

Ἐξετάζων διὰ μακρῶν τὰς γενομένας διαπραγματεύσεις περὶ τῆς ἰδουσας τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους ἐπὶ τῇ βάσει ἐπισήμων ἐγγράφων, ὡς καὶ τὰ ὅρια τοῦ νεοπαγὸς Κράτους, τονίζει ὅτι ἡ Ἑλλάς ἠδὲν αὐτὴ νὰ καταλάβῃ τὸν Αἰλῶνα καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ὁριστικὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα προσάφτησιν τῆς Κορυνθίας καὶ τοῦ Ἀργυροκάστρου. Καὶ εἶπεν:

1. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. «Ἀλλ' ὅπωςδήποτε τὰ πράγματα ἦσαν εἰς τὴν ἀνάγκην ἵνα Χώρα Ἑλληνικαὶ προσαφτηθῶσιν εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνέκυπτεν εἰς τὸ μέσον ὑπεριότης τις ὑποχρέωσις τῆς Ἑλλάδος, ὑποχρέωσις ἵνα εἰς τοὺς πληθυσμούς τοὺτους παρασχεθῶσιν ἐκείναι τοὐλάχιστον αἱ ἐγγυήσεις, τὰς ὁποίας ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ᾤοντες οἱ πληθυσμοὶ οὗτοι εἶχον καὶ αἱ ὁποῖαι ἐξασφάλισαν εἰς αὐτοὺς τὴν τὰς ὁποίας ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ᾤοντες οἱ πληθυσμοὶ οὗτοι εἶχον καὶ αἱ ὁποῖαι ἐξασφάλισαν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον διατήρησιν τῆς Ἑθνικῆς αὐτῶν ὑποστάσεως καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀκόμῃ ἀναπτύξεως. Διότι, Κύριοι, ὅταν καὶ ὅν τρέφωμεν συμπάθειαν πρὸς τὸ Κράτος τὸ Ἀλβανικόν, δὲν δυνάμεθα νὰ παραγνωρίσωμεν ὅτι εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν Κράτος οὐχὶ ἀνώτερον τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον πρότερον ἐκυριόρχει τῶν χωρῶν τὰς ὁποίας εἰς αὐτὸ παραχωροῦμεν Ἐπεβάλλετο λοιπὸν ἵνα ἂν οὐχὶ πλεονα τοὐλάχιστον ἡ αὐτὴ ἐξαιρετικὴ θέσις ἡ ἐξασφαλίζουσα τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν ὑπόστασιν καὶ ἀνάπτυξιν ἀναγνωρισθῇ.»

Ἡ Ἑθνικὴ Ἀλληλεγγύη.

Κοίνων περαιτέρω τὴν κατάρτισιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν λεχθέντων τοῦ ὑπὸ τῶν προλαλησάντων, εἶπεν:

«Ἐπρόκειτο περὶ ἐπικρίσεως τῆς οὐσίας τῶν δηλώσεων, τὰς ὁποίας ἐκάμετε ἐκ τῆς θέσεως τῆς οὐσιαστικῆς τὴν ὁποίαν, δι' αὐτῶν ἐλάβετε. Δὲν ἔπρεπε νὰ παραστήτε ὡς συνήγορος ἀπλὸς οἷος παρόντι, ἀλλ' ὡς ὑπεύθυνος πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν παραχωρουμένων Ἡπειρωτικῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν. Δεῖ, εἰσθε ἀπλοὶ σνήγοροι τῶν πληθυσμῶν αὐτῶν, ὥστε νὰ διατυπώσετε τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν εἰς εὐχάς. Εἰσθε ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἐξασφάλισιν αὐτῶν. Διότι ὅταν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος μετέβῃ ἐκεῖ καὶ ἐκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ὅταν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀπέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλευθερίαν, ἐπρόκειτο δὲ κατόπιν νὰ παραδῶσιν αὐτοὺς εἰς ἄλλους, ὅχι τοὺς κατόπιν κυριάρχους ἀλλὰ τρίτους μετὰ τὴν ὁποίαν οὐδὲν ὑπῆρχε προηγουμένως καθεστὼς ὥστε νὰ τοὺς ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐθνικὴν καὶ ἀτομικὴν ἀκόμῃ ἐκείνῃν, τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικὸν εἶχε τὴν εὐθύνην ἵνα παραδιδόμενων τῶν πληθυσμῶν τούτων, παραδοθῶσιν οὗτοι ἐν τοιαύτῃ ἐξασφαλίσει τῆς Ἑθνικῆς αὐτῶν ὑποστάσεως, ὥστε οὐδένα, οὐδέποτε νὰ δύνανται νὰ διατρέξωσι κίνδυνον. Τοιαύτην ἀλληλεγγύην, τοῦ Κράτους τοῦ Ἑλληνικοῦ μετ' ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἐπρό-

κειτο νὰ παραδῶσιν εἰς τὴν Ἀλβανίαν, ἔπρεπε νὰ ἴδωσιν ἐκδηλουμένην ἐκείνοι μετὰ τῶν ὁποίων συννενοήθητε. Οἱ ἐπικρίναντες δὲ ὑμᾶς διὰ τὴν διατύπωσιν τῶν ὁσῶν ἀπλῶν εὐχῶν, δὲν ἐπέκριναν ὑμᾶς, διότι μετ' ἀβροφροσύνης διατυπώσατε τὰ αἰτήματα ἡμῶν ἐπέκριναν ὑμᾶς διότι δὲν ἐξεδηλώσατε κατὰ τρόπον ἐμφανῆ τὴν παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει συνειδήσιν τῆς ἀνάγκης ἀλληλεγγύης μετὰ τῶν ἡμῶν καὶ ἐκείνων» (Χειροκροτήματα, παροτεταμένα ἐκ τῆς αἰθούσης καὶ τῶν ἀκροατηρίων).

Σύμψας σχεδὸν ὁ τύπος διαφύλαξε τὰς εὐμενεστεράς τῶν κρίσεων ἐπὶ τῆς βαρυσημάντου ταύτης ἀγορεύσεως τοῦ Γούναρη. Αἱ ἐπὶ τῆς ἀγορεύσεως ταύτης κρίσεις τοῦ τύπου θ' ἀπησχόλουν σελίδας ὁλοκλήρους τοῦ παρόντος βιβλίου. Ἀρκούμεθα εἰς τὴν παραθέσιν μόνον τοῦ κατωτέρου χαριτωμένου ἀνθιδίου τῆς Ἀκροπόλεως.

Ἐγνώμη ἐνός.

Ὁ κ. Δημ. Γούναρης ἔως τώρα ἔκαμεν εἰς τὴν Βουλὴν τὸν ἱεροκίρκον. Ἀπὸ τῆς χθεσινῆς ὁμως συνεδριάσεως κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Σάσσωνος, ὁ ἱεροκίρκος ἔγινε πυγμαῖος.

—Τῆς γροθιῆς του τῆς ἡσθάνθη πρωτίστως ὁ κ. Πρωθυπουργός!—

Ἡ ἐργασία - Τὸ Κράτος - Ὁ ἐργάτης.

Ἡ Βουλὴ ἐπρόκειτο νὰ ψηφίσῃ εἰς βαν ἀνάγνωσιν κατὰ τὴν συνεδριάσιν τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1914 τὸ νομοσχέδιον «περὶ μέτρων ἐξασφαλίσεως τῶν εἰς τὸ Κράτος ἀναγκαιουσῶν μεταφορῶν καὶ τῆς δημοσίας τάξεως».

Ὁμιλοῦσιν ἐπ' αὐτοῦ οἱ βουλευταὶ Π. Ἀραβαντινὸς καὶ Γεώργιος Θεοτόκης καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ Δημήτριος Γούναρης, ἀναπτύξας μετὰ δυνάμεως ἀξιοθαυμάστου τὰς ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἐργατικῆς τάξεως αὐτόχημα φιλοσοφικὰς γνώσεις του.

ΔΗΜ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ (1).—«Διὰ τοῦ ἐπὶ συζήτησιν νομοσχεδίου, Κύριοι, τίθεται περιορισμὸς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐργάτου τοῦ νὰ παρέχῃ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ὑπὸ ὅρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους αὐτὸς νομίζει συμφέροντας. Ὁ περιορισμὸς οὗτος δὲν θίγει δικαίωμα. Ὁ περιορισμὸς οὗτος θίγει αὐτὸν τοῦτον τὸν ἐργάτην, διότι ἡ ἐργασία τοῦ ἐργάτου οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ κίνησις τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. Δὲν εἶναι τι ἀνήκον εἰς αὐτόν. Εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος. Τοῦτο εἶναι ἡ ἐργασία.

Ἡ χρῆσις τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν ἐργασίαν, δὲν εἶναι δικαίωμα, διότι δικαίωμα εἶναι ἐκεῖνο τὸ συμφέρον τὸ ὁποῖον συνεπεία νομικῆς ἀναγνώσεως ἔλαβε τὸ κῆρος αὐτοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἔχετε ἀνάγκην νόμον διὰ νὰ θέσῃτε εἰς συνάφειαν ἀπολύτου εὐχαιρίας διαθέσεως τὸν ἄνθρωπον, πρὸς τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὰ ὅσα καὶ οἰκείαν βούλησιν δύναται νὰ κινή. Ταύτην τὴν βούλησιν δὲν καλεῖται νὰ κυρώσῃ τὸ δίκαιον, διότι δὲν ἔχει ἀνάγκην οὐδεμιᾶς κυρώσεως, διότι τὸν σύνδεσμον μετὰ τὸ ἐγὼ καὶ τὸ σῶμα καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου δημιουργεῖ ἡ φύσις τοσοῦτον ἀσφαλῶς ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην οὐδεμιᾶς ἐπεμβάσεως τοῦ Νόμου. Ἐντεῦθεν ἡ ἀπόλυτος ἐξουσία τοῦ προσώπου ἐν τῇ διαθέσει τῆς ἐργασίας αὐτοῦ.

Τοῦτο πρόκειται ἤδη νὰ περιορίσῃ τὸ νομοσχέδιον τῆς συζητήσεως τοῦ ὁποῖου ἐπιλαμβάνομεθα.

Καὶ ἐρωτᾷ πᾶς τις πόθεν ἀρύεται τὸ δικαίωμα τοῦτο ἡ Πολιτεία; πόθεν ἀρύεται αὐτὴν τὴν ἐξουσίαν ἡ Πολιτεία; πόθεν ἀρύεται τὸ κῆρος ἡ Πολιτεία ἵνα εἰς τοῦτο ἐπέμβῃ; Καὶ ἀπαντᾷ τὸ νομοσχέδιον ἐξ ὑπεριμάτων κοινωνικῶν ἀναγκῶν, ἡρουν διὰ τὴν ἁμύνην συμφερόντων κοινωνικῶν

Ἀλλ' ἀμέσως προκύπτει τὸ ἐρώτημα: Ἴνα τοιοῦτον θιγθῇ ἀγαθὸν τοῦ ἀτόμου ἐκεῖ ὅπου ἀπολύτως κοινωνικὴ ἀνάγκη ἐπιβάλλει τοῦτο, διὰ τίνος μέσον, ὑπὸ τίνος ὅρους θὰ συνετελεσθῇ; Διὰ τίνος μέσον; Τὸ νομοσχέδιον σὰς ἀπαντᾷ: Διὰ τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν ἐπιστράτευσιν.

Κύριοι, τοῦτο εἶναι ἀνευκρινές. Εἶναι χρῆσις μέσον ὑπόπτις κεκαλυμμένον. Ἐχομεν τὴν ἀρχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ πολίτης ὀφείλει ταχέως καὶ ἀμέσως καὶ μετὰ προθυμίας νὰ προσέσχηται εἰς τὸν στρατόν. Ἀλλ' ἡ στρατεύσις οὐδὲν ἕτερον εἶναι παρὰ ἡ διατυπωμένη πρὸς τοὺς πολίτας ἀξίωσις ἵνα συνεφέρωσι

(1) Ἐφημερίς Συζητήσεων Βουλῆς, 10^η Περιόδου Γ' Συνόδου Σελίς 254-288.

καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν ὑπὲρ τῆς κινδυνεύουσας Πατρίδος. Καὶ ἡμεῖς χρησιμοποιοῦμεν αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν. τὴν ἐκ τοιούτων λόγων καὶ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ὑπάρχουσαν διὰ τὰ ἐμποδίσωμεν τὸν ἐργάτην ἀπὸ τοῦ νὰ ἀσκήσῃ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ καθ' ὃν τρόπον θέλει. Διὰ λόγους δικαιολογώντας, ἔστω, ν' ἀφαιρέσωμεν παρ' αὐτοῦ τὸ δικαίωμα αὐτό. Ἡ χρῆσις ὅμως τοῦ μέσου τούτου εἶναι ἀνεπιχειρήσιμη.

Γνωρίζω, Κύριοι, διὸν εἶναι πρωτότυπον τοῦτο· διὸ καὶ ἀλλαχὸς ἐγένετο χρῆσις τοῦ μέσου αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦτο δὲν παύει, καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὅπου γίνεται, νὰ εἶναι τι ἐκτροπὴν, διότι ἐκεῖνοι οἵτινες θὰ στρατευθῶσι, ὡς ὑπηρετήσουσι ἀνάγκας τοῦ Κράτους, θὰ ὑπηρετήσωσι ἄλλας ἀνάγκας, παρὰ ἐκεῖνας, δι' ἃς γίνεται ἡ στρατεὺς καὶ δὴ ἀνάγκας αἱ ὁποῖαι ὑπηρετοῦνται διὰ τῆς ἐλευθέρου ἐργασίας καὶ μάλιστα αὐτῶν τῶν ἰδίων.

«Τὸ δευτέρον πρόβλημα εἶναι ὑπὸ τίνας ὁρους θὰ θέξετε αὐτὸ τὸ ἀγαθόν. Ὅταν θέξετε τὴν ἰδιοκτησίαν, λαμβάνετε πρόνοιαν περὶ ἐκτιμώσεως καὶ ἀποζημιώσεως δυναμένης ν' ἀναγκῇ εἰς χρηματικὴν ἀξίαν. Ὅταν θέξετε αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, ἔχετε πλήρη τὴν ἀντίληψιν τῆς ἐπεμβάσεως ἢ ἐπιχειρήσεως. Καὶ ἂν ἔχετε τοιαύτην, γνωρίζετε ἐπὶ τίνας σχέσεως καὶ τίνα ἐπιρροὴν ἀσκήτε διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Κράτους, θέγοντες ἢ ἀφαιροῦντες ὅπλον χρησιμώτατον διὰ τὸν ἐργάτην ἐν τῇ διαπραγματεύσει τῆς συναλλαγῆς του μετὰ τοῦ κεφαλαιούχου. Καὶ τίνα πρόνοιαν λαμβάνετε ἵνα παρῶσθε τὴν ἐξασφάλισιν καὶ τὴν ἐγγύησιν τὴν ὁποίαν παρέχει αὐτὸ τὸ ἀφαιρούμενον ἐν τῇ ἀνταγωνισμῷ μετὰ τοῦ ἄλλου, ἀπέναντι τοῦ ὁποῖου ἐγκαταλείπετε τὸν ἐργάτην ἐκθετον;

Δικαίωμα τὸ ἀπεργεῖν;

Ἄλλ' ἀνέκυρκεν εἰς τὸ μέσον καὶ τὸ γενικώτερον πρόβλημα, περὶ τοῦ δικαίωματος τοῦ ἀπεργεῖν. Δὲν θὰ ἐγένετο ποτε λόγος περὶ δικαίωματος ἢ μὴ τοῦ ἀπεργεῖν, ἐὰν ἐπῆρχεν ἡ τῶν πραγμάτων ἀντίληψις ἀκριβὴς καὶ ἀριτία, διότι, ὅταν τις ἀρνῆται νὰ παρῶσθαι τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, οὐδενὸς δικαίωματος κἀμιν χρῆσιν. Διαθέτει κατὰ τὴν ἐλευθέραν θέλησιν του τὸ ἀγαθόν αὐτὸ τὸ ὁποῖον κατὰ φύσιν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μετ' αὐτοῦ συνέχεται καὶ τῷ ἀνήκει. Ἄλλ' ἐρωτῶσιν· ὅταν πλείονες ἐπιχειρῶσι καὶ παρέχωσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, εἶναι ἐπιτετραμένον νὰ πράξωσι οὗτοι ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐκ συμφώνου ὅτι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν βεβαίως δύναται νὰ πράξῃ; Καὶ ἡθελεῖ τις ἐρωτήσῃ· διατί ὅταν εἰς ἕκαστος ἐξ αὐτῶν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐργασίαν του, δὲν δύναται ἀπὸ κοινοῦ ὅλοι οἱ τὴν αὐτὴν ἐπιχείρησιν ὑπηρετοῦντες, νὰ ἀρνηθῶσι τὴν παραχώρησιν τῆς ἐργασίας αὐτῶν; Εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐρεθῇ κανεὶς λόγος. Ἄλλ' εὐρίσκειται ἀντίρροχσις ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τὸ ὁποῖον ἐπέρχεται ἐκ τῆς ἀρνήσεως αὐτῆς τῆς ἐργασίας. Καὶ λέγουσιν· ὅταν ἀρνηθῶσι νὰ παρῶσθαι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, ἡ ἐπιχείρησις σταματᾷ καὶ τότε γεννᾶται ζημία. Ἄλλ' ἐρωτῶ ἑμὰς· ἐὰν ὁ ἔχων τὴν ἐπιχείρησιν, ὁ συνδυασμένος, ἐπιχειρηματίας καὶ κεφαλαιούχος, θέλει νὰ σταματήσῃ τὴν ἐπιχείρησιν· διότι δὲν θέλει νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἐπιχειρηματικότητα καὶ τὰ κεφάλαιά του πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν, δύνασθε ἢ ἐσκέφθητε ποτε ν' ἀρνηθῇτε τὴν ἐξουσίαν εἰς αὐτὸν νὰ πράξῃ τοῦτο; Ἀναμφιγύτως ὅχι. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἂν πράξῃ τοῦτο θὰ σταματήσῃ ἡ ἐπιχείρησις καὶ αὐτὰ ἡ καὶ πλείονα δεινὰ παρ' ὅσα ἂν οἱ ἐργάται δὲν ἐξακολούθωσιν ἐν τῇ ἐπιχειρήσει συμπράττοντες μετ' αὐτοῦ.

Τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου.

Δὲν δικαιούσθε νὰ ἐπικαλεσθῇτε ἐκ τοῦ ἐπξήμιου ἀποτελέσματος τῆς παύσεως τῆς ἐργασίας ἐπιχείρημα ὑπὲρ τοῦ δικαίωματος τοῦ Κράτους νὰ ἐμποδίσῃ τὴν παύσιν τῆς ἐργασίας, διότι, Κύριοι, μὴ παραβλέπωμεν τὰ πράγματα.

Πᾶσα ἐπιχείρησις, εἰς τὴν ὁποίαν συντρέχει ὁ ἐπιχειρηματίας, τὸ κεφάλαιον καὶ ἡ ἐργασία ἔχει ἓν κέρδος, παράγει προϊόντα δηλαδὴ μείζονος ἀξίας κατὰ τι ποσὸν παρ' ὅ,τι ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐπιχειρηματικότητος, ἡ ἀξία τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ τοῦ προϊόντος διατεθέντος κεφαλαίου. Αὐτὸ τὸ κέρδος ὅλοι ἀνταγωνίζονται, ποῖος θὰ τὸ ἰδιοποιήσῃ. Αὐτὴν τὴν ἐπιπλέον διαφορὰν ἀνταγωνίζονται πάντες καὶ ὁ ἐπιχειρηματίας καὶ ὁ κεφαλαιούχος καὶ ὁ ἐργάτης νὰ ἐπωφεληθῶσι. Δὲν ὑπάρχει δὲ οὐδεὶς γνώμων, δυνάμει τοῦ ὁποῖου ν' ἀποφανθῇτε ὅτι αὐτὸ τὸ κέρδος ἀνήκει περισσότερον εἰς τὸν ἓνα ἢ εἰς τὸν ἄλλον.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μέγα πρόβλημα τῆς διανομῆς τοῦ πλούτου, τῆς διανομῆς τῆς ἐπὶ πλέον ἀξίας τῆς παραγομένης ἐξ αἰσodήποτε ἐπιχειρήσεως. Ταύτην τὴν ἐπὶ πλέον ἀξίαν τις θέλει λάβει καὶ κατὰ πόσον ποσοστὸν, ὁ ἐργάτης ὁ κεφαλαιούχος ἢ ὁ ἐπιχειρηματίας; Τοῦτο λύεται διὰ τοῦ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ Ο "ΤΙΤΑΝ",

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ 3.000.000 ΔΡΑΧ.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

ΑΡΙΘ. ΤΗΛ. 6-54

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 33 ΤΗΛ. ΑΡΙΘ. 5-77

Γραφεῖα φορτώσεων ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Τηλ. ἀριθ. 2 73

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις

"ΣΙΜΕΝΤΟΤΙΤΑΝ ΑΘΗΝΑΣ",

Τσιμέντα «Τιτάν» τύπου «Πορτλάν» (Ciment artificiel Portland) ἀνταποκρινόμενα εἰς τοὺς αὐστηροτέρους ἐπισήμους κανονισμοὺς τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν δι' ἔργα ἐκ Μπετόν πάσης φύσεως.

Béton armé λιμενικά πλακοποιεῖα, ἐπιστρώσεις, ὑποστρώσεις ὁδῶν, κατασκευὴ πλίνθων (τούβλων) καὶ ὀγκολίθων (ἀγκωνάρια), πρέκια κτλ.

Τσιμέντο «Κύνκλωψ». Εἰδικὴ κονία, κατάλληλος διὰ τὴν παρασκευὴν ὑδραυλικῶν ἀμμοκονιαμάτων διὰ συνήθεις λιθοδομὰς ἢ πλινθοδομὰς, ἀντικαθιστῶσα μὲ πλείστα ὅσα προτερήματα τὰ ἀμμοκονιάματα ἐξ ἀσβέστου.

Πολὺ ταχυτέρα πῆξις. Ἀσυγκρίτως μεγαλειτέρα ἀντοχή, ὅθεν: Ταχύτης ἐκτελέσεως. Σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πάχους τῶν τοίχων, ἤτοι: Κέρδος εἰς χρήσιμον χώρον καὶ οἰκονομία εἰς ἐργατικά καὶ ὄγκον λιθοδομῆς.

ΣΥΝΙΣΤΑΤΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΔΙ' ἔΡΓΑ ΛΙΜΕΝΙΚΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

33 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 33

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΕΙΣ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

Χημικά λιπάσματα.—Εἰδικὰ σύνθετα λιπάσματα διαφόρων τύπων διὰ πᾶσαν ἐν γένει καλλιέργειαν καὶ ἀπλὰ (ἄζωτοχ, ὑπερφοσφορικά, καλιοῦχα).

Ὁξέα.—Θεικόν. Νιτρικόν, Ὑδροχλωρικόν Θεικόν σίδηρος, Περονόσπορην.

Εἶδη Ὑαλουργείου.—Ὑαλοπίνακες κοινοὶ (τξάμια), ἐπιτραπέζια εἶδη, Φιάλαι παντὸς εἶδους, Λαμιζάναι κ.λ.π.

Ἡ Ἑταιρία ἔχει ἰδιαίτερον τμήμα ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΝ τὸ ὁποῖον παρέχει δωρεάν, προφορικῶς ἢ δι' ἀλληλογραφίας, πᾶσαν πληροφορίαν δι' ὅλα τὰ γεωργικὰ ζητήματα καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν χρῆσιν τῶν χημικῶν λιπασμάτων τῆς.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ ΦΙΝΤΕΞ

Φέρουν εις γνώσιν τῆς ἀξιοτίμου πελατείας, ὅτι
ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου ἐγκαθίστανται ἐκ τῆς ὁδοῦ
Σταδίου 24 εἰς τὸ οἶκημα τῆς ὁδοῦ

ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ 31

(ΕΝΑΝΤΙ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ)

ΝΕΟΝ ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΔΡΑΧΜΩΝ 200,000,000—7 % 1926

(Ἀπηλλαγμένον παντὸς φόρου)

Τιμὴ ἐκάστης ὁμολογίας Δραχ. 250

Τόκος ἐτήσιος Δραχ. 17,50 ὅσο

Αἱ κληρούμεναι ἐτήσιως ὁμολογίαι μετὰ λαχνοῦ ἀποφέρουσιν ἐτήσια κέρ-
δη δραχ. 1.600,000.

Αἱ ἐγγράφαι ἀρχονται τὴν 25 Σεπτεμβρίου καὶ λήγουσι τὴν 15 Ὀκτω-
βρίου 1926.

Ἐπωφεληθῆτε τῶν εὐεργετημάτων τοῦ Δανείου τούτου καὶ σπεύσατε νὰ
ἐγγραφήτε. Εἴτε ἢ καλλιτέρα τοποθέτησις τῶν χρημάτων σας.